ผลการใช้กิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
ของวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวพวงเพชร บุณยธรรมา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

362.2937
พ472ผ
ป.3

ผลการใช้กิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ของวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

ก.ย. 2547
01

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวพวงเพชร บุณยธรรมา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤษภาคม 2547

h 250742

พวงเพชร บุณยธรรมา. (2547). ***ผลการใช้กิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน.*** สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาผล.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวสังคมแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง 3) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์ กับสัมพันธภาพในครอบครัว 4) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ (รักสนับสนุน, เหตุผล –อารมณ์, ควบคุม, ลงโทษทางจิต – กาย, พึ่งตนเอง) ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2/2546 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม เขตมักกะสัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู ชุดกิจกรรมต้านยาเสพติด และชุดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด 2 ทาง

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เพศชายที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับเพศชายที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

3.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

5.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

7.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

9.ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

10.ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงแบบรักสนับสนุนที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

11.ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงแบบใช้เหตุผลกับใช้อารมณ์ที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

12. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงแบบควบคุมที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

13.ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงแบบลงโทษทางจิต - กายที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

14.ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงแบบพึ่งตนเองที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

THE EFFECTS OF ANTI-DGRUG PROGRAMME ON ATTITUDES TOWARDS DGRUG ADDICTION OF ADOLESCENTS WITH DIFFERENT STYLES OF FAMILY RELATIONSHIP AND UPBRINING

AN ABSTRACT

BY

MISS PUANGPETCH BUNYATANMA

Present in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree in Development Psychology

at Srinakharinwirot University

May 2004

Puangpetch Bunyatanma. (2004). ***The Effects of Anti-drug Programme on Attitudes towards Drug Addiction of Adolescents with differrent styles of family relationships and upbringing.*** Master's Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School. Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Nuanla-or Supapon.

The purposes of this research were 1) to compare the attitudes towards drug addiction of adolescents in anti-drug programme and adolescents in group relation programme 2) to compare the attitudes towards drug addiction of adolescents in different biosocial factors 3) to study an interaction between family relationships and anti-drug programme to attitudes towards drug addiction and 4) to study an interaction between five styles of upbringing (love - orietnted, resoning orietnted, control practices, physician and psychological punishment orietnted, – body, independent training oriented) and anti-drug programme to attitudes towards drug addiction.

The sample in this research were 66 students from Mathayom suksa 1 of Makasonpitthaya School, Bangkok They selected through the random sampling technique. The research instruments were (a) Attitudes towards drug addiction test (b) family relationships test (c) upbringing test (d) Anti-drug programme (e) Group relation programme

The statistical procedures for analyzing the data were t-test and Two-way Analysis of Variance.

The findings were as follows:

1. Adolescents in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than adolescents in group relation programme at .05 level of significance.

2. Males in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to males in group relation programme.

3. Females in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than females in group relation programme at .05 level of significance.

4. Higher economic adolescents in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to higher economic adolescents in group relation programme.

5. Lower economic adolescents in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than lower economic adolescents in group relation programme at .05 level of significance.

6. Merchant parents' adolescents in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to merchant parents' adolescents in group relation programme.

7. Employee parents' adolescents in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than employee parents adolescents in group relation programme at .05 level of significance.

8. Government official parents' adolescents in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to government official parents' adolescents in group relation programme.

9. There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' family relationships on attitude towards drug addiction.

10.There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' love oriented on attitude towards drug addiction.

11.There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' resoning oriented on attitude towards drug addiction.

12.There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' control practice oriented on attitude towards drug addiction.

13.There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' physician and psychological punishment oriented on attitude towards drug addiction.

14.There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' independent training oriented on attitude towards drug addiction.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาผล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาผล)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาผล)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ร.ศ.ดร.นวลละออ สุภาผล ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา ร.ศ.อัจฉรา สุขารมณ์ กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา พร้อมแนวคิดข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยจึงขอบคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่านที่ให้วิชาความรู้และพัฒนารูปแบบการคิด ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงาน

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนมักกะสันพิทยาคมและคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการประสานงานและคำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งให้ชั่วโมงในการสอนเด็กเพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ทองกราว เสนาขันธ์ อาจารย์ประจำวิชาแนะแนว ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าแผนกเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารยาเสพติดและเจ้าหน้าที่มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ทุกท่านที่อนุเคราะห์ให้ยืมอุปกรณ์ ม้วนวีดีโอ แผ่นซีดี และแจกแผ่นพับเพื่อนำมาเผยแพร่ความรู้แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอมอบคุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้แด่บิดา มารดา พี่ และน้องของผู้วิจัยตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนร่วมสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

พวงเพชร บุณยธรรมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
ตัวแปรที่ศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
นิยามศัพท์ปฏิบัติการของตัวแปร	7
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	12
สมมติฐานงานวิจัย	13
2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง	15
ยาเสพติด	16
ความหมายของยาเสพติด	16
ประเภทของยาเสพติด	17
อาการและโทษของยาเสพติด	19
โทษและอันตรายของยาเสพติด	25
สาเหตุของการติดยาเสพติด	26
การป้องกันยาเสพติดให้โทษ	29
ทัศนคติ	34
ความหมายของทัศนคติ	34
กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	35
ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด	39
กิจกรรมฝึกหรือโปรแกรมฝึกกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

(2)ต่อ สัมพันธภาพในครอบครัว..... 42
ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัว..... 42
แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว..... 43
สัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อยาเสพติด..... 46
การอบรมเลี้ยงดู..... 47
ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู..... 47
แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู..... 47
การอบรมเลี้ยงดูกับทัศนคติต่อยาเสพติด..... 49
ปัจจัยทางชีวสังคมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด..... 52
เพศกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด..... 53
ระดับเศรษฐกิจกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด..... 54
อาชีพของผู้ปกครองกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด..... 55

3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 57
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 57
การสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 58
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล..... 65
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 66

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า..... 67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล..... 67
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 67
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า..... 68
ผลการศึกษาค้นคว้า..... 68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 82
ความมุ่งหมายของการวิจัย 82
ความสำคัญของการวิจัย 82
ขอบเขตของการวิจัย 82
สมมติฐานการวิจัย 83
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 84
การดำเนินงานวิจัย 85
สรุปผลการวิจัย 86
อภิปรายผล 89
ข้อเสนอแนะ 93
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย 93
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป 93

บรรณานุกรม 94

ภาคผนวก 105
ภาคผนวก ก กิจกรรมต้านยาเสพติด 106
ภาคผนวก ข 145
1 แบบสอบถามทัศนคติยาเสพติด 146
2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว 151
3 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 155
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือ 161

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์ 166

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 ข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ระดับเศรษฐกิจอาชีพ
ของผู้ปกครอง..... 68
2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู..... 69
3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นเมื่อ
จำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด–กลุ่มสัมพันธ์..... 71
4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
เพศชาย เมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด–กลุ่มสัมพันธ์..... 72
5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
เพศหญิง เมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด–กลุ่มสัมพันธ์..... 72
6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง เมื่อจำแนกการให้
กิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์..... 73
7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ เมื่อจำแนกการให้
กิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์..... 74
8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
ที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย เมื่อจำแนกการให้
กิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์..... 74
9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
ที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง เมื่อจำแนกการให้
กิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์..... 75
10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
ที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ เมื่อจำแนกการ
ให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์..... 76

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติ
เกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด
กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับสัมพันธภาพในครอบครัว..... 77
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติ
เกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด
กลุ่มสัมพันธ์ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน..... 77
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติ
เกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด
กลุ่มสัมพันธ์ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล- อารมณ์..... 78
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติ
เกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด
กลุ่มสัมพันธ์ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย..... 79
15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติ
เกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด
กลุ่มสัมพันธ์ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต..... 80
16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติ
เกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด
กลุ่มสัมพันธ์ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า..... 80

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ยาเสพติดเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญของประเทศไทย และประเทศต่างๆ ทั่วโลกสำหรับประเทศไทยความรุนแรงของปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับที่ได้รับการกล่าวถึงในการประชุมสัมมนาระหว่างประเทศเสมอๆ ทั้งในฐานะที่เป็นประเทศผู้ผลิตยาเสพติด เป็นตลาดสินค้าและแหล่งที่จะนำยาเสพติดต่อไปยังประเทศอื่นๆ นับวันปัญหายาเสพติดได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น **(www.oncb.go.th/c2-statistic.html.)** โดยเฉพาะกับกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ จากการประมาณจำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด โดยสำนักวิจัย เอแบค เคเอส ซี อินเตอร์เนตโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปี 2545 พบว่ามีนักเรียน นักศึกษาที่ติด/ใช้ยาเสพติดจำนวน 374,653 คน (สำนักงาน ป.ป.ส.2545:51) นักเรียนนักศึกษาที่ติดยาเสพติดมักจะกระทำความผิดทางกฎหมายร่วมด้วย ซึ่งจากข้อมูลกองวิชาการสถานพินิจเด็กและเยาวชนกลาง พบว่าเด็กและเยาวชนที่รับไว้ในสถานพินิจฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 – 2543 เป็นเด็กและเยาวชนถูกจับกุมในคดีต่างๆ สามหมื่นกว่ารายในแต่ละปี 10 อันดับแรก คือ ยาเสพติด ลักทรัพย์ สารระเหย ทำร้ายร่างกาย พกพาอาวุธ การพนัน ข่มขืนกระทำชำเรา พรากผู้เยาว์ ปล้นทรัพย์ กระทำอนาจาร ส่วนคดีที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ ยาเสพติด พกพาอาวุธ ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน กระทำชำเรา การพนัน ในปี พ.ศ.2542 พบคดียาเสพติด 18,781 ราย จากทั้งหมด 37,388 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.23 และยาบ้าเป็นอันดับหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 85.13 (เบญจพร ปัญญายง. 2545 : 10 – 11)

จากสถิติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดปี 2545 พบว่าผู้เข้ามารับการบำบัดรักษามีจำนวนทั้งหมด 43,191 คน โดยเป็นผู้รับการรักษารายใหม่จำนวน 23,368 คน และจากสถิติอายุผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดทั่วประเทศ พบว่าผู้เข้ารับการบำบัดมีอายุน้อยกว่า 15 ปี จำนวน 720 คน และอายุระหว่าง 15 – 19 ปี จำนวน 8,731 คน และอายุที่ผู้เข้ารับการบำบัดเริ่มใช้ยาเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ 15 – 19 ปี จำนวน 19,758 คน **(www.oncb.go.th)** และพบว่าอายุที่เริ่มใช้ยาเสพติดมีความแตกต่างกันตามชนิดของยาเสพติด เช่น ผู้ที่เสพเฮโรอีนและกัญชาส่วนใหญ่จะเริ่มใช้ยาเสพติดเมื่ออายุระหว่าง 15 – 19 ปี อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาโดยรวมจะเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่ใช้ยาเสพติดทุกชนิดจะเริ่มใช้ในช่วงเด็กหรือเยาวชนแทบทั้งสิ้น และมีแนวโน้มอายุที่จะเริ่มใช้ยาเสพติดลดลงโดยตลอด ในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ผ่านมาเด็กและเยาวชนจะมีพฤติกรรมในการเสพเพียงอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันพบว่าในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้ยาเสพติดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการค้า ด้วยจากเหตุผลหลายประการ ได้แก่ เพื่อให้สามารถมียาเสพติดไว้เสพ การหาเงิน

เพื่อไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ รวมทั้งใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพื่อสนองความต้องการของตนเอง **(www.oncb.go.th/c2-ststistic.html.)** สาเหตุที่การระบาดเป็นเช่นนี้ได้ เพราะสังคมไทยโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนมีความอ่อนไหวในค่านิยมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมของตะวันตก และต่อเนื่องไปถึงค่านิยมการเสพยาเสพติดด้วย อีกทั้งโครงสร้างทางกฎหมายมีช่องโหว่ ทำให้เกิดกระบวนการค้ายาเสพติดแพร่หลาย (ปยารี พิริยะอุดมพร.2543:1 – 2) ถ้ามองในด้านของปัจจัยภายในของวัยรุ่นตอนต้นจะพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย อาทิเช่นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงบทบาทจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ แม้ว่าร่างกายจะพัฒนาใกล้เคียงกับผู้ใหญ่แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังได้เต็มที่ เพราะส่วนหนึ่งของจิตใจซึ่งเป็นเด็กต้องการแสดงออกอย่างเด็ก ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าใจ ต้องการเป็นอิสระและต้องการพิสูจน์ความสามารถแต่ก็ยังต้องพึ่งผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในสภาวะแห่งความวุ่นวายสับสนในสังคมยุคปัจจุบันและผลการสำรวจการใช้สารเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกับคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่เดือน ก.ค.-ก.ย.2544 โดยใช้วิธีการสำรวจครัวเรือน ศึกษาขนาดของปัญหาและสถานการณ์ปัญหาการใช้สารเสพติดในภาพรวมของประเทศพบว่า สาเหตุที่เข้าไปเกี่ยวข้องเกิดจาก ปัจจัยภายในจากตัว นักเรียน ความอยากรู้อยากลอง ความเข้าใจว่าเสพไม่กี่ครั้งไม่สามารถทำให้ติดได้ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมหลายครอบครัวแตกแยกสัมพันธภาพภายในครอบครัวไม่ดี

การเลี้ยงดูที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัวเท่าที่ควร ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีการเสพยาเสพติดกันมากทำให้การมองเห็นพฤติกรรมการเสพยาเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา จากการสำรวจสถิติหลายๆ แห่งเช่นสถานพยาบาล สถานบังคับบำบัด โดยการควบคุมของกระทรวงยุติธรรมที่รับผิดชอบฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือโครงการวิวัฒน์พลเมือง พบว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนผู้ติดยาเสพติดมากขึ้น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนจากด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัวชอบริเริ่มทดลองสิ่งใหม่ๆมีความต้องการหาทางออก คือการได้ระบายอารมณ์ ซึ่งวัยนี้มีปัญหาในเรื่องการปรับตัวชอบริเริ่มทดลองสิ่งใหม่ๆ ความต้องการระบายอารมณ์จึงหาทางออกโดยใช้ยาเสพติด ถ้าไม่ได้รับความรู้หรือคำแนะนำที่ถูกต้องก็จะเป็นอันตรายต่อเด็ก **ผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้** ผู้วิจัยสนใจที่จะแก้ปัญหานี้ในระยะยาวโดยศึกษาว่าความสัมพันธ์ใน ครอบครัวและบทบาทการเลี้ยงดูในครอบครัวมีผลอย่างไรกับทัศนคติของวัยรุ่นในการที่จะป้องกันด้านจิตใจเพื่อไม่ให้วัยรุ่นเข้าไปใกล้ชิดกับยาเสพติด ซึ่งเป็นการป้องกันที่ลงทุนน้อยและได้ผลในงานวิจัยครั้งนี้ก็ให้ความสำคัญกับโรงเรียนเพื่อนำกิจกรรมไปใช้ในการสอนนักเรียนชั้นมัธยมต้นปีที่ 1 ซึ่งโรงเรียนกับครอบครัวควรมีความสัมพันธ์กันร่วมมือกันป้องกันไม่ให้เกิดความทุกข์ใจในนักเรียนและแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนขึ้น และจากการศึกษาโครงการต้านยาเสพติดของอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง นายจารึก อะยะวงศ์ กล่าวว่าการฟื้นฟูสภาพจิตใจเด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของ

นักเรียน ซึ่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนนี้มิได้ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เกิดขึ้นภายหลังโดยมีสาเหตุจากการถูกกดดันทางจิตใจที่ต้องดำรงชีวิตภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ไม่ สอดคล้องกับความรู้สึกพึงพอใจของตน ทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจสะสมมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ ท้อแท้หมดหวัง จึงแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น ก้าวร้าว เกเร ซึมเศร้า บางคนหลงผิดคิดว่ายาเสพติดจะสามารถบรรเทาความทุกข์ของตนได้จึงทดลองใช้หรือบางคนก็เจตนาใช้เพื่อประชดชีวิต พฤติกรรมเบี่ยงเบนนี้จะเริ่มปรากฏเมื่อนักเรียนเข้าสู่วัยรุ่นหรือ ตอนเรียนประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนี้หากทางโรงเรียนให้ความสำคัญสำรวจภูมิหลังของนักเรียนแต่ละคนอย่างละเอียดทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจและความรู้สึกที่ไม่สบายใจที่จะเริ่มเกิดขึ้นครูต้องเป็นที่พึ่งทางใจของเขาได้มีเทคนิคให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาทั้งนี้ต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง จนนักเรียนมีความสบายใจหรือมีสุขภาพจิตดีนักเรียนก็ไม่จำเป็นจะต้องไปพึ่งยาเสพติดหรือแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่นเปรียบเสมือนบ้านครอบครัวและโรงเรียนเป็นกำแพงป้องกันยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพโดยครูและผู้ปกครองร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเข้าใจกัน ปรับตัวเข้าหากันโดยมีครูนักจิตวิทยาเป็นผู้ประสานงานกันดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

กลุ่มนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในโรงเรียนนั้นพบว่ามี 3 ลักษณะคือกลุ่มของผู้ใช้หรือทดลองใช้ กลุ่มผู้เสพติดและกลุ่มที่เป็นผู้ค้า (*สานปฏิรูป*. 2542 2 (14) : 14) ค่านิยมของนักเรียนผู้เสพยาบ้าเปลี่ยนไปจากต้องการให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่าหรืออดนอนเพื่อดูหนังสือสอบไล่พบว่าตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมา กลุ่มผู้เสพยาบ้าเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการใช้โดยหันมาใช้ยาบ้าเพื่อความสนุกสนาน ความบันเทิงหรือเป็นแฟชั่นมากกว่าจะใช้เพื่อการเรียน เปลี่ยนรูปแบบการเสพจากการกินหันมาใช้สูดดมแทนโดยการเผายาบ้าและสูดดมเข้าปอด ฤทธิ์ยาจะเข้าสู่ร่างกายรวดเร็วขณะเดียวกันยาก็จะหมดฤทธิ์เร็ว ทำให้ต้องการยามากขึ้นและนำไปสู่การเสพติดได้ง่าย พบว่าเด็กในครอบครัวที่ติดยามิได้มาจากครอบครัวที่มีปัญหาเสมอไป

จากข้อสรุปของสำนักงานป.ป.ส. พบว่าปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดไปสู่เยาวชนในสถานศึกษาเกิดจากปัจจัยหลัก 3 ประการได้แก่

- การเพิ่มปริมาณการเสพยาเสพติด
- กลุ่มผู้ค้ายาขยายปริมาณสูงขึ้น
- ปัญหาครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม
- เกิดจากโรงเรียน ความอ่อนแอของโครงสร้าง ความสัมพันธ์ในสถานศึกษากับปัญหาความห่างเหินระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนภายนอกหรือกับครอบครัวของเด็ก น.พ.เทอดศักดิ์ กล่าวว่า ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองเด็กพ่อแม่และครูอาจารย์สามารถช่วยเหลือเด็กไม่ให้พึ่งยาเสพติดโดยสอนให้เด็กรู้จักปรับปรุงตนเอง ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์คำติชมของผู้อื่นรวมถึงการยอมรับความล้มเหลวและ รู้จักอดทนรอคอยความสำเร็จที่ยังมาไม่ถึง

เหตุผลที่ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวและบทบาทการเลี้ยงดูส่งผลต่อทัศนคติในเรื่องยาเสพติดได้อย่างไรและกิจกรรมที่ให้กับนักเรียนในเรื่องยาเสพติดเพราะแนวคิดจากครอบครัวบำบัด (family therapy) โดยคุณ พรรณวิภา บรรณเกียรติ ผู้อำนวยการ "บ้านสบายใจ" สถาบันบริการส่งเสริมสุขภาพและสุขภาพจิต (*วารสารสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*. 2543:24) เป็นวิธีการหนึ่งของการรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิต โดยมีแนวคิดการมองปัญหาและการแก้ไขปัญหาในบริบทของครอบครัว พบว่าครอบครัวบำบัดให้ผลเชิงบวกในการแก้ไขปัญหาเด็กและวัยรุ่นเช่น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ การนำครอบครัวบำบัดมาใช้ในการดูแลรักษาผู้ติดยาเสพติด

ครอบครัวบำบัด หมายถึงการดูแลช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาด้วยวิธีการเชิงจิตวิทยาหลายๆ วิธีเพื่อให้ครอบครัวได้ใช้ศักยภาพในการแก้ปัญหาร่วมกัน ปัญหาทางอารมณ์ในเด็กไม่ได้เกิดจากตัวผู้ป่วยเพียงคนเดียวแต่เกิดจากทุกคนในครอบครัวการแก้ไขคือมุ่งที่ระบบครอบครัว ทำหน้าที่รักษาฟื้นฟูได้ดีที่สุด

ทำให้ผู้วิจัยมองย้อนกลับไปว่าสัมพันธภาพในครอบครัว และบทบาทการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบใดบ้างส่งผลให้เด็กมีความรู้ในเรื่องยาเสพติด บทบาทการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่จะสร้างความรู้สึกให้กับเด็กที่จะไม่เข้าหาที่พึ่งด้วยการยาเสพติดและเป็นการป้องกันภัยและหลีกเลี่ยงยาเสพติด จิตใจที่เข้มแข็งไม่อ่อนไหวต่อการโน้มน้าวของบุคคลอื่น ให้ฟังด้วยเหตุและผลของความจริงในสิ่งที่ถูกต้องเด็กจะต้องใช้เวลาเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียน ใช้ชีวิตในโรงเรียนถึง1ใน 3 ของ 1 วัน การนำกิจกรรมเข้าไปเผยแพร่ให้ความรู้กับเด็กโดยเฉพาะมัธยมต้นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัว ชอบริเริ่มทดลองสิ่งใหม่ๆ มีความต้องการระบายอารมณ์จึงหาทางออกโดยใช้ยาเสพติด ถ้าเด็กไม่ได้รับความรู้หรือคำแนะนำที่ถูกต้องก็จะเป็นอันตรายต่อเด็กได้ ผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวะสังคมแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง

3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบผลของการใช้กิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนอื่นๆได้นำกิจกรรมต้านยาเสพติดไปใช้ต่อไป

2. ทำให้ทราบผลที่เกิดจากความแตกต่างกันของลักษณะทางชีวสังคมด้านเพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครองที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

3. ทำให้ทราบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันกับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้กับกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่1ภาคเรียนที่2ปีการศึกษา2546ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม กรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 325 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาในสังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 325 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 2 ห้องๆ ละ 33 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง (กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด) กลุ่มควบคุม (กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 กิจกรรม ได้แก่

1.1.1 กิจกรรมต้านยาเสพติด

1.1.2 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

1.2 ลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่

1.2.1 เพศ แบ่งเป็น

1.2.1.1 เพศชาย

1.2.1.2 เพศหญิง

1.2.2 ระดับเศรษฐกิจ แบ่งเป็น

1.2.2.1 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

1.2.2.2 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

1.2.3 อาชีพของผู้ปกครองแบ่งเป็น

1.2.3.1 อาชีพค้าขาย

1.2.3.2 อาชีพรับจ้าง

1.2.3.3 อาชีพรับราชการ

1.3 สัมพันธภาพในครอบครัว แบ่งเป็น

1.3.1 สัมพันธภาพในครอบครัวสูง

1.3.2 สัมพันธภาพในครอบครัวต่ำ

1.4 การอบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็น 5 ด้านคือ

1.4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก - น้อย

1.4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล – อารมณ์

1.4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก – น้อย

1.4.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต – กาย

1.4.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว - ช้า

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แบ่งเป็น

2.1 ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด

2.2 ความรู้สึกต่อยาเสพติด

2.3 ความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือยาใด ๆก็ตาม เมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการอื่นๆ ติดต่อกันเป็นเวลานานหรือชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว จะก่อให้เกิดสภาพเป็นพิษเรื้อรังและก่อความเสื่อมโทรมต่อผู้เสพและสังคมสำหรับชนิดของยาเสพติด ได้แก่ สารระเหย เฮโรอีน ยาบ้า และ บุหรี่

2.วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

3.เพศ หมายถึง ลักษณะทางพันธุกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นหญิงหรือชายของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

4.ระดับเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ของครอบครัวที่ได้รับในแต่ละเดือน ซึ่งรายได้นี้จะนำมาใช้จ่ายในการเลี้ยงดู แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

4.1 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ได้แก่ ครอบครัวที่มีรายได้ระหว่าง 8,001 บาทต่อเดือน ขึ้นไป

4.2 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ ได้แก่ ครอบครัวที่มีรายได้ไม่เกิน 8,000 บาทต่อเดือน

5.ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ให้ความอุปการะและดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

6.อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองที่ทำรายได้หลักให้ครอบครัว แบ่งได้ดังนี้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2533 : 2)

6.1 ค้าขาย หมายถึง ผู้ประกอบการค้าทุกชนิด

6.2 รับจ้าง หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยได้รับค่าจ้างจากนายจ้าง ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

6.3 รับราชการ หมายถึง ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจรวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ โดยได้รับค่าจ้าง

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

1. กิจกรรมต้านยาเสพติด หมายถึง กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีระบบ โดยนำเนื้อหาเรื่องยาเสพติดมาแบ่งออกเป็นตอนๆ และจัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ วีดีโอเทป ภาพยาเสพติด เอกสาร แผ่นพับ และใช้สถานการณ์จำลอง เกม มาประกอบการสอนด้วย สำหรับเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมต้านยาเสพติด ได้แก่ ความหมายของยาเสพติด ประเภทของยาเสพติด ลักษณะของยาเสพติด การสังเกตอาการของผู้ติดยาเสพติด โทษและอันตรายของยาเสพติดชุดกิจกรรมต้านยาเสพติดมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด ชุดฝึกประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ไว้ 10 กิจกรรม ซึ่งกิจกรรมชุดที่ 1- 6 มีวัตถุประสงค์ให้เกิดองค์ประกอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด กิจกรรมชุดที่ 7 – 8 มีวัตถุประสงค์ให้เกิดองค์ประกอบความรู้สึกต่อยาเสพติด กิจกรรมชุดที่ 9 – 10 มีวัตถุประสงค์ให้เกิดองค์ประกอบความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด แต่ละกิจกรรมใช้เวลาในการฝึกประมาณ 1 คาบ (50 นาที) ขั้นตอนของกิจกรรมทุกกิจกรรมประกอบด้วย

1. ขั้นนำ
2. ขั้นกิจกรรม
3. ขั้นสรุป
4. ขั้นประเมินผล

หลักสำคัญของการสร้างชุดฝึกชุดนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการเกิดทัศนคติ 3 องค์ประกอบ ของ แมคเกอร์ (นวลละออ สุภาผล.; อ้างอิงจาก Mcguire. 1969 : 155-156)

2. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดแรงปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม (Interacting Forces) ซึ่งแรงต่างๆเหล่านี้ จะรวมตัวกัน และดำเนินการเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย, การมองคน ,การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, การสื่อความหมาย, การตัดสินใจ, กระบวนการทำงานกลุ่ม, การรวมกลุ่มปฏิบัติงาน, ความสามัคคี, การติชมซึ่งกันและกันและเกมส์

3. ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อยาเสพติดไปทางบวกหรือทางลบ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มการตอบสนองเฉพาะไปตามความรู้สึกนั้น แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด หมายถึง เป็นการที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดว่าดี มีประโยชน์หรือไม่ดี มีโทษเพียงใด

3.2 ความรู้สึกต่อยาเสพติด หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบยาเสพติด หรือความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในยาเสพติด

3.3 ความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมที่จะเสพยาเสพติด หรือไม่เสพยาเสพติด

ตัวแปรทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด วัดจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 21 ประโยคโดยแต่ละประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วย แบบวัดในองค์ประกอบ1 และ 2 ให้ตอบจาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ส่วนแบบวัดในองค์ประกอบที่ 3 ให้ตอบ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ในกรณีแบ่งทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด และกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง คือ ผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึงผู้ที่มีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด

4. สัมพันธภาพในครอบครัว(Family Relations) หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่ และพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกันในด้านต่างๆ ดังนี้

4.1 การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง

4.2 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการรับรู้เรื่องราวต่างๆ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เกี่ยวกับทุกข์สุข ความลับในเรื่องราวต่างๆ ของพ่อแม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาการงาน

4.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่บุตรได้มีส่วนร่วมกับ พ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน

4.4 การเห็นชอบของบิดามารดา หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ ความคิดเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น หรือการกระทำต่างๆ ของบุตร

4.5 ความรักความห่วงใยของบิดามารดา หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อบุตร เช่น การช่วยคลี่คลาย ปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก

4.6 ความไว้วางใจของบิดามารดา หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความไว้วางใจในตัวลูกว่า สามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

4.7 การที่บิดามารดาเห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆ บุตร หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่ลูกไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆ โดยที่ไม่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรค หรือแสดงออกถึงความไม่วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

4.8 การที่บุตรยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของบิดามารดา หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่นเห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ ในด้านการเรียน การทำงาน ค่านิยม ทัศนคติ และยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

4.9 ความรักและเคารพของบุตรที่มีต่อบิดามารดา หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อ พ่อ แม่ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่แบบไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อ แม่เสียใจ

4.10 การที่บิดามารดามีการตั้งกำหนดกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนด หรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป

4.11 การที่บิดามารดามีการควบคุมระเบียบวินัยที่เหมาะสม หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใดๆ ที่ส่อแสดงถึง ความเข้มงวดในระเบียบวินัย เช่นการลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

4.12 การปกป้องคุ้มครองบุตร หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกแบบไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หรือไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆ เสมือนหนึ่ง ลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกเป็นเด็กเล็กๆ

4.13 การที่บิดามารดาย้ำเตือนถึงความสำเร็จของบุตร หมายถึง พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนหรือรบเร้าให้บุตรได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่นไม่เคี่ยวเข็ญให้ลูกกระทำสิ่งต่างๆ มากเกินไป

4.14 การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจส่งเสริมหรือกระตุ้น ให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำและด้วยคำพูด

4.15 ความกลมเกลียวของบิดามารดา หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายปรับปรุงมาจาก กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาจำนวน 27 ข้อแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 4 หน่วยแบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัวสูง กับกลุ่มที่มีคะแนสัมพันธภาพในครอบครัวต่ำ โดยใช้คะแนนของกลุ่มเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่ามีสัมพันธภาพในครอบครัวดี ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่ามีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี แบบวัดนี้ กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.88 ครั้งนี้ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นอีกครั้ง ได้ 0.87

5. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการสอนของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยใช้การพูดหรือการกระทำอื่นเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก แบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ คือ

1.การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก - น้อย หมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกในทำนองที่เป็นการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขของลูกมีความใกล้ชิดกับลูกในปริมาณต่างๆ แบบสอบถามมีทั้งด้านบวกและลบ แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก กับกลุ่มที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้รับคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก

2.การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ หมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกในทำนองที่มีการกระทำอย่างมีเหตุมีผลอันสมควรโดยพ่อแม่ให้คำอธิบายแก่ลูกในขณะที่สนับสนุนหรือห้ามปรามมิให้ลูกกระทำสิ่งต่างๆและมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติเช่นนี้อย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมของลูก

- แบบสอบถามมีทั้งด้านบวกและลบ แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล กับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย หมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกในทำนองที่เป็นการออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม ตรวจตราว่าเด็กทำตามคำสั่งหรือไม่และตอบสนองต่อลูกเมื่อลูกทำหรือไม่ทำตามคำสั่งพ่อแม่

- แบบสอบถามมีทั้งด้านบวกและลบ แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก กับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย หมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกทางด้านการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยอาจใช้การลงโทษทางกายเช่นเฆี่ยนตีหรือลงโทษทางจิตเช่นดุด่า ทำท่าไม่พอใจ และเมินเฉย พ่อแม่อาจใช้วิธีการลงโทษทางกายกับทางจิตในสัดส่วนที่แตกต่าง

- แบบสอบถามมีทั้งด้านบวกและลบ แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตกับกลุ่มที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายมากกว่าทางจิต

5.การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว– ช้า หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันด้วยตนเองหรือภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดามารดา หรือ ผู้เลี้ยงดู ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ทำให้เด็กช่วยตนเองได้เร็วและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานเกินไป

- แบบสอบถามมีทั้งด้านบวกและลบ แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว – ช้า ในการตอบแบบทดสอบนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 0 ถึง 10 คะแนน และคะแนนรวมจาก 0 ถึง 100 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ได้รับการรอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าได้รับการรอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้าโดย ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามมาจาก ศิริอร นพกิจ (2545) ปรับปรุงมาจากดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) จำนวนอย่างละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ และนำมา Try out กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่าหรือเท่ากับ 0.2 ขึ้นไป ตัดข้อคำถามออกไปเหลือ 44 ข้อ **โดยใช้ประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 4 หน่วย จาก "จริง" ถึง "ไม่จริงเลย" ประกอบเป็นจำนวน 44 ประโยค** ผู้วิจัยไม่ทำการสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็ก แต่วัดปริมาณ พฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลในเด็กซึ่งวิธีการนี้ ข้าพเจ้าผู้วิจัยไม่สามารถทำได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากอุปสรรคของเวลาและสถานที่ จึงได้ข้อมูลจากเด็กเท่านั้นเพราะเป็นกิกรรมการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการกระทำของเด็กที่พ่อแม่ หรือผู้ใกล้ชิดเด็กฝึกเด็กให้ทำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

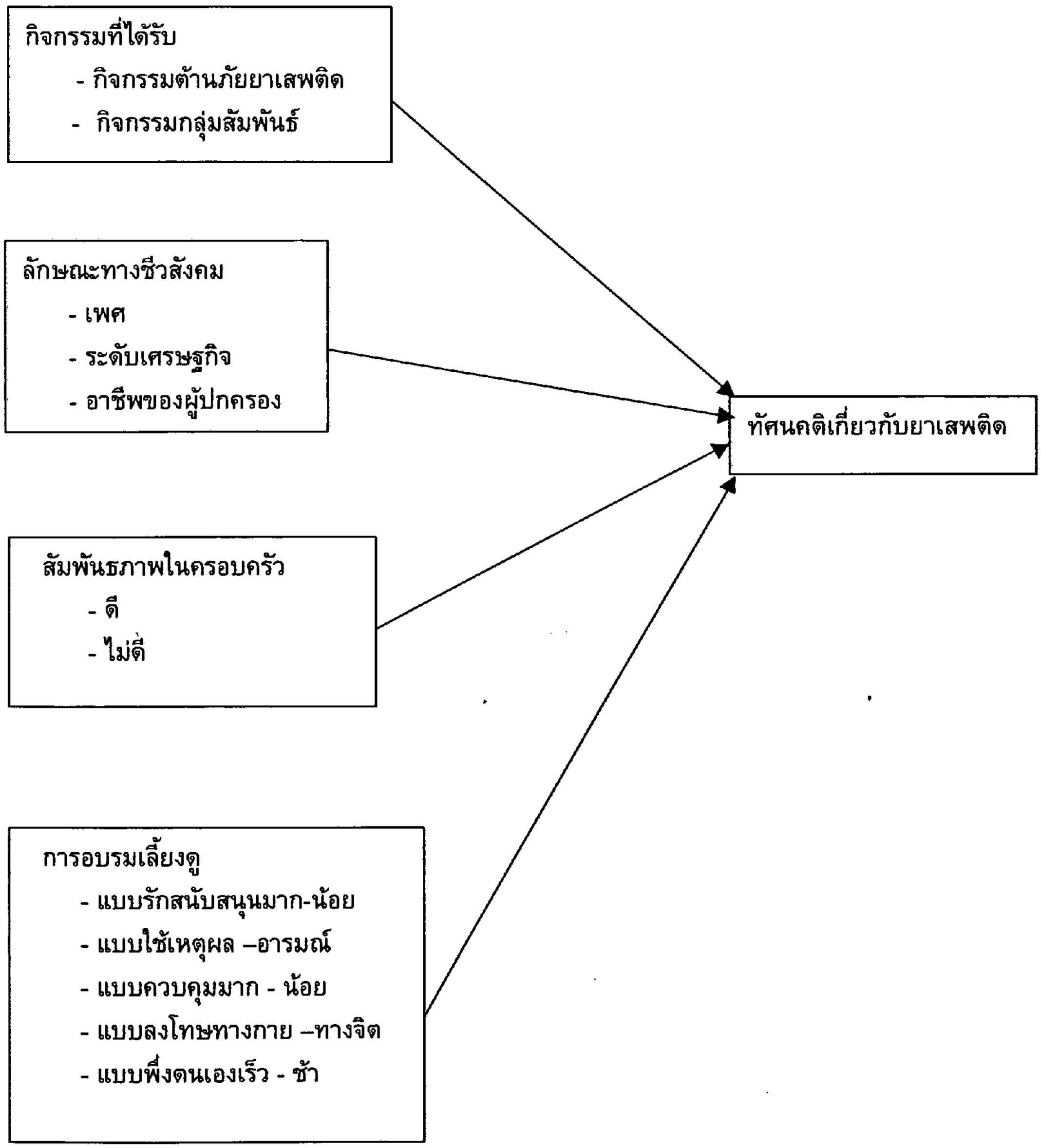

สมมุติฐานการวิจัย

1.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

2.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติที่เชิงนิเสธเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย

3.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง

4.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจอ่อนข้างสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

5.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

6.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเชิงนิเสธกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

7.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

8.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

9.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

10.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย

11.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์

12.กลุ่มที่ได้รับการทำกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย

13.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย

14.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมี

ทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ยาเสพติด
    - 1.1 ความหมายของยาเสพติด
    - 1.2 ประเภทของยาเสพติด
    - 1.3 อาการและโทษของเฮโรอีน ยาบ้า สารระเหย บุหรี่
    - 1.4 โทษและอันตรายของยาเสพติด
    - 1.5 สาเหตุของการติดยาเสพติด
    - 1.6 การป้องกันยาเสพติด
2. ทัศนคติ
    - 2.1 ความหมายของทัศนคติ
    - 2.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
3. ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
4. กิจกรรมฝึกหรือโปรแกรมฝึกกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
5. สัมพันธภาพในครอบครัว
    - 5.1 ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว
    - 5.2 แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว
6. สัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
7. การอบรมเลี้ยงดู
    - 7.1 ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู
    - 7.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดู
8. การอบรมเลี้ยงดูกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
9. ปัจจัยทางชีวสังคมเกี่ยวกับทัศนคติต่อยาเสพติด
    - 9.1 เพศกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
    - 9.2 ระดับเศรษฐกิจกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
    - 9.3 อาชีพของผู้ปกครองกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ยาเสพติด

1.1 ความหมายของยาเสพติด

มีผู้ให้ความหมายของคำว่ายาเสพติดให้โทษต่าง ๆ กัน เช่นองค์การอนามัยโลก (W.H.O.) ได้ให้ความหมายของสิ่งเสพติดให้โทษว่า หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายแล้ว โดยการ กิน ฉีด สูบ หรือดม จะทำให้มีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้ใช้สารนั้น ซึ่งลักษณะของการใช้ยามีดังนี้

1. มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพยาหรือสารนั้นต่อไปอีก
2. มีความโน้มเอียงที่จะเพิ่มปริมาณยาหรือสารนั้นมากขึ้นเรื่อยๆ
3. เมื่อหยุดใช้ยาหรือสารนั้น จะเกิดอาการของการอดหรือเลิกยา
4. ผู้ที่ใช้ยาหรือสารนั้นเป็นเวลานานจะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ

จากความหมายของคำว่า การติดยาเสพติด (Addiction) หรือบางครั้งก็เรียกกันสั้นๆ เพียงว่า การติดยานี้ แตกต่างจากคำว่าติดเป็นนิสัย(Habituation) เพราะการติดเป็นนิสัย หมายถึง สารใดๆ ก็ตามที่นำมาเสพแล้วเกิดอาการติดขึ้น เนื่องจากความเชื่อมั่นหรือนิสัยความเคยชินของผู้เสพเอง โดยที่สารนั้นไม่มีฤทธิ์ทำให้ติด เช่น บุหรี่ หมาก ยานัตถุ์ ยาถ่าย ยาดองสุรา

ส่วนความหมายของยาเสพติดในแง่กฎหมายนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดให้โทษ,พ.ศ.2519 บัญญัติว่า ยาเสพติดรวมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2465 บัญญัติว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง "ยาต่างๆ ตามบัญชีในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งประกาศตามพระราชบัญญัติยา ซึ่งรัฐมนตรี (สาธารณสุข) เห็นว่าอาจทำให้เสพติดและให้โทษกับผู้บริโภค"
2. กัญชาตามกฎหมายว่าด้วยกัญชา
3. ฝิ่นตามกฎหมายว่าด้วยฝิ่น
4. พืชกระท่อมตามกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม
5. วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นยาเสพติด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (สุพัฒน์ ธีรเวชเจริญชัย. 2533 : 59-60)

ส่วนยาตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติด พุทธศักราช 2522 ซึ่งปรากฏในมาตรา 4 กำหนดไว้ดังนี้ (เรืองชัย บุญศักดิ์. 2527 : 13)

ยาเสพติดหมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดย รับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือประการใดๆแล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและ จิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงสารเคมีที่

ใช้ในการต่อสู้ หรือเรียกร้อง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา ทั้งภายในประเทศเองและยังเป็นชนวนก่อให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างประเทสด้วย เพราะเข้าใจว่าประเทศให้การสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านั้น

ยาเสพติดตามความหมายจากพจนานุกรมราชบัฑิตยสถานพุทธศักราช 2542 (2546 : 900) หมายความว่า ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อเข้า ช่วงระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรมเช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา

สรุปได้ว่า ยาเสพติดหมายถึง สารเคมี หรือวัตถุใด ๆ ซึ่งเมื่อเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะวิธีใดแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ เช่น มีความต้องการเสพติดต่อกันเรื่อย ๆ เพิ่มปริมาณหรือสารนั้น เมื่อหยุดยาจะมีอาการถอนยา และมีผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ

1.2 ประเภทของยาเสพติด

การแบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษได้มีผู้แบ่งหลายแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่งที่แตกต่างกันไป ดังเช่น

สุชาติ โสมประยูร (2521 : 188) แบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษเป็น 3 ชนิด คือ

1. สิ่งเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือสิ่งเสพติดที่สกัดจากพืชบางชนิด เช่น ฝิ่น กัญชา พืชกระท่อม โคเคอีน ซึ่งอาจจะนำมาเปลี่ยนแปรธาตุต่อไปอีกด้วยกรรรมวิธีทางเคมี เช่น การแปรธาตุฝิ่นเป็นมอร์ฟีน เฮโรอีน และโคเคอีน เป็นต้น

2. สิ่งเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือสิ่งเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี ซึ่งนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้เพราะมีสารที่ทำให้เสพติดผสมอยู่เช่น เพธิดีน (Pethedene) ไฟเซ่ปโตน (Phyceptone) เป็นต้น

3. สิ่งเสพติดเป็นนิสัย (Habitual Drugs) คือ สิ่งเสพติดบางจำพวกที่เมื่อเสพบ่อยครั้งจะเกิดอาการเสพติดเป็นนิสัย เช่น บาบิทูเรท ซึ่งเป็นยาจำพวกระงับประสาทหรือแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นยาประเภทกระตุ้นประสาท เป็นต้น

ประเภทของสิ่งเสพติดแบ่งตามลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. แบ่งตามลักษณะของการกำเนิด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 สิ่งเสพติดธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กัญชา กระท่อม เป็นต้น

1.2 สิ่งเสพติดสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยาหลอนประสาท เป็นต้น

2. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายของมนุษย์ ได้แก่

2.1 ยากดประสาทสมอง ได้แก่ เฮโรอีน มอร์ฟีน เหล้าแห้ง

2.2 ยากระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน ใบกระท่อม จะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาททำให้เกิดความตื่นตัวและกระวนกระวาย

2.3 ยาหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี เมสคาลีน ทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดไปจากปกติ

2.4 ยาที่ออกฤทธิ์หลายอย่าง ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาท และประสาทหลอน เช่น กัญชา

3. แบ่งตามลักษณะของสาร ซึ่งในวงการแพทย์ใช้อยู่ แบ่งเป็น 6 ประเภท คือ

3.1 ยาเสพติดประเภทฝิ่นและผลิตภัณฑ์ที่มาจากฝิ่น เช่น มอร์ฟีน ทิงเจอร์ฝิ่น เฮโรอีน โคเดอีน ตลอดจนสารสังเคราะห์อื่นๆ ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน เช่น เพธีดีน เมธาโดน เป็นต้น

3.2 ยากดประสาท ในวงการแพทย์เรียกว่า ยากล่อมประสาท ซึ่งฟังแล้วน่ารับประทานเป็นอย่างยิ่ง แต่ที่จริงเป็นยากดประสาทที่จะไปออกฤทธิ์ต่อระบบสมองส่วนกลางโดยตรง ยาประเภทนี้มีอยู่หลายอย่าง เช่น ฟีโนบาบิโทน เซดโคนาลหรือเหล้าแห้ง ซอลเนอร์ลทูวิบาล รวมทั้งยานอนหลับอื่นๆ และยาสังเคราะห์ใหม่ กลูตาไมล์ และเมตากูอาโลน

3.3 ยากระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน โคเคอีน ใบกระท่อม เป็นต้น

3.4 ยาหลอนประสาท ได้แก่ กัญชา แอลเอสดี ดีเอมที เอสทีพี และเห็ดบางชนิด ยาประเภทนี้จะออกฤทธิ์ทำให้ประสาทรับรู้ของร่างกายผิดแปลกไปจากเดิม

3.5 สารระเหยชนิดต่าง ๆ เช่น เบ็นซิน ทินเนอร์ และกาวติดเครื่องใช้ต่าง ๆ แอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ เป็นต้น ซึ่งเพิ่งจะได้รับการจัดสรรเข้าอยู่ใน

3.6 พวกสิ่งเสพติดเมื่อไม่นานมานี้เอง นอกจากนี้บุหรี่ก็ถือว่าเป็นสิ่งเสพติดด้วย เนื่องจากเข้าลักษณะของสิ่งเสพติดที่ว่าเมื่อหยุดใช้สารจะเกิดอาการอดสาร

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : 3 – 4) ได้แบ่งประเภทของสิ่งเสพติดว่า ถ้าแบ่งตามแหล่งเกิดของยา ก็แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

สิ่งเสพติดธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กัญชา กระท่อม เป็นต้น

สิ่งเสพติดสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น

แต่ถ้าจะแบ่งสิ่งเสพติดออกตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายก็แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ยากดประสาท ทำให้ประสาทและสมองมึนชา อารมณ์จิตใจเฉื่อยชา และกล้ามเนื้อหย่อนคลาย เช่น ฝิ่น อนุพันธ์ของฝิ่น เฮโรอีน และยานอนหลับ เป็นต้น

2. ยากระตุ้นประสาท ทำให้ประสาท และสมองตื่นตัว กระวนกระวายได้แก่ ใบกระท่อม แอเฟตามีน ยาขยัน เป็นต้น

3. ยาหลอนประสาท ทำให้ประสาทหลอน เห็นภาพผิดไปจากปกติ ความรู้สึกสัมผัสแปรปรวน ได้แก่ เอสทีพี แอลเอสดี เป็นต้น

4. ยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน ยาเสพติดบางชนิดเมื่อเสพประมาณน้อยจะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท และต่อมาจะกดประสาท แต่ถ้าเสพประมาณมากขึ้นอีก จะทำให้เกิดประสาทหลอนได้ เช่น กัญชา

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น พบว่า มีการแบ่งประเภทของสิ่งเสพติดให้โทษไว้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่ง ซึ่งสรุปได้ว่ามีการแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบ่งตามแหล่งกำเนิดของสารจะจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ สิ่งเสพติดธรรมชาติและสิ่งเสพติดสังเคราะห์

2. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายจะแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทยากดประสาท ประเภทยากระตุ้นประสาท ประเภทยาหลอนประสาท และประเภทยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน

3. แบ่งตามลักษณะของสารที่ใช้ในวงการแพทย์จะแบ่งเป็น 6 ประเภท คือ ยาเสพติดประเภทฝิ่นและผลิตภัณฑ์ที่มาจากฝิ่น ยากดประสาท ยากระตุ้นประสาท ยาหลอนประสาท สารระเหยชนิดต่างๆ และแอลกอฮอล์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษายาเสพติด 4 ชนิด ได้แก่ เฮโรอีน ยาบ้า สารระเหย และบุหรี่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3 อาการและโทษ

1.3.1 เฮโรอีน (Heroin)

ศศิธร พรไพรินทร์ (2541 : 24-25) กล่าวว่า เฮโรอีนมีชื่อทางเคมีว่า ไดอาซิติลมอร์ฟีน ไฮโดรคลอไรด์ โดยใช้มอร์ฟีน มาทำปฏิกิริยากับสารอาซิติลคลอไรด์ หรือกรดแอนไฮดรัสอาซิติก ได้ผลลัพธ์เป็นเฮโรอีนบริสุทธิ์ ซึ่งนับเป็นสิ่งเสพติดที่ร้ายที่สุด เพราะมีฤทธิ์ร้ายแรงกวามอร์ฟีนประมาณ 3 –8 เท่า แรงกว่าฝิ่นถึง 80 เท่า และถ้าทำให้บริสุทธิ์ จะมีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่นถึง 10 เท่า

เฮโรอีนที่ระบาดอยู่ในขณะนี้มี 2 ชนิดด้วยกัน คือ

1. เฮโรอีนบริสุทธิ์ เป็นผงละเอียดสีขาวคล้ายแป้ง ไม่มีกลิ่น รสขมจัด บรรจุซองกระดาษ ซองพลาสติก หรือหลอดกาแฟ เสพเข้าร่างกายโดยผสมกับบุหรี่ ยานัตถุ์ เฮโรอีนเบอร์ 4 หรือผงขาวมีเฮโรอีนบริสุทธิ์ มากกว่าร้อยละ 80 สามารถละลายน้ำฉีดเข้าสู่ร่างกายได้

2. เฮโรอีนไม่บริสุทธิ์ เป็นเฮโรอีนที่มีสารอื่นเจือปน เช่น สารหนูสตริกนิน (ที่ใช้เป็นยาเบื่อหนู) ยานอนหลับ เป็นต้น เรียกกันว่า เฮโรอีนเบอร์ 3 หรือไอระเหย มีสีต่างๆ หลายสีแล้วแต่ว่าจะผลิตมาจากแหล่งใด เช่น สีม่วงอ่อน สีชมพู สีเหลือง สีดินลูกรัง เป็นต้น อาจทำเป็นแคปซูลหรือใส่ถุงพลาสติก เฮโรอีนชนิดนี้เสพเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีสูบ (ดูดควัน) เฮโรอีนมีชื่อเรียกในนามแฝงต่างๆ เช่น แคป ไก่ เฮโรอีน ผงขาว และไอระเหย

ศศิธร พรไพรินทร์ (2541 : 24) เฮโรอีนสามารถเข้าสู่ร่างกายได้หลายวิธี ดังนี้ คือ

1. นำเฮโรอีนใส่กระทะ หรือวางบนแผ่นตะกั่ว หรือช้อนโลหะ นำมาลนไฟให้ไหม้ แล้วใช้หลอดกาแฟดูดเอาควันเข้าปาก เรียกว่า สูบไอระเหย หรือแคป

2. ใช้สูดเข้าจมูกแบบยานัตถุ์

3. ใช้ผงเฮโรอีนยัดใส่ไส้บุหรี่ หรือผสมกับยาเส้น แล้วจุดสูบเหมือนบุหรี่ธรรมดา

4. ใช้ผสมอาหาร หรือเครื่องดื่มรับประทาน โดยผู้บริโภคไม่ทราบว่ามีเฮโรอีนผสมอยู่

5. นำมาละลายน้ำฉีดเข้ากล้ามเนื้อ หรือฉีดเข้าหลอดเลือดดำเหมือนมอร์ฟีน

1.3.1.1 อาการของผู้ติดเฮโรอีน

ลักษณะทั่ว ๆ ไปของผู้ติดเฮโรอีน คือ จะมีร่างกายผอมซีด นัยน์ตาเหลือง หน้าคล้ำ ดวงตาเหม่อลอย ผิวกายดำคล้ำ น้ำหนักตัวลดอย่างรวดเร็ว สมองเสื่อม ฟุ้งซ่าน บางครั้งกำลังพูดเรื่องหนึ่งกลับไปพูดอีกเรื่องหนึ่ง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีความวิตกกังวลเสมอ อาการหายใจช้ากว่าปกติ ผู้ที่เสพเฮโรอีนเกินขนาดอาจถึงแก่ความตายได้ โดยหัวใจหยุดทำงาน อาการของผู้ที่เริ่มเสพเฮโรอีน จะมีอาการง่วง มึนงง และหลับได้สนิท บางครั้งมีอาการคลื่นไส้และอาเจียน

1.3.1.2 โทษของการเสพเฮโรอีน

เฮโรอีนมีคุณสมบัติทางเภสัชวิทยาเหมือนมอร์ฟีน เพราะเฮโรอีนเมื่อเข้าไปในร่างกายจะถูกไฮโดรคลอไรด์ให้กลายเป็นมอร์ฟีนก่อน แล้วจึงออกฤทธิ์ต่อร่างกาย เฮโรอีนละลาย ได้ดีในไขมันสามารถผ่านซึมผ่านเข้าสู่สมองได้ดีกว่ามอร์ฟีน ฤทธิ์ของเฮโรอีนจึงรุนแรงกว่ามอร์ฟีนหลายเท่า เฮโรอีนมีโทษ 2 ประการ คือ ทางกาย และทางใจ

1. โทษทางกาย เฮโรอีนมีโทษทางกายอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางกายในระยะเฉียบพลัน หลังจากเสพแล้วผู้เสพจะรู้สึกปลอดโปร่งสบายใจ จนกระทั่งลืมความหิว ความเจ็บปวด และความพอใจเรื่องเพศ สำหรับผู้ใช้ครั้งแรกจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ถ้าใช้ขนาดไม่มากร่างกายจะรู้สึกอบอุ่น และแขนขาหนัก ปากแห้งต้องดื่มน้ำบ่อยๆ ถ้าหากได้รับปริมาณมาก อาจถึงตายได้ เนื่องจากตัวยาไปกดศูนย์ควบคุมการหายใจ

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางกายระยะยาว เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากใช้ยามาเป็นระยะเวลาอันยาวนานติดต่อกันร่างกายจะซูบผอม และท้องผูกอย่างรุนแรงเบื่ออาหาร ความจำเสื่อม มีความสนใจในเรื่องเพศน้อยมากหรือไม่มีเลย อาจเกิดโรคติดเชื้อที่เยื่อบุหัวใจและลิ้นหัวใจ หนองที่ผิวหนัง โรคบาดทะยักซึ่งมักเกิดขึ้นกับผู้ที่ฉีดเฮโรอีนใต้ผิวหนังเป็นเวลานานๆ โรคนิวมอเนีย ซึ่งจะเกิดกับผู้ใช้ยาที่มีสุขภาพไม่ดี รวมทั้งโรคเอดส์ ซึ่งเกิดจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน โดยปกติการใช้ยาในระยะยาว จะก่อให้เกิดอาการติดยาทางกาย ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ อาการต้านยา หรือดื้อยา เมื่อผู้เสพเฮโรอีนใช้ยาไปปริมาณหนึ่งเป็นระยะนานๆ ผู้ใช้จะรู้สึกไม่ได้ผล ไม่ได้ความพอใจเท่าที่ต้องการ เนื่องจากร่างกายชินกับยานั้นจึงต้องเพิ่มปริมาณของยาขึ้นอีกเพื่อให้เกิดอาการเหมือนกับที่เคยได้รับ และในการเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆนี้ ก็เสี่ยงกับอันตรายที่จะติดตามมาพร้อมกับการใช้ยาในปริมาณมากเกินขนาดด้วย

อาการถอนยาหรืออาการขาดยา สืบเนื่องมาจากการหยุดยา หรือการขาดยา หลังจากใช้ยาต่อเนื่องมานานๆจะเกิดอาการกระวนกระวาย ปวดตามตัวขนลุก ม่านตาขยาย น้ำมูกน้ำตาไหล หาวบ่อยๆ เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน หายใจถี่กระชั้นขึ้นกว่าปกติ ความดันโลหิต สูงขึ้น อาการนี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ผู้ติดเฮโรอีนจึงกลัวการขาดยามาก ทำให้ไม่กล้าเลิกยา ต้องใช้ยาต่อไป อาการขาดยาเฮโรอีนจะเกิดขึ้นภายใน 8 – 12 ชั่วโมง หลังการเสพครั้งสุดท้าย และมีอาการรุนแรงมากใน 24 – 48 ชั่วโมง แต่อาการขาดยานี้ไม่ทำให้ถึงตายได้ ถ้าผู้ติดเฮโรอีนไม่มีโรคแทรกซ้อนอย่างอื่น

ผู้ติดเฮโรอีนบางคนอาจทนต่ออาการเหล่านี้ได้ ต่อไปอาการจะค่อยๆสงบลงไปเองในเวลา 1 – 2 ชั่วโมง แต่ยังอาจมีอาการเพลีย นอนไม่หลับ และหงุดหงิดไปอีกเป็นเวลาหลายเดือน

2. โทษทางใจ

ผู้ที่ได้ประสบกับฤทธิ์ของเฮโรอีนแล้วจะติดใจ และพอใจที่จะได้รับอีก ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกสบายใจ หรือสนุกสนาน หรือความรู้สึกเมาลืมความทุกข์โศก และหลุดพ้นจากโลกความเป็นจริงไปสู่โลกความฝัน ผู้ติดเฮโรอีนจะรู้สึกมีแรงผลักดัน หรืออำนาจบางอย่างมาบังคับให้ไปใช้ยา โดยตนเองไม่สามารถยับยั้งได้ จึงต้องพยายามหายามาสนองความต้องการของตัวแม้จะเป็นการกระทำที่ผิดหรือเสี่ยงก็ตาม

1.2.2 แอมเฟตามีน(Amphetamine)

สุกัญญา เจียมประชา (2543 : 57 - 58) กล่าวว่า แอมเฟตามีนหรือยาบ้าหมายถึงยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทมีผลทำให้ผู้เสพมีความรู้สึกสดชื่นกระปรี้กระเปร่าไม่เหนื่อยง่าย แต่เมื่อเสพติดกันเป็นระยะเวลานานจะทำลายสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต

1.2.2.1 ประเภทของยาบ้า

ยาบ้าจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ให้ประกาศสารแอมเฟตามีน หรือยาบ้า และอนุพันธ์ของแอมเฟตามีน ซึ่งเดิมเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภท 1 และ 2 จำนวน 16 ชนิด ไปเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ดังนี้

ประเภทของยาบ้าที่จัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ได้แก่

1.ไดเมทอกซี แอมเฟตามีน

2. ไดเมทอกซี โบรโมแอมเฟตามีน

3. 2,5ไดเมทอกซี-4-เอทิลแอมเฟตามีน

4. 3,4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน

5. เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน

6. 5-เมทอกซี-3,4เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน

7. พาราเมทอกซีแอมเฟตามีน

8. ไตรเมทอกซีแอมเฟตามีน

9. เดกซ์โตร ไลเซอร์ไยด์ หรือ แอลเอสดี

10. เลแวมเฟตามีน

11. เลโวเมทแอมเฟตามีน

12. แอมเฟตามีน

13. เมทแอมเฟตามีน

14. เดกซ์แอมเฟตามีน

15. เมโคลควาโลน

16. เมทาควาโลน

1.2.2.2 อาการของผู้เสพยาบ้า

สุกัญญา เจียมประชา (2543 : 61–63)ลักษณะอาการของผู้เสพยาบ้าเพราะความจำเป็นหรือเพื่อที่ทำให้เกิดอาการกระปรี้กระเปร่า มีลักษณะอาการแตกต่างกันไป โดยแบ่งเป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. อาการทางกาย

สำหรับผู้ที่เสพยาบ้าขนาดต่างๆตั้งแต่ 20 –30 มิลลิกรัมต่อวัน จะทำให้เกิดอาการติดยาบ้าได้ ซึ่งอาการทางกายที่พบเห็นบ่อยๆมีดังนี้

1.1 เบื่ออาหาร

1.2 มือสั่น

1.3 พูดมาก

1.4 ตื่นเต้นง่าย

1.5 คลื่นไส้

1.6 ความดันโลหิตสูง

1.7 หัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้น

1.8 อยู่ได้นานโดยไม่ต้องนอน

1.9 เหงื่อออก กลิ่นตัวแรง

1.10 ท้องเสีย

1.11 ปากและจมูกแห้ง ริมฝีปากแตกทำให้ต้องเลียริมฝีปากบ่อยๆ

1.12 ทำงานเกินปกติ ฉุนเฉียว หงุดหงิด ชอบทะเลาะวิวาท

1.13 ม่านตาเบิกกว้าง

1.14 สูบบุหรี่จัดมวนต่อมวน

2. อาการทางจิต

อาการทางจิตจะเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลนั้นเสพยาบ้าได้ระยะหนึ่ง อาการทางจิตจะมีลักษณะคล้ายกับคนที่เป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวง จนแทบแยกไม่ออกเป็นบางครั้ง เช่น อยู่ๆ ก็เอะอะโวยวายจะมีคนมาทำร้ายตน พูดไม่รู้เรื่อง มักเห็นภาพหลอนต่างๆนานา ระหว่างที่มีอาการเหล่านี้จะเป็นอันตรายต่อตนเองอาจถึงตายได้เช่น เห็นภาพหลอน ตกใจกลัวจนวิ่งหนีตกตึกหรือตกจากที่สูงหรืออาจถูกรถชน

1.2.2 โทษของการเสพยาบ้า

การเสพยาบ้ามีโทษจากการเสพ 2 ประการ คือ

1. โทษเฉียบพลัน ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ซึ่งอาจมีอาการสมองปรากฏให้เห็นได้แก่ เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ ตัวสั่น ตกใจง่าย ช่างพูด ประสาทตึงเครียด โกรธง่าย อ่อนเพลีย เป็นไข้ จิตใจสับสน บางครั้งอาจมีอารมณ์สุข กระวนกระวาย เพ้อคลั่ง ประสาทหลอน หน้าซีด หรือหน้าแดง หัวใจเต้นแรงและจังหวะการเต้นผิดปกติ ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ ปวดหน้าอกด้านซ้าย เหงื่อออกมาก เบื่อ

อาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และปวดท้องอย่างรุนแรง ถ้าอาการรุนแรงมาก ก่อนตายมักจะมีอาการชัก หมดสติ

2. โทษจากการใช้เป็นระยะเวลานาน การเสพยาบ้าต่อเนื่องกันระยะเวลาหนึ่งจะทำให้สมองและร่างกายถูกกระตุ้นอยู่เสมอ ไม่ได้รับการพักผ่อน ร่างกายจะต้องถูกฝืนให้ทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดก็จะทำให้สุขภาพทรุดโทรมลงทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดอาการต่าง ๆเช่นเดียวกับการเกิดโทษเฉียบพลัน ทำให้ร่างกายเกิดโรคติดเชื้อได้ง่าย โรคที่พบบ่อย ๆได้แก่ โรคตับอักเสบ ไตไม่ทำงาน โรคเกี่ยวกับปอด นอกจากนี้การเสพยาบ้าเป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอนถึงกับเป็นอันตรายแก่ชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนขับรถ

1.2.3 สารระเหย

อนุวัฒน์ ร่มโพธิ์ทอง (2544 : 18) กล่าวว่า สารระเหย เป็นสารเคมีที่ระเหยได้ง่ายที่ใช้ในการอุตสาหกรรม ได้แก่ ทินเนอร์ กาว แลคเกอร์ เด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ใช้สารระเหย ในทางที่ผิดโดยนำมาสูดดม และเกิดภาวะเสพติดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ รัฐบาลได้แก้ปัญหานี้โดยออกกฎหมายเป็นพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 ซึ่งมีบทกำหนดโทษผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายและผู้ใช้สารระเหย เพื่อบำบัดความต้องการของร่างกายหรือจิตใจ สารระเหย เมื่อสูดดมเข้าสู่ปอดจะถูกดูดซึมไปตามกระแสโลหิตสู่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างรวดเร็วและทำลายระบบต่าง ๆ รวมทั้งอวัยวะที่สำคัญ เช่น สมอง ตับ ไต หัวใจ ปอด

1.2.3.1 โทษของสารระเหย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. โทษเฉียบพลัน ภายหลังการสูดดมจะเกิดอากรตื่นเต้น หัวใจเต้นเร็วต่อมามีอาการมึนงงคล้ายคนเมาสุราควบคุมตนเองไม่ได้ ระคายเคืองเยื่อบุในปากและจมูก น้ำลายไหล คลื่นไส้ อาเจียน ง่วงซึม หมดสติ อาจกดศูนย์การหายใจทำให้ตายได้ ทั้งนี้อาการมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับชนิดและปริมาณของสารระเหยที่สูดดม

2. โทษระยะยาว การสูดดมติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้อวัยวะต่าง ๆในร่างกายทุกระบบ เสื่อมสมรรถภาพกดการทำงานของไขกระดูก ทำให้เกิดโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว อาการอักเสบของเนื้อปอด ทำให้เกิดอาการไอ หอบ เหนื่อย เจ็บหน้าอก กล้ามเนื้ออ่อนเปลี้ยไม่มีแรง เกิดเป็นอัมพาตได้ การทำงานของตับและไตล้มเหลว มีอาการทางจิตประสาท สมองเสื่อม ประสาทหลอน ก้าวร้าว มุทะลุ พฤติกรรมและอุปนิสัยเปลี่ยน ทำลายสมองส่วนที่ควบคุมการประสานงานของกล้ามเนื้อ พูดไม่ชัด มือสั่น แขนขาสั่น เดินไม่ตรงทาง ถ้าเป็นมาก มีอาการสั่นทั้งตัว นับว่าเป็นความพิการอันเกิดจากสารระเหย

1.2.4 บุหรี่

อนุวัฒน์ ร่มโพธิ์ทอง (2544 : 19-20)กล่าวว่า บุหรี่เป็นสิ่งที่ผลิตขึ้นมาจากใบยาสูบที่มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า นิโคติเนีย โทแบคคุม (Nicotiana Tabacum) โดยการนำมาอบหรือบ่ม แล้วหั่นเป็นฝอยเส้นยาว ๆ ห่อหุ้มด้วยกระดาษเป็นมวน การสูบบุหรี่เป็นการสูดควันบุหรี่ผ่านเข้าไปในทางเดินหายใจและปอด อันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่นั้น เนื่องมาจากส่วนประกอบที่เป็นสารเคมีในควันบุหรี่ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ของใบยาสูบ กระดาษที่ใช้ม้วนและสารปรุงแต่งรสชาติบุหรี่

สารที่ทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายที่สำคัญ ได้แก่

1. นิโคติน (Nicotine) เป็นสารที่มีลักษณะคล้ายกับน้ำมัน ไม่มีสี และเป็นยาเสพติดมีผลร้ายแรงที่ทำให้คนติดบุหรี่ ออกฤทธิ์ได้ทั้งเป็นตัวกระตุ้น กด และกล่อมประสาทส่วนกลาง ถ้าฉีดสารนี้ 1 หยด ขนาด 70 มิลลิกรัม เข้าไปในคนปกติจะตายเพียงไม่กี่นาที และร้อยละ 95 ของนิโคตินที่เข้าไปสู่ร่างกายบางส่วนจะเข้าไปจับอยู่ที่ปอด บางส่วนจับอยู่ที่เยื่อริมฝีปาก และบางส่วนถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือด ทำให้ความดันเลือดสูงขึ้น หัวใจเต้นเร็ว หลอดเลือดหดรัดตัว หากสูบต่อไปนานๆ อาจก่อให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบไหลเวียนโลหิต

2. ทาร์ (Tar) เป็นสารคล้ายน้ำมันดิบ ประกอบด้วยสารหลายชนิดเกาะกันเป็นสีน้ำตาล เป็นสารต้นเหตุให้เกิดมะเร็ง เช่นมะเร็งปอด กล่องเสียง หลอดลม หลอดอาหาร ไต กระเพาะอาหาร กระเพาะปัสสาวะและระคายเคืองเยื่อบุทางเดินหายใจ ซึ่งร้อยละ 50 ของทาร์จะจับอยู่ที่ปอด ทำให้เกิดการระคายเคืองอันเป็นสาเหตุของการไอเรื้อรัง มีเสมหะ ในคนที่สูบบุหรี่วันละซอง ปอดจะรับน้ำมันทาร์เข้าไปประมาณ 30 มิลลิกรัมต่อมวน หรือ 11 กรัมต่อปี บุหรี่ไทยมีสารทาร์อยู่ระหว่าง 25- 34 มิลลิกรัมต่อมวน ปริมาณทาร์มาตรฐานสากลกำหนดให้มี 15 มิลลิกรัมต่อมวน

3. คาร์บอนมอนนอกไซด์(Carbon Monoxide) เป็นก๊าซที่มีความเข้มข้น เป็นสารประกอบร้อยละ 1 –5 ของควันบุหรี่ เกิดจากการเผาไหม้ของใบยา เกิดก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์เข้าไปในกระแสเลือดผสมกับฮีโมโกลบิน (Hemoglobin) กลายเป็นภาวะคาร์บ๊อกซีฮีโมโกลบิน ซึ่งเข้าไปขัดขวางการลำเลียงออกซิเจนจากเม็ดเลือดแดง ทำให้ไม่สามารถนำก๊าซออกซิเจนไปเลี้ยงเนื้อเยื่อต่างๆของร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้สูบบุหรี่ได้รับออกซิเจนน้อยลง ไม่ต่ำกว่า 10 – 15 หัวใจจึงต้องเต้นเร็วและทำงานมากขึ้น เพื่อสูบฉีดเลือดไปเลี้ยงร่างกายให้พอ ทำให้มีอาการมึนงง เหนื่อยง่าย การตัดสินใจช้าซึ่งเป็นสาเหตุของโรคหัวใจ คลื่นไส้และกล้ามเนื้อแขนขาไม่มีแรง

4. ไฮโดรเจนไซยาไนด์(Hydrogen Cyanide) เป็นก๊าซระเหยพิษ ก๊าซนี้จะทำลายเยื่อบุผิวหลอดลมส่วนต้น ซึ่งมีหน้าที่ป้องกันสิ่งแปลกปลอม เช่น ฝุ่นละออง เชื้อโรคที่เข้าไปในหลอดลมและปอด โดยการขับเมือกเหนียวๆ ออกมาปกคลุมปิดเอาไว้ และใช้ขนพัดโบกเอาเมือกที่สกปรกเหล่านั้นออก กลายเป็นเสมหะเป็นผลทำให้เกิดมีอาการไอจาม มีเสมหะและหลอดลมอักเสบเรื้อรังเป็นประจำ

5. ไนโตรเจนไดออกไซด์ (Nitrogen Dioxide) เป็นสารพิษที่ทำลายเยื่อบุหลอดลมส่วนปลายและถุงลม ทำให้ผนังถุงลมโป่งพอง ส่วนที่พองออกมาคล้ายลูกโป่งจะกดเนื้อเยื่อ ทำให้ร่างกายได้รับออกซิเจนน้อยลง เกิดอาการแน่นหน้าอก ไอเรื้อรัง หอบเหนื่อย ออกกำลังกายไม่ได้

6. แอมโมเนีย(Ammonia) มีฤทธิ์ระคายเคืองเนื้อเยื่อ ทำให้แสบตา แสบจมูก หากได้รับบ่อยๆจะทำให้หลอดลมอักเสบ มีอาการไอและเสมหะมาก

7. สารกัมมันตภาพรังสีในควันบุหรี่ เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคมะเร็ง โดนร้อยละ 50 ของการเกิดโรคมะเร็งปอดในผู้สูบบุหรี่ มีสาเหตุมาจากสารกัมมันตภาพรังสีนี้ และผู้ที่สูบบุหรี่ 40 มวนต่อวัน จะพบว่ามีสารดังกล่าวในปัสสาวะมากกว่าคนที่ไม่สูบบุหรี่ถึง 6 เท่า ควันบุหรี่เป็นพาหะร้ายแรงในการนำสารกัมมันตภาพรังสี ทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างได้รับสารพิษนี้ด้วย

8. แร่ธาตุต่างๆมีแร่ธาตุบางอย่าง เช่น โปแตสเซี่ยม โซเดียม แคลเซียม ทองแดง

นิกเกิล และโครเมี่ยม อันเป็นสารตกค้างในใบยาสูบ หลังจากการพ่นยาฆ่าแมลง ซึ่งก่อให้เกิดภาวะเป็นพิษต่อร่างกายได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนิกเกิลทำปฏิกิริยากับสารเคมีอื่น จะกลายเป็นสารพิษที่ก่อให้เกิดโรคมะเร็ง

1.4 โทษและอันตรายของยาเสพติด

เนื่องด้วยยาเสพติดทุกประเภทมีฤทธิ์เป็นอันตรายต่อร่างกายในระบบประสาทสมอง ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นศูนย์บัญชาการของร่างกายและชีวิตมนุษย์ การเสพสิ่งเสพติดเหล่านั้นไม่มีคุณประโยชน์แก่ร่างกายเลย แต่กลับจะมีโทษและอันตรายต่าง ๆขึ้นได้ จนอาจทำให้เสียชีวิตขึ้นได้หรือก่อให้เกิดอันตรายต่อครอบครัว เพื่อนบ้านและสังคมในด้านต่าง ๆต่อไปอีกมากมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ม.ป.ป. : 21)

บุญสม มาร์ตินและสำอาง พ่วงบุตร (2528 : 93-94) ได้กล่าวถึงโทษของสิ่งเสพติดว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและสังคมหลายประการคือ

1. โทษทางร่างกาย

1.1 สิ่งเสพติดให้โทษทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆของร่างกายเสื่อมโทรมเช่น ทำให้สมองและประสาทเสื่อมโทรมลง กระเพาะอาหารและลำไส้พิการเกิดอาการท้องผูกอย่างรุนแรง ร่างกายมีกำลังและต้านทานโรคต่ำ ทำให้ติดโรคอื่น ๆได้ง่ายเช่น วัณโรค กามโรคและโรคลำไส้

1.2 เมื่อสมองและประสาทเสื่อมเป็นผลให้การควบคุมกล้ามเนื้อ และประสาทบกพร่องซึ่งอาจทำให้ประสบอุบัติเหตุได้โดยง่าย เช่น หกล้มและถูกรถชน

1.3 เมื่อไม่ได้เสพสิ่งเสพติดจะทำให้เกิดอาการต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอดยาเช่นมีอาการนอนไม่หลับ น้ำตาไหล มีเหงื่อออก เป็นตะคริวตามขาหลังและท้องลงแดง น้ำหนักตัวจะลดลง และในที่สุดทำให้มีอาการเหมือนคนวิกลจริตและถึงแก่ความตายได้

2. โทษทางใจ

เนื่องจากสิ่งเสพติดทำลายสมองและระบบประสาท ฉะนั้นผู้เสพสิ่งเสพติดจึงมีความประพฤติและอารมณ์ผิดปกติเช่น ขาดความสนใจในตัวเอง มีการละเลยไม่สนใจในกิจวัตรประจำวัน มีความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ขาดเรียนไม่สนใจการศึกษา

3. โทษต่อครอบครัว

ในกรณีที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวติดสิ่งเสพติดแล้ว ทำให้หมดความรู้สึกในเรื่องรับผิดชอบที่พึงมีต่อครอบครัว ย่อมก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ภรรยาและบุตรไม่ได้รับความอบอุ่นเช่นครอบครัวอื่น ๆ

4. โทษทางสังคมและเศรษฐกิจ

สังคมมักรังเกียจผู้ติดเสพสิ่งเสพติด และเมื่อผู้ติดสิ่งเสพติดไม่สามารถจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามปกติวิสัย อาจทำให้หันหน้าเข้าไปประกอบอาชญากรรมเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งเสพติดส่วนโทษทางเศรษฐกิจนั้น ทำให้เกิดการสูญเสียแรงงาน

5. โทษทางปกครอง

รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการปราบปราม และจัดสถานที่บำบัดรักษาอันเป็นการเพิ่มภาระการเสียภาษีอากรของประชาชนอีกทางหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า ผู้ติดสิ่งเสพติดให้โทษจะถูกพิษภัยของยาเสพติด เข้ารอบงำจนก่อให้เกิดโทษร้ายแรงตางๆ นับตั้งแต่ร่างกาย และชีวิตของตนเอง ทรัพย์สินทั่วไปนั่นคือสิ่งเสพติดที่มีโทษต่อตนเอง ทั้งร่างกายและจิตใจมีโทษต่อครอบครัว เศรษฐกิจสังคมและการปกครองสูญเสียความมั่นคงของประเทศในด้านต่างๆ จนหมดสิ้น ดังนั้นหากนักเรียนได้รู้ถึงโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดดังกล่าวมาแล้ว ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักป้องกันตนเอง และหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดให้โทษได้

1.5 สาเหตุของการติดยาเสพติด

สุพัฒน์ ธีรเวชเจริญชัย (2533) กล่าวว่าจากการศึกษาวิจัยพบว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดมีสาเหตุผสมผสานกันหลายประการ และยังไม่สามารถสรุปได้อย่างเด่นชัดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงของการติดยาเสพติด ในที่นี้สาเหตุที่แท้จริงของการติดสิ่งเสพติดจึงจะหมายถึงความสัมพันธ์ของสาเหตุ

ตามแนวระบาดวิทยา ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคมี 3 ประการ คือ

1. ยาและฤทธิ์ของยา (Agent)
2. ตัวผู้เสพ (Host)
3. สิ่งแวดล้อม (Environment)

1. ยาและฤทธิ์ของยา (Agent)

ชื่อของยาเสพติด ย่อมแสดงความหมายได้ชัดแจ้งแล้วว่า ถ้าเสพหรือใช้แล้วจะเกิดอาการติด เมื่อร่างกายมนุษย์ได้รับยาเสพติดเข้าไป อำนาจของยาเสพติดจะทำให้การทำงานในระบบต่างๆ ของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งถ้าใช้ยาสม่ำเสมอจนเข้าขั้นติดแล้ว ร่างกายก็เกิดสภาพความเคยชินต่อการทำงานของร่างกายในรูปนั้น ซึ่งถ้าขาดยาการทำงานของร่างกายก็จะพยายามคืนตัวเข้าสู่สภาพปกติ และการเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกายที่เกิดขึ้นโดยกระทันหันทันทีนี้ ทำให้ผู้เสพติดแล้วเกิดอาการผิดปกติขึ้นกับร่างกาย ที่เราเรียกว่าอาการงดเสพ ซึ่งมีความรุนแรงมากจนผู้นั้นไม่อาจทนได้ จึงทำให้เสาะแสวงหามาเสพเพื่อระงับอาการให้ร่างกายทำงานอยู่ในระบบเดิมต่อไป จึงทำให้ผู้นั้นต้องเสพอยู่เรื่อยๆ

2. ตัวผู้เสพ (Host) การที่ผู้เสพเริ่มหันไปหายาเสพติดนั้น อาจเกี่ยวข้องกับ

2.1.สภาพของร่างกาย จากการศึกษาวิจัยพบว่าสาเหตุที่ทำให้คนติดยาเสพติดประการหนึ่ง อาจเนื่องมาจากการเจ็บไข้ได้ป่วยทางกายและใช้ยาบำบัดรักษา เช่น แพทย์สั่งยาระงับปวดหรือยารักษาโรคบางชนิดโดยขาดความระมัดระวัง ทำให้ผู้ป่วยติดยาได้

2.2. สภาพของจิตใจ นักจิตวิทยาเชื่อว่าความบกพร่องในจิตใจของมนุษย์เกิดจากการเลี้ยงดูของบิดามารดาในเยาว์วัย ความผิดปกติในร่างกายและจิตใจเหล่านี้เป็นความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน ความสัมพันธ์ของความผิดปกติทางจิตใจเป็นผลที่ต่อเนื่องไปถึงบุคลิกภาพที่ผิดปกติของมนุษย์ได้ และมีผลในทางที่จะเป็นแนวโน้มในการใช้สิ่งเสพติดเพื่อบรรเทาความวิตกกังวลให้หมดไป เพราะบุคคลประเภทนี้ เป็นผู้ที่ขาดความมั่นใจในตัวเองต้องพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ บุคคลที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ และมีแนวโน้มเอียงในการใช้สิ่งเสพติดมีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอในทุกด้าน เช่น ด้านอารมณ์และสติปัญญา รวมทั้งมีร่างกายที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง

2. ผู้ที่มีอารมณ์วู่วาม ไม่ค่อยมีความยั้งคิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้เร็วเป็นคนที่ขาดความมั่นใจ มีจิตใจไม่อบอุ่น ดังนั้นจึงหันเข้าหาสิ่งเสพติดเพื่อช่วยระงับอารมณ์ที่วู่วามของตน

3. ผู้ทีมีสุขภาพจิตรวนเรขาดความมั่นใจ มีความวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลาและมีความโน้มเอียงที่จะใช้ยาเสพติดเป็นที่พึ่งทางใจ

4. ผู้ที่มีปัญหาต่างๆ เช่น หนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน มีปัญหาในด้านต่างๆ และใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องปลอบใจดับความว้าวุ่นทางจิตใจให้น้อยลง

การติดสิ่งเสพติดของบุคคลต่างๆยังขึ้นอยู่กับสาเหตุอื่นอีก เช่น

1. การที่อยู่ใกล้ชิดกับยาที่ใช้พวกนี้ ได้แก่ นายแพทย์ พยาบาล และบุคคลอื่นๆ ในวงการแพทย์

2.การคบค้าสมาคมหรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด ข้อนี้พบมากในพวกเด็กวัยรุ่นและมักจะติดสิ่งเสพติดได้ง่ายเพราะแรงชักจูงจากเพื่อน

3. เพื่อหนีความทุกข์ทางใจ

4. เพราะความอยากรู้อยากเห็น ได้แก่ เด็กวัยรุ่นซึ่งมีความคะนองอยากทดลองในสิ่งที่ตนไม่เคยมาก่อน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

5. เพราะต้องการหนีจากสภาพความเป็นจริง

6. เด็กเกเรโดยสันดานหรือพวกอันธพาล เด็กพวกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากครอบครัวที่แตกแยกกัน

3. สิ่งแวดล้อม (Environment)

สาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติดแยกได้ดังนี้

1. เหตุจากการอยากทดลอง ซึ่งเป็นสัญชาติญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่น ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองในเรื่องยาเสพติดนี้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้เห็นตัวอย่างหรือได้ยินได้ฟังมาและอยู่ใกล้ชิดกับบุคคลหรือแหล่งที่จะสามารถหายาเสพติดได้โดยง่าย

2. เหตุจากการถูกชักชวน อาจจะเป็นการกระทำไปเพื่อสนองความต้องการของกลุ่ม โดยเฉพาะในวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นต้องการการรวมกลุ่มและการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

3. เหตุจากการถูกหลอกลวง เนื่องจากยาเสพติดใหม่ ๆ มักมีในรูปแบบต่างกัน เช่น เป็นลูกกวาดหรือทอฟฟี่ เป็นแคปซูลอย่างเหล้าแห้ง เป็นต้น ซึ่งอาจเข้าใจผิดว่าเป็นของรับประทานหรือยาธรรมดา

4.เหตุจากความคึกคะนองบุคคลประเภทนี้รู้ว่ายาเสพติดไม่ดีแต่ด้วยความคึกคะนองในบางรายทำไปเพื่อความสนุก โดยมากเป็นวัยรุ่น ไม่เกรงกลัว แสดงความเก่งกล้าอวดเพื่อนฝูง

5.เหตุจากปัญหาทางครอบครัว จากเอกสารการวิจัยของคณะกรรมการวิจัยปัญหาเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้กล่าวถึงลักษณะที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวไว้ดังนี้

5.1. ความแตกร้าวไม่เป็นปกติสุขในครอบครัว เป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เด็กมีความวุ่นวายใจ แก่งแย่งชิงดีกัน

5.2.ผู้ปกครองมีฐานะดี มีส่วนทำให้เด็กใช้ชีวิตเกเรขึ้นได้ เพราะบางรายฟุ้งเฟ้ออยากทำอะไรเกินวัยเมื่อถูกห้ามปรามก็มักไม่พอใจจึงหาทางออกคบเพื่อนเที่ยวเตร่ไปกับเพื่อนต่างเพศ

5.3.ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันผู้ปกครองส่วนมากต้องทำงานหนักไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็ก

5.4.บิดามารดาและผู้ปกครองขาดความรู้ธรรมชาติทางจิตใจ และความประพฤติของเด็กตามวัย ทำให้ไม่สามารถแนะทางให้เด็กเผชิญปัญหาชีวิตได้ถูกต้อง

5.5. ผู้ปกครองบางรายไม่เอาใจใส่ดูแลเด็กที่นำมาเลี้ยงแทนลูกเท่าที่ควร มีความรู้สึกเป็นคนอื่น ทำให้เด็กต้องออกไปหาที่พึ่งนอกบ้าน

5.6. ผู้ปกครองไม่สามารถตักเตือนให้เด็กเชื่อถือได้ และในบางรายผู้ปกครองก็อยู่ห่างไกล

5.7. ผู้ปกครองส่งเสริมในทางที่ผิด เช่น เมื่อเด็กประพฤติผิดแล้วผู้ปกครองให้ท้าย ทำให้เด็กได้ใจและไม่สำนึกถึงการกระทำของตนเอง

5.8. บิดามารดาบางคนไม่มีเวลาพอสำหรับเด็ก ทำให้เด็กขาดความสนิทสนมและเด็กต้องไปหาที่พึ่งทางใจกับผู้อื่น ทำให้บุคลิกไม่เข้มแข็งตกเป็นเหยื่อของการถูกชักจูงได้ง่าย

5.9. สภาพบ้านแตกสาแหรกขาด บิดาหรือมารดาต่างมีภรรยาหรือสามีใหม่

5.10. เด็กประเภทที่เป็นปรปักษ์ต่อสังคม เกิดจากสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด ผู้ปกครองไม่ปรองดองกัน

5.11. บิดามารดาขาดความร่วมมือในการอบรมสั่งสอนเด็ก

5.12. บางครอบครัวลุ่มหลงในเรื่องอบายมุขต่างๆ เช่นการพนัน ดื่มสุราเป็นนิจ เป็นต้น ทำให้เด็กเคยชินกับสิ่งอบายมุข

5.13. สภาพครอบครัวขาดสวัสดิภาพ เช่น บิดามารดาถูกรังแกจากผู้อื่น

5.14. ไม่เอาใจใส่ส่งเสริมให้เด็กทำงานตามวัย

1.6 การป้องกันยาเสพติดให้โทษ

อรเพ็ญ นาควัชระ (2526 : 167) การป้องกัน หมายถึงการให้การศึกษาข้อมูลและความรู้แก่เยาวชนและประชาชนอย่างถูกต้อง ซึ่งจะต้องอาศัยยุทธวิธีและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การสื่อข้อความและการให้ความรู้ตรงตามเป้าหมาย

เรืองชัย บุญศักดิ์ (2527 : 38) กล่าวว่า การป้องกัน หมายถึง การให้การศึกษาและข้อมูลที่ถูกต้องแก่เยาวชนและประชาชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการติดสิ่งเสพติดให้โทษ ซึ่งการป้องกันนั้นไม่ว่าจะเป็นการป้องกันอะไรก็ตาม ผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องมีความรู้ เกี่ยวกับธรรมชาติของสิ่งที่เราจะปกป้องและธรรมชาติของสิ่งที่เราจะต้องป้องกันนั้นด้วย งานป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด ผู้ที่ทำหน้าที่จึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของปัญหาสิ่งเสพติดในทุกแง่ทุกมุมอย่างลึกซึ้ง และยังจะต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ และกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องป้องกันด้วย งานป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดในสถานศึกษานั้น เป้าหมายอยู่ที่นักเรียน ดังนั้นนักเรียนก็คือสิ่งที่เราต้องการปกป้องความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆและจิตวิทยาการเรียนรู้และความจัดเจนในการสอน ประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสิ่งที่ขาดไม่ได้ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดให้โทษในสถานศึกษานั้น มีผู้ให้แนวคิดต่างๆ กันดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (เรืองชัย บุญศักดิ์ . 2527 : 38; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 5-9) ได้เสนอแนวคิดในการป้องกันยาเสพติด โดยเน้นในกลุ่มเยาวชนว่า

1.ทางครอบครัวและสถาบันการศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อมิให้เบี่ยงเบนไปจากสังคม

2.ควรจะใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหา

3.ควรสร้างความสำเร็จในชีวิตให้กับเด็ก

4.สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจของเด็กให้เข้มแข็งเพื่อไม่ให้ถูกชักจูงไปใช้ยาเสพติดได้ง่าย

5.ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการป้องกันยาเสพติด เพื่อหาแนวทางในการป้องกันให้ถูกวิธี

6.ป้องกันสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติด

1.3.2 แนวคิดบรรทัดฐานเกี่ยวกับการดำเนินป้องกันยาเสพติดให้โทษไว้ 4 วิธีคือ

1.การป้องกันโดยการใช้หลักกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งต้องอาศัยการลงโทษและขู่ว่าจะลงโทษผู้ใช้ และผู้มีไว้ครอบครองเป็นประการสำคัญ วิธีนี้ถือว่าการลงโทษและการขู่จะลงโทษจะช่วยให้คนกลัวไม่กล้าทำ การออกกฎหมายตราบทลงโทษ และบังคับใช้กฎหมายนั้น เป็นมาตรการป้องกันสำหรับการป้องกันตามวิธีนี้

2.การป้องกันที่อาศัยหลักการทางแพทย์และอนามัย เพื่อสกัดกั้นมิให้ผู้ติดสิ่งเสพติดทำการแพร่ระบาดไปยังผู้อื่นได้ มีการค้นหาผู้เสพสิ่งติดให้โทษให้พบ แล้วจัดการให้การบำบัดรักษา การให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและโทษของสิ่งเสพติดเป็นเกณฑ์สำคัญ การให้การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิด ถือหลักว่าทุกคนปรารถนาที่จะมีสุขภาพสมบูรณ์กลัวโรคภัยไข้เจ็บ

3.การป้องกันที่อาศัยหลักทางจิตวิทยาสังคมเน้นในข้อที่ว่าการใช้ยาและการไม่ใช้สิ่งเสพติดนั้นเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีความสลับซับซ้อน ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม วิธีนี้ถือว่าข้อมูลที่ให้อย่างเลื่องลางและฝ่ายผู้รับรับไว้เฉย ๆจะมีโอกาสก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมน้อยเต็มที่ แม้ว่าจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดั่งเดิมไว้บ้างก็ตาม และถึงแม้ว่าจะเป็นข้อมูลที่คัดเลือกอย่างดี หากไม่มีการนำข้อมูลไปใช้และข้อมูลนั้นไม่สอดคล้องกับความเชื่อถือและวิถีชีวิตส่วนตน ก็จะไม่มีผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลย อีกประการหนึ่งการตัดสินใจใช้ยาหรือไม่ใช้ยา ข้อมูลความรู้จะต้องเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาเรื่องค่านิยม การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา การป้องกันตามแนวคิดนี้ให้ความสนใจกับความต้องการทางสังคมและส่วนตัวซึ่งเป็นสิ่งทดแทนไม่ไปติดสิ่งเสพติดและให้ความสนใจปัญหาพื้นฐานที่อาจเป็นตัวก่ารทำให้มีการใช้สิ่งเสพติด

4.การป้องกันที่อาศัยหลักทางสังคมวัฒนธรรม วิธีนี้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาก แทนที่จะแนะนำให้บุคคลปรับตัวเข้ากับสภาวะของสังคมวันนี้กลับเห็นว่า บางสิ่งบางอย่างของสังคมควรจะได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบุคคลและความต้องการโดยธรรมชาติของมนุษย์

เรืองชัย บุญศักดิ์ (2527 : 41) ได้กล่าวถึงงานป้องกันโดยทั่ว ๆ ไปในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น อาจทำได้หลายกรณีเป็นต้นว่า

1. การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของสิ่งเสพติด และการป้องกันตนเองให้พ้นจากพิษภัยสิ่งเสพติดซึ่งสถานศึกษาต่าง ๆ กระทำโดยอาศัยกิจกรรมในกระบวนการการเรียนการสอนตามปกติด้วยบรรยาย อภิปราย อบรม จัดนิทรรศการ ฯลฯ

2. การกำจัดโอกาสมั่วสุมโดยการสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด มิให้นักเรียนมีโอกาสอยู่ในที่ลับหูลับตาตามลำพัง

3. การปรับปรุงการเรียนการสอนให้สนุกสนานเพลิดเพลิน มีชีวิตชีวาปราศจากเครียดความขัดแย้งทางอารมณ์ จะเป็นเครื่องช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถประพฤติตนเยี่ยงเด็กทั่วไป

4. การปรับปรุงบรรยากาศในโรงเรียนโดยเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน

อรวรรณ หุ่นดี (2529 : 105 – 106) พูดถึงวิธีการป้องกันสิ่งเสพติด ไว้ดังนี้

1.ป้องกันตนเอง ไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์และจงอย่าทดลองสิ่งเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด

2.ป้องกันครอบครัวควรสอดส่องดูแลเด็ก และบุคคลในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด คอยอบรมสั่งสอนให้รู้ถึงโทษภัยของสิ่งเสพติด หากมีผู้ติดสิ่งเสพติดในครอบครัว จึงจัดการให้เข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลให้หายโดยเด็ดขาด

3.ป้องกันเพื่อนบ้าน โดยช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจถึงโทษและภัยของสิ่งเสพติดเพื่อมิให้ถูกหลอกลวง

4.ป้องกันโดยให้ความร่วมมือกับทางราชการเมื่อทราบว่าบ้านใด ตำบลใดมีสิ่งเสพติดระบาด ขอให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ทราบ หรือศูนย์ปราบปรามยาเสพติด กรมตำรวจ (ศปส.ตร.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส. 2542 :15)

1.นโยบายของรัฐบาล รัฐบาลได้แถลงนโยบายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเมื่อวันที่ 20 – 21 พฤศจิกายน 2540 โดยสรุปได้ว่า

1.เพิ่มประสิทธิภาพระบบงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2.ใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางการศึกษา การกีฬาและดนตรี รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา

3.เร่งรัดการปราบปรามผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด และสารเสพติด ทั้งผู้เสพ ผู้ค้า ผู้ผลิต โดยเน้นการดำเนินการกับนายทุน และผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลัง

4.ขยายการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

5.เร่งรัดผลักดันกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน อันเนื่องมาจากการค้ายาเสพติด

6.ปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชน ในเรื่องการไม่หลงมัวเมาในอบายมุข ยาเสพติด สารเสพติด บุหรี่ และสิ่งมึนเมา

2.นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงาน ป.ป.ส. 2542 : 18)

นโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับแผนพัฒนาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) นั้น ยังคงอาศัยยุทธศาสตร์การลดความต้องการใช้ยาเสพติด (Demand reduction) เช่นเดียวกับการดำเนินงานแผนระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) แต่เน้นในประเด็นของการพัฒนาคุณภาพ 11 กระบวนการดำเนินงานและการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นกรอบในการปฏิบัติไว้ 4 ประการ

1.ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างจริงจัง โดยให้มีแนวโน้มในการปฏิบัติงานจากประชาชนด้วย

2.กระทรวงศึกษาธิการผลิตใช้ในการป้องกันยาเสพติด จะต้องมีคุณภาพเหมาะสมกับเยาวชนโดยให้เน้นความน่าสนใจ น่าหยิบ น่าอ่าน ได้เนื้อหาสาระและไม่ยาวยืดยาดเกินไป

3.ทุกหน่วยงานจะต้องมีโครงการป้องกันยาเสพติดที่ชัดเจน เพื่อให้รัฐบาลสามารถยอมรับและสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นของโครงการ

4.โครงการใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน ให้ทุกหน่วยงานพิจารณากำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและทำการทดลองเพื่อการศึกษาผลกระทบก่อนที่จะทำการขยายผล

ธงชัย ทวิชาชาติและคณะ (2539 : 49 – 51) การป้องกันปัญหายาเสพติดต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนี้

1. ตนเอง

ดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยการพักผ่อนให้เพียงพอ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ รับประทานอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ ทำงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ ให้ความเพลิดเพลิน และตามความสนใจของตนเอง ศึกษาและปฏิบัติธรรมตามโอกาสอันควร ไม่ควรฝืนทำงานหรือใช้ยากระตุ้นให้ทำงานได้ เมื่อร่างกายเหน็ดเหนื่อยอ่อนเพลียควรพักผ่อนให้เต็มที่ให้ ร่างกายสดชื่นจึงทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิดจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่อยู่หรือจากสื่อต่าง ๆ เพื่อจะได้รู้จักป้องกันและหลีกเลี่ยงยาเสพติดได้ถูกต้อง

1.2 ไม่ใช้ยาทุกชนิดโดยมิได้รับการแนะนำจากแพทย์ เภสัชกร เพราะอาจจะทำให้เกิดการติดยาได้

1.3 ไม่ทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด เพราะติดง่ายเลิกยาก

1.4 ปฏิบัติตนให้เป็นคนดี และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลใกล้เคียง

1.5 สอดส่องดูแลสังเกตบุคคลใกล้เคียง ได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อน บุคคลในชุมชน หากพบว่าเป็นผู้ติดยาเสพติดให้แนะนำหรือรีบพาไปรักษาตามโรงพยาบาลหรือศูนย์บริการสาธารณสุขใกล้บ้าน

1.6 เมื่อทราบว่ามีการซื้อขายหรือรู้แหล่งมั่วสุมยาเสพติด ให้แจ้งผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบ เพื่อทำการปราบปรามต่อไป

2. ครอบครัว

2.1ควรรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองสร้างความรัก ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันในครอบครัว

2.2 ขยันทำงานประกอบอาชีพโดยสุจริต ใช้จ่ายอย่างประหยัดไม่ฟุ่มเฟือยเพื่อสร้างฐานะของครอบครัวให้ดีขึ้น

2.3 บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ควรดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน หรือบุคคลในการปกครองให้อยู่ดีกินดี มีความสุข ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา อบรมสั่งสอนให้ปฏิบัติตนดี

และบุตรหลานหรือบุคคลในปกครองต้องเชื่อฟังคำสั่งสอน คำแนะนำตักเตือน ให้ความเคารพ ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง

2.4เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว ให้ใช้เหตุผลและความร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ไม่ควรใช้อารมณ์หรือหาทางออกที่ไม่เหมาะสม

2.5 จัดสภาพแวดล้อมของบ้านที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบ น่าอยู่

3. โรงเรียนและสถานศึกษา

3.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ชนิดของยาเสพติด โทษและอันตรายและการปฏิบัติตนในการป้องกันยาเสพติดให้กับนักเรียนและบุคคลในชุมชน

3.2 จัดตั้งชมรมหรือหน่วยงานในโรงเรียนเพื่อต่อต้านยาเสพติด

3.3 ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3.4 จัดบริการให้คำปรึกษาแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำนักเรียนและผู้ปกครองเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ

3.5 มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและปลูกฝังค่านิยมให้แก่นักเรียน ให้เป็นผู้ที่รู้จักใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักเลือกคบเพื่อน สามารถปรับตัวเองในสังคมได้ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้รู้จักวิธีแก้ปัญหาและกล้าที่จะขอคำปรึกษาและความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นที่เหมาะสม

3.6จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ

4. ชุมชน

4.1 ขจัดแหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุม และแหล่งจำหน่ายยาเสพติดในชุมชน

4.2 จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น แข่งขันกีฬา พัฒนาชุมชน เป็นต้น

4.3 จัดให้มีหน่วยให้คำปรึกษาและแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือบุคคลในชุมชนที่มีปัญหา

4.4 พัฒนาเศรษฐกิจขอ โดยเพิ่มรายได้ให้กับบุคคลในชุมชน ลดความยากจน เช่น การฝึกอาชีพ การบริการจัดหางาน การส่งเสริมรายได้พิเศษ การจัดสหกรณ์ เป็นต้น

4.5 พัฒนาความเจริญด้านต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบ สวยงาม

5. รัฐบาล

5.1 ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้ทั่วถึง

5.2 แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสังคมอย่างจริงจัง

5.3 จัดสรรงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

5.4 จัดบุคลากรและหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เพียงพอและดำเนินการอย่างมีเป้าหมายต่อเนื่อง

5.5 ให้ความสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพของเยาวชนในด้านต่างๆ เช่น กีฬา ฝึกฝนอาชีพ เป็นต้น

5.6 มีกฎหมายที่รัดกุมสำหรับผู้ค้าและผลิตยาเสพติดรวมทั้งกำลังเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายเพียงพอและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

2. ทัศนคติ

2.1 ความหมายของทัศนคติ

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of education) ได้ให้คำจำกัดความทัศนคติว่า "ทัศนคติ หมายถึง แนวโน้มและท่าทีที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์หรือค่านิยมหนึ่ง โดยปกติจะมีความรู้สึกอารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ในความเห็นนั้น ทัศนคติสังเกตไม่ได้แต่อารมณ์จะอนุมานได้จากพฤติกรรมที่เป็นวาจาและท่าทาง"

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 19) ให้ความหมายของทัศนคติว่า เป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ เป็นต้น

สุรางค์ โค้วตระกูล (2544 : 366 – 377) ได้ให้ความหมายของทัศนคติดังนี้ ทัศนคติเป็นอัชฌาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด ทัศนคติอาจจะเป็นบวกหรือเป็นลบ ถ้าบุคคลมีทัศน คติทางบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้าทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยงทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

ลักษณะของทัศนคติ

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้

2.ทัศนคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นทัศนคติจึงมีทั้งบวกและลบ

3. ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component)

4. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจจะเปลี่ยนจากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทัศนคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทัศนคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้

5. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ดังนั้นค่านิยมเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนทัศนคติ จึงต้องเปลี่ยนค่านิยม

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546 : 121) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มขอพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ หรือความคิดใดก็ตามในลักษณะของการประเมินค่าฯลฯ ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมนี้ต้องคงอยู่นานพอสมควร

แม็กไกว (นวลละออ สุภาผล. 2534 : 19; อ้างอิงจาก Mcguire. 1969 : 155-156) ได้แบ่งทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มี 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบแรก ความรู้เชิงประเมินค่า เป็นการที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งว่าดีมีประโยชน์มากน้อยเพียงใดและ/หรือเลว มีโทษมากเพียงใดของทุกอย่างย่อมมีสองด้านคือด้านดีและด้านไม่ดีหรือด้านประโยชน์และโทษ บุคคลสามารถจะรับรู้ รับทราบเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของสิ่งต่างๆ ได้เสมอ และอาจมีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นตามลำดับหรือรู้เพียงด้านประโยชน์แต่ไม่ทราบเกี่ยวกับโทษของสิ่งนั้นหรือรู้ในทางตรงข้าม เป็นต้น

องค์ประกอบที่สอง ความรู้สึกพึงพอใจ เมื่อบุคคลทราบว่าสิ่งใดมีประโยชน์บุคคลก็จะรู้สึกชอบและพอใจสิ่งนั้น ถ้าบุคคลทราบว่าสิ่งใดมีโทษบุคคลก็จะรู้สึกไม่ชอบ ไม่พอใจสิ่งนั้น ส่วนใหญ่แล้วความรู้สึกพอใจของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเกิดขึ้นสอดคล้องกับความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งนั้น ตามธรรมดาแล้ว บุคคลย่อมรู้สึกพอใจสิ่งหนึ่งมากเมื่อทราบว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง

องค์ประกอบที่สาม ความพร้อมกระทำ หมายถึงการที่บุคคลมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือ สนับสนุน ทะนุบำรุงส่งเสริมสิ่งที่เขาชอบเขาพอใจและพร้อมที่จะทำลาย ทำร้ายหรือทำเพิกเฉยต่อสิ่งที่เขาไม่ชอบไม่พอใจ องค์ประกอบนี้ก็ยังอยู่ภายในจิตใจของบุคคลและยังไม่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมความพร้อมกระทำ จะปรากฏเป็นพฤติกรรมหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะอื่นๆ ของบุคคลและสถานการณ์

ผู้ที่สามารถรู้จักตนเองและควบคุมบังคับตนเองได้จะเป็นผู้กระทำตามทัศนคติของตน ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักตนเองและขาดความเป็นตัวของตัวเองต้องพึงการควบคุม การให้รางวัล และการลงโทษจาก ผู้อื่นหรือจากสังคมจะเป็นผู้ที่มีการกระทำไปตากการชักจูงหรือการบังคับของผู้อื่นมากกว่ากระทำตามทัศนคติของตนต่อสิ่งนั้น

สรุปได้ว่าทัศนคติ หมายถึง เมื่อบุคคลมีความรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด จนกระทั่งเกิดความรู้สึกพอใจต่อประโยชน์หรือไม่พอใจต่อโทษของสิ่งนั้น และหลังจากนั้นบุคคลก็จะพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะช่วยเหลือ สนับสนุน หรือต่อต้านสิ่งนั้น

2.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

สิทธิโชค วรานุสันติกูล (2546 : 130 - 146) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติมีหลายแนวคิด ดังนี้

2.2.1 แนวคิดการเปลี่ยนทัศนคติโดยใช้การสื่อความหมาย

ผู้นำเสนอแนวคิด คือ คาร์ลโฮฟแลนด์ (Carl Hovland) ซึ่งมีหลักการสำคัญของการเปลี่ยนทัศนคติว่า ผลกระทบต่อทัศนคติของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบในการสื่อความหมาย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ผู้ส่งสาร หรือแหล่งกำเนิดของสาร
2. สาร หรือความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการจะส่งออกไป
3. ผู้รับสาร
4. ช่องทางในการสื่อสาร หรือวิธีที่สารถูกส่งออกไป อันอาจได้แก่ การพูด การเขียน การใช้โทรศัพท์ จดหมาย เป็นต้น

องค์ประกอบทั้ง 4 อย่างมีความสัมพันธ์กับกระบวนการเปลี่ยนทัศนคติในแง่ที่ว่า แหล่งของสารทำให้ผู้รับสารเกิดการใส่ใจต่อสารที่ส่งมา สารทำให้ผู้รับเกิดความเข้าใจความหมายที่ส่งมากับสารจนทำให้ผู้รับสารเกิดการยอมรับและช่องทางในการสื่อสารมีผลต่อการจดจำ ซึ่งมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความใส่ใจ (Attention) ก่อนที่จะส่งสารไปเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ต้องทำให้ผู้รับใส่ใจตัวสารเสียก่อน โดยทั่วไปมักจะใช้แหล่งของสารเป็นตัวทำให้ผู้รับสารเกิดความใส่ใจ ตัวอย่างที่พบบ่อย คือ การโฆษณา นักโฆษณาพยายามสร้างความใส่ใจให้เกิดแก่ผู้รับสารก่อนโดยอาศัยคุณสมบัติของผู้ส่งสารเป็นหลัก เช่น ใช้นักกีฬาโฆษณายาชูกำลัง

2. การทำความเข้าใจ (Comprehension) ผู้ส่งสารจะต้องทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจความหมายของสารให้ได้หลังจากที่ทำให้ผู้รับเกิดความใส่ใจแล้ว

3. การยอมรับ (Acceptance) ผลของการสื่อความสารที่ส่งไปยังผู้รับสารต้องพยายามให้มีความหมายตรงกับความต้องการของเขา เขาจึงจะยอมรับสาร เช่น โฆษณาส่วนใหญ่มักจะแสดงออกมาในรูปของผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นได้รับความนิยมยกย่องจากคนรอบข้าง ทั้งนี้เพราะว่าความต้องการการยอมรับนั้นเป็นความต้องการที่ผู้คนส่วนใหญ่มีอยู่

4. การกักเก็บไว้(Retention) การสื่อความหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต้องทำให้ผู้รับสารจำได้ อิทธิพลของสารจะยังอยู่ในตัวผู้รับได้นานเพื่อผลในการปฏิบัติในตอนหลัง การทำให้จำได้หลายวิธี เช่น การใช้ประโยคหรือวลีที่แปลกและง่าย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดนี้มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ประเด็นเกี่ยวกับผู้ส่งสาร

- ถ้าผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือมากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเห็นไปในทางที่ต้องการได้ดีกว่าผู้ที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ ความน่าเชื่อถือนี้ประกอบด้วยความเชี่ยวชาญ เช่น มีทักษะ มีความรู้ วิจารณญาณ ความน่าไว้วางใจ
- ความมีเสน่ห์ชวนชมของผู้ส่งสารเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนใจได้ง่ายขึ้น
- ความน่าเชื่อถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำให้ความเห็นของผู้รับสาร

เปลี่ยนไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนแรกของการสื่อความหมาย

- ผู้ส่งสารจะเปลี่ยนความเห็นของผู้ฟังได้มาก ถ้าหากว่ามีทัศนะร่วมกับผู้ฟังอยู่บ้างแล้ว

ประเด็นเกี่ยวกับสารและวิธีการเสนอสาร

- ผู้ส่งสารที่รู้จักสรุปในตอนท้ายจะทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนทัศนคติได้ดีกว่าผู้ส่งสารที่ปล่อยให้ผู้รับสารสรุปเอาเอง

- บางครั้งที่เขียนโดยใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์จะใช้ได้ดีกว่าสารที่เขียนเสนอแต่ความจริง

- สารประเภทที่กระตุ้นความกลัว เช่นรูปคนติดยาเสพติดซึ่งดูน่าเกลียดน่ากลัวมักทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นได้ดี

ในแง่ปฏิบัติผู้ที่จะไปเปลี่ยนทัศนคติควรสำรวจก่อนว่า ผู้รับสารนั้นมีเจตคติเห็นด้วยอยู่บ้างหรือไม่หรือต่อต้านเรื่องนี้อยู่แล้ว ถ้าเขาเห็นด้วยอยู่บ้างแล้วควรเสนอเป็นการสื่อสารทางเดียว ถ้าเขามีทัศนคติต่อต้านอยู่แล้วควรเสนอด้วยการสื่อสารสองทาง

ประเด็นเกี่ยวกับผู้รับสาร

- ถ้าผู้รับสารรู้ล่วงหน้าว่าผู้ส่งสารจะมาเกลี้ยกล่อม เขาจะต่อต้าน
- ผู้รับสารมักจะเลือกรับเฉพาะสารที่สอดคล้องกับจุดยืนของตนเอง
- บุคลิกภาพของผู้รับสารมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นได้ง่าย เช่น คนที่มีความนับถือตนเองต่ำ คือ ไม่ภูมิใจในตนเองมักจะเปลี่ยนจุดยืนได้ง่าย

- ระดับสติปัญญาของผู้รับสารเป็นตัวกำหนดชนิดของสาร เช่น ผู้รับที่มีสติปัญญาแต่จะเปลี่ยนความคิดเห็นตามสารแบบเสนอความจริงได้น้อยกว่าสารที่แฝงการจูงใจด้วยอารมณ์

- ผู้ที่อยู่ในวัยมักจะมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ง่ายกว่าวัยอื่น และจะยึดมั่นกับความคิดเห็นนี้ยาวนานต่อไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่

- ชนชั้นทางสังคมหรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ผู้ที่จะเสนอสารเพื่อการเปลี่ยนใจคนนั้นต้องศึกษาผู้รับสารให้ดีว่ามีคุณสมบัติอย่างไร แล้วจึงเรียบเรียงการเสนอสารให้เหมาะสมกับผู้รับ เช่น ควรรีบเสนอสารที่เป็นพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมให้แก่วัยรุ่นจะได้ประโยชน์มากกว่าที่จะไปเสนอกับผู้ใหญ่ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่า เป็นต้น

ประเด็นเกี่ยวกับช่องทางเสนอสาร

การยอมรับในสิ่งตนเองเข้าใจแล้ว มักจะเกิดขึ้นได้กับวิทยุและโทรทัศน์ง่ายกว่าประเภทสิ่งพิมพ์สารที่มีความซับซ้อนจะเข้าใจได้ง่ายขึ้นถ้าเสนอในรูปของสิ่งพิมพ์แบบที่ต้องพบหน้ากัน เมื่อพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร

สำหรับการเปลี่ยนทัศนคติด้วยวิธีการสื่อสารนั้น ช่องทางที่ดีที่สุด คือ การสื่อสารด้วยการพบกันพูดกันโดยตรง เพราะการพบกันโดยตรงจะทำให้การสื่อสารมีความชัดเจน นอกจากนั้นยังมีกระบวนการอื่นทางจิตวิทยาเกิดขึ้นในขณะสื่อสารพร้อมกันไปด้วย ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การเปลี่ยนแปลงทัศฯคติและพฤติกรรมเกิดได้ง่ายกว่าการสื่อสารด้วยวิธีอื่น

2.2.2 แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยอาศัยแรงจูงใจ

แนวคิดนี้ประกอบด้วยทฤษฎีหลายทฤษฎี ซึ่งล้วนแล้วแต่อาศัยความเชื่ออย่างเดียวกันว่าแรงจูงใจเป็นต้นกำเนิดของการเปลี่ยนทัศนคติ โดยแรงจูงใจที่จะผลักดันให้คนเราเปลี่ยนทัศนคติหรือความคิดเห็นเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความเครียด ซึ่งเกิดจากสภาพขาดสมดุลเพราะว่าองค์ความคิดหลายองค์ที่มีต่อสิ่งเดียวกันไม่สามารถสมานกันได้ นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่าในสมองของมนุษย์มีองค์ความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีอยู่เฉพาะและจะรวมกลุ่มกับองค์ความคิดอื่นๆ ที่มีต่อสิ่งเดียวกัน องค์ความคิดที่เข้ากันได้จะหลอมรวมกัน ส่วนทีเข้ากันไม่ได้ก็จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าขาดสมดุล ต้องมีการทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ภาวะขาดสมดุลนี้เข้าสู่สภาพสมดุลจึงจะอยู่สบาย นั่นหมายความว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงองค์ความคิดบางอย่าง เพื่อให้สามารถหลอมรวมกันได้ ด้วยเหตุที่ต้องการเปลี่ยนแปลงองค์ความคิดบางตัวนี้เอง ทัศนคติต่อสิ่งนั้นจึงเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากองค์ความคิดเป็นพื้นฐานของทัศนคติ

2.2.3 แนวคิดการเปลี่ยนทัศนคติแบบอื่นๆ

2.2.3.1 ทฤษฎีการรับรู้ตนเอง กล่าวว่า คนเราเรียนรู้ทัศนคติของตนเองจากการสังเกตดูพฤติกรรมที่ตนเองแสดงออกมา เช่น เราเรียนรู้ว่าตัวเราชอบรับประทานผักจากการสังเกตพบว่าเรารับประทานผักมากกว่าเนื้อสัตว์ วิธีการเรียนรู้ทัศนคติอย่างนี้เรียกว่าการรับรู้ตนเอง

2.2.3.2 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการเกลี้ยกล่อมตนเอง การโน้มน้าวใจตนเองเกิดขึ้นจากการได้มีโอกาสสวมบทบาทของผู้อื่น ทำให้บุคคลต้องคิดหาข้อมูลว่าผู้ที่ตนสวมบทบาทนั้นเขาควรจะคิดอย่างไร ควรจะแสดงตนอย่างไร การคิดและอธิบายแก่ตนเองถึงบทบาทที่ตนเองจะต้องทำ มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้เป็นไปในทิศทางความคิดดังกล่าว และคนเรายังสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนด้วยการพูดกับตนเองเสมอ กระบวนการที่เรารำพึงหรือบอกแก่ตนเองอยู่บ่อยๆ จะยิ่งทำให้ความรู้สึกในเรื่องนั้นมีความเข้มข้นมากขึ้น ทำให้เกิดการรับรู้ตนเองว่าเป็นเช่นนั้น

2.2.3.3 ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล ทฤษฎีนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมมีจุดที่สำคัญ คือ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ บรรทัดฐาน เจตนาหรือพฤติกรรมเราต้องพยายามเปลี่ยนแปลงที่ความเชื่ออันเป็นองค์ประกอบของทัศนคติเสียก่อน และต้องเป็นความเชื่อพื้นฐานจริงๆของคนๆ นั้นทฤษฎีนี้เชื่อว่าเจตนาของบุคคลเป็นตัวทำนายการแสดงพฤติกรรม และมีอิทธิพลจาก 3 แห่งที่กำหนดเจตนาของคน คือ

1. ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงสามารถบอกเป้าหมายของพฤติกรรม บริบทที่จะกระทำและเวลา

2. บรรทัดฐานตามอัตวิสัยของเขา ซึ่งหมายถึง ความเชื่อของเขาที่ว่า บุคคลที่มีความหมายต่อเขา เช่น คู่รัก พ่อแม่ ลูก จะมีทัศนะต่อการแสดงพฤติกรรรมของเขาอย่างไร

3. การรับรู้ว่าตนเองควบคุมพฤติกรรมที่จะกระทำได้ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมมีความมั่นใจว่าตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2533 : 240) กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่าทัศนคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ มีทัศนคติที่ดีก็จะมีแนวโน้มที่จะเข้าหาแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ในทางตรงข้ามถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหาโดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้นถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดโอกาสที่ผู้นั้นจะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งนั้นมากขึ้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 4)ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมปฏิบัติ ไว้ดังนี้

ความรู้หรือประสบการณ์เดิมของบุคคลช่วยในการเกิดเจตคติและเป็นตัวกำหนดเจตคติของบุคคลนอกจากองค์ประกอบด้านความรู้แล้ว เจตคติยังประกอบไปด้วยองค์ประกอบด้านความรู้สึกและด้านการปฏิบัติ เจตคติจะมีบทบาทในการช่วยให้บุคคลแสดงถึงค่านิยมต่างๆ เจตคติไม่ได้เป็นองค์ประกอบอย่างเดียวที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดหรือเป็นที่มาของการปฏิบัติของบุคคลและจะทำให้เจตคติเปลี่ยนแปลงและเกิดเจตคติขึ้นใหม่ได้ นอกจากนั้นการปฏิบัติของบุคคลนั้นไม่ได้มีสาเหตุจากเจตคติอย่างเดียว แต่เป็นผลที่เกิดจากการครองชีพ (Norms) นิสัย (Habits) และสิ่งคาดหวังการผลการกระทำด้วย

3. ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

กำจร มนูญปิจุ (สุวลักษณ์ สินทรัพย์. 2543 : 35; อ้างอิงจาก สำนักงาน ป.ป.ส. 2536 : 61-62) ได้ศึกษาการตรวจสอบยากระตุ้นและยาเสพติดที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ พบว่า คนขับรถบรรทุกที่ใช้ยาบ้าร้อยละ 70 มีความถี่ในการใช้ทุกครั้งที่ขับรถโดยการใช้ครั้งแรกได้รับคำแนะนำจากเพื่อนแล้วมาทดลองใช้เอง ด้านเจตคติของคนขับรถบรรทุกที่ใช้ยาบ้าร้อยละ 88.90 คิดว่า ถ้าไม่กินจะทำให้เกิดมีอุบัติเหตุ เนื่องจากเกิดความง่วงนอนร้อยละ 81.60 คิดว่าการใช้ยาบ้า เป็นการช่วยเพิ่มพูนรายได้เพราะทำให้ทำงานได้มากขึ้น ส่วนการรับรู้โทษของยาบ้าร้อยละ 70 ทราบถึงโทษของมัน แต่เมื่อถามว่าจะเลิกการใช้ยาบ้าหรือไม่ ร้อยละ 91 ตอบว่าสามารถเลิกได้แต่ต้องเลิกขับรถ

สนิท สมัครการและคณะ(2530 : 67)ได้ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย พบว่า สาเหตุและเหตุจูงใจในการเสพติดที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ คือ ความอ่อนแอ อ่อนไหว ทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของผู้ติดยาประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น เหตุจูงใจสำคัญที่ทำให้มีการเริ่มเสพยาได้แก่ ความอยากลอง (เพศชาย) เพื่อนชักชวน และความกลุ้มใจในปัญหาของการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว(เพศหญิง)

วิคดอน (สุวลักษณ์ สินทรัพย์. 2543 : 34; อ้างอิงจาก Whiddon. 1975 : 3426 - 3427) ศึกษาเปรียบเทียบความรู้เรื่องยาเสพติด เจตคติที่มีต่อยาเสพติดและการใช้ยาเสพติด ระหว่างนักเรียนเกรด 12 ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในรัฐมอนตานา ยาเสพติดที่ศึกษาประกอบ

ด้วย 7 ประเภท ได้แก่ แอลกอฮอล์ แอมเฟตามีน บาร์บิทูเรท เฮโรอีน แอล เอส ดี กัญชาและบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า การมีความรู้ไม่ได้เป็นหลักประกันว่านักเรียนจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด การมีความรู้ไม่ได้ช่วยระงับการใช้ยาเสพติด

จากเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาสรุปได้ว่าการติดยาเสพติดหรือการใช้ยาเสพติดเกิดจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การถูกเพื่อนชักชวน สภาพครอบครัว ความอยากลอง ความอยากรู้อยากเห็น และความกลุ้มใจในปัญหาของการดำเนินชีวิต ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญาของผู้เสพ ดังนั้นจึงควรจัด กิจกรรมหรือโปรแกรมฝึกเพื่อชี้ให้เห็นโทษของยาเสพติด และมีความรู้สึกไม่ชอบและพร้อมกระทำเพื่อต่อต้านการเสพยาเสพติด

4. กิจกรรมฝึกหรือโปรแกรมฝึกกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

รัชนีวรรณ ชาลีสมบัติ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการเสพแอมเฟตามีนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 90 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 30 คน กลุ่มแรกเป็นกลุ่มเสพ กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มปกติ พบว่าหลังการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม เพื่อป้องกันการเสพแอมเฟตามีน กลุ่มทดลองทั้งสามกลุ่มมีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบแรงจูงใจในการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนทั้งด้านการรับรู้ความรุนแรงต่อการเสพแอมเฟตามีน ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเสพแอมเฟตามีน ด้านความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสพแอมเฟตามีน และด้านความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนสูงกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับ พรทิพย์ วชิรดิลก (2544 : 86) ได้ศึกษาผลการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต ต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 325 คน พบว่า เจตคติต่อยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้ากับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยนักเรียนในกลุ่มทดลองมีเจตคติทางลบต่อยาบ้ามากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

ปิ่น โค (2540 : 104) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาร่วมกับการใช้แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนและครู ที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โปรแกรมสุขศึกษานี้ใช้รูปแบบของการจัดค่ายเยาวชนเป็นเวลา 2 วัน จำนวน นักเรียน 30 คนและกลุ่มควบคุม 30 คนผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แต่มีคะแนนเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ

ผลการศึกษาของพิมพ์ใจ บุญยัง (2540 : 141) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการเสพสารระเหยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส ซึ่งประกอบด้วยทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหาและทักษะการปฏิเสธตามแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราและกระบวนการกลุ่ม พบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจไม่ลองเสพสารระเหย ทักษะการแก้ไขปัญหาเผชิญกับแรงกดดันจากเพื่อนและทักษะการปฏิเสธเพื่อนชักชวนให้เสพสารระเหย และพฤติกรรมในการป้องกันการเสพสารระเหยดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แอนดริวส์และเฮอร์น (Andrews and Hearns. 1984 : 18 - 20) ได้ศึกษาผลของโครงการสุขภาพที่มีต่อเจตคติและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของนักเรียนและผู้ปกครอง โดยทำการศึกษาจากกลุ่มนักเรียนประถมศึกษา จำนวน 600 คน แล้วทำการประเมินผลหลังจากเริ่มโครงการดังกล่าว 3 ปี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติและการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสุขภาพ มีส่วนน้อยที่อยากลองสูบบุหรี่และพบว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงนิสัยการสูบบุหรี่ของตนหลังจากที่บุตรของตนได้เข้าร่วมโครงการ สอดคล้องกับบอทวินและอิงค์ (Botvin; & Eng.1980 : 209-213) ศึกษาโปรแกรมการ ป้องกันการสูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลวิธีการป้องกันการสูบบุหรี่ เฉพาะปัจจัยทางสังคมและทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยการสูบบุหนี่ในนักเรียนระดับเกรด 8,9,10 จำนวน 281 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง เมืองนิวยอร์ค แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่ซึ่งจะเป็นการประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานมาเป็นแนวทางการปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่น รวมทั้งมีปัญหาการสูบบุหรี่ เนื้อหาประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) การพัฒนาความสามารถตนเอง (Self-improvement) การตัดสินใจ (Decision-making) การคิดอย่างเป็นอิสระ (Independent thinking) เทคนิคการพูดชวนเชื่อ(Advertising technique) การจัดการกับความวิตกกังวล (Coping with anxiety) ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) ทักษะสังคม (Social skill) และการยืนหยัดในสิทธิของตน (Assertive trainging) โดยใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม การใช้ตัวแบบ(Modeling) และการซ้อมบท(Behavior rehearsal) หลังจากสิ้นสุดโปรแกรมพบว่าโปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพในการสอน ระยะเวลาการเริ่มสูบบุหรี่และพฤติกรรมของการสูบบุหรี่ นอกจากนั้นยังพบว่าโปรแกรมได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นด้วย เช่น การใช้ยาเสพติดอื่นๆ และสุขภาพจิต อีกด้วย

สาริณี พงษ์เจริญไทย (2534) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานครพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

มัฏฐวรรณ คงทอง (2538)ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มในการงดสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จ.สุราษฎร์ธานีมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกี่ยวกับการงดสูบบุหรี่ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ กิจกรรม

ฝึกปฏิบัติการ ผ่อนคลายความเครียด การฝึกจินตนาการและวิธีปฏิบัติตัวในการงดสูบบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า

1. ภายหลังการทดลองโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มในการงดสูบบุหรี่ มีผลทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สูบบุหรี่ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องมากกว่าการทดลองในเรื่องความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และการปฏิบัติตัวในการงดสูบบุหรี่ส่วนในเรื่องเจตคติต่อการสูบบุหรี่ไม่เปลี่ยนแปลง

2. การปฏิบัติตัวในการงดสูบบุหรี่ของนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่แต่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการสูบบุหรี่

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการใช้โปรแกรมการฝึกหรือกิจกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ที่เสพและผู้ที่ไม่เสพยาเสพติดได้ทั้ง 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับยาเสพติดมองเห็นโทษของยาเสพติดมากขึ้นทำให้ความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการเสพหรือลองเสพยาเสพติด และแสดงออกพฤติกรรมต่อต้านการเสพหรือข้องเกี่ยวกับยาเสพติด จะเห็นได้ว่าการให้กิจกรรมหรือโปรแกรมฝึกมีผลต่อพฤติกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

5. สัมพันธภาพในครอบครัว 15 ด้าน

5.1 ความหมายสัมพัธภาพในครอบครัว

ความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัวพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญอันดับแรกและสำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ บุคลิกภาพอันสมบูรณ์ของลูกย่อมมาจากความสัมพันธ์อันอบอุ่นจากพ่อแม่ ความรักความอบอุ่นใจที่ได้รับจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการปรับตัว ดังคำกล่าวของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2537) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมทำหน้าที่เป็นกรอบธรรมชาติที่ให้การสนับสนุนด้านวัตถุและจิตใจที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต และสวัสดิภาพของสมาชิกในครอบครัว และสอดคล้องกับคำกล่าวของ คุณสายสุรี จุติกุล (2537) ที่ว่าบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูทารกให้อยู่รอด หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ในวัฒนธรรมหนึ่งๆ ตลอดจนสร้างค่านิยมเจตคติ อุปนิสัยและบุคลิกภาพ ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูกจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโต และความต้องการของเด็ก กล่าวคือความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกในระยะแรกควรมีลักษณะของการป้องกันคุ้มครองทั้งนี้เพราะเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ต้องพึ่งพาอาศัยพ่อแม่ ต่อมาเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะเพิ่มมากขึ้น เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูก จึงอยู่ในลักษณะที่พ่อแม่ต้องสั่งสอนลูกของตน และเมื่อเด็กสามารถพึ่งตนเองได้ มีวุฒิภาวะที่ใกล้เคียงกับพ่อแม่ เด็กก็ต้องการความเป็นเพื่อน ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูก ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของการยอมรับ

ความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความพึงพอใจ และมีความรัก ไว้วางใจในตัวลูก (เสาวภา เบ็ญจพันธ์ทวี. 2540 : 25; อ้างอิงจาก Smart. 1953 : 71) จึงทำให้ความสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกดำเนินไปด้วยดี เพราะพ่อแม่สนองความต้องการของลูกได้อย่างถูกต้อง (กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. 2526 : 2)

สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่และพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อกันในด้านต่างๆ (กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. 2526 : 5-7) ได้จำแนกพฤติการที่แสดงออกถึงสัมพันธภาพในครอบครัวดังนี้

1. การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึงการที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง

2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เรื่องราวต่างๆ หมายถึงการที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ ในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เกี่ยวกับทุกข์สุข ความลับในเรื่องราวต่างๆ ของพ่อ แม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาการงาน

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน

4. การเห็นชอบของพ่อ แม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ ความคิดเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอแนะข้อคิดเห็น หรือการกระทำของลูก

5. ความรักความห่วงใยของพ่อ แม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูก เช่นการช่วยคลี่คลายปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก

6. ความไว้วางใจของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ ที่แสดงความไว้วางใจในตัวลูกว่าสามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตนเองได้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

7. การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมของเพื่อนๆ ของลูก หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่ลูกไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆ โดยที่ไม่ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคแสดงถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

8. การที่ลูกยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่น เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียน การทำงาน ทัศนคติ และยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

9. ความรักและความเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรักความเคารพพ่อแม่ โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

10. การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนดหรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป

11. การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป หมายถึงการที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใดๆ ที่ส่อแสดงถึงความเข้มงวดในระเบียบวินัย เช่น การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12. การไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หรือไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆ เสมือนลูกเป็นเด็กเล็ก ลูกไม่สามารถดูแลตนเองได้

13. การที่พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไป หมายถึง พ่อแม่ไม่ค่อยย้ำเตือนหรือรบเร้าให้ลูกได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่นไม่เคี่ยวเข็ญให้ลูกกระทำสิ่งต่างๆ มากเกินไป

14. การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำและด้วยคำพูด

15. ความกลมเกลียวของพ่อ แม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อ แม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย

5.2 แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีอนาคต สามารถปรับตัวได้จะต้องได้รับสิ่งที่สำคัญอันเป็นรากฐานอย่างเพียงพอ นั่นคือ ความรัก ความอบอุ่น และการเลี้ยงดู ซึ่งกุลวรรณ วิทยาวงศ์ (2526) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คนผลปรากฏว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว นั่นคือเด็กวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีจะมีการปรับตัวดี แต่ถ้าวัยรุ่นมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีก็จะปรับตัวไม่ดีไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพบ้านที่อบอุ่น ภายในบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างพ่อ แม่ลูก ทำให้ลูกสามารถปรับตัวได้และเข้าสังคมได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ

เด็กวัยรุ่นกับชีวิตภายในครอบครัวจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรพิจารณา เพราะครอบครัวเป็นโลกแห่งแรกของเด็ก พัฒนาการต่างๆ จะมีจุดเริ่มต้นมาจากชีวิตครอบครัว ถ้าเขาได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมาดีก็จะส่งผลต่อทัศนคติในทางที่เมาะสม (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2527 : 43-44) เด็ก วัยรุ่นที่ได้รับความรู้จาการเรียนรู้สังคม รอบด้านรวมทั้งประสบการณ์เดิมของเด็กที่ได้รับจากความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้เกิดทัศนคติ และความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดทัศนคติของบุคคลด้วย สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมทำให้เด็กมีพฤติกรรมและทัศนคติ

ต่างกัน (พัฒน์ สุจำนงค์. 2522 : 80-82) ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวนั้นสมาชิกทุกคนภายในครอบครัวจะต้องมีส่วนร่วมโดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน (รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสัจธรรมและคณะ. 2538) สัมพันธภาพในครอบครัวจะแนบแน่นเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ในครอบครัว ประกอบด้วยความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานและลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

สัมพันธภาพในครอบครัว ⟶ **การเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน** ⟶ **ทัศนคติ**

(จุดกำเนิดเริ่มต้น)

จรรยา สุวรรณทัต (อัมพร ศรีประเสริฐสุข. 2545 : 27; อ้างอิงจาก จรรยา สุวรรณทัต. 2523) ได้สรุปปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของครอบครัวกล่าวคือครอบครัวใดมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสนย่อมนำซึ่งความสงบสุข ความกลมเกลียวสมัครสมานในครอบครัว สอดคล้องกับบทความของผศ. ประณต เค้าฉิม (เอกสารประกอบการเรียนจิตวิทยาวัยรุ่น. 2546 : 25) กล่าวว่าวัยรุ่นที่พ่อแม่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ และไม่ได้พาเด็กเข้าสังคมชี้แนะสิ่งถูกสิ่งผิด เด็กขาดทักษะทางสังคม เมื่อวัยรุ่นเข่ามาอยู่ในกลุ่เพื่อนไม่ดี เด็กจะสร้างพฤติกรรมทดแทนขึ้นในลักษณะที่ไม่พึงปรารถนา หรือพฤติกรรมในลักษณะต่อต้านสังคม คือพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด

2. การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถปฏิบัติการณ์ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองทั้งพ่อแม่และเด็กเอง พ่อแม่มีหน้าที่ในการสั่งสอนลูกก็ควรกระทำโดยรากฐานจากเหตุและผลไม่กระทำด้วยอารมณ์ ศิริพร หลิมศิริวงศ์ (2511) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องมาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางพบว่า ส่วนใหญ่เด็กอยู่กับพ่อแม่ แต่สภาพแวดล้อมภายในบ้านแตกแยก พ่อแม่ทะเลาะวิวาท เด็กเสียสุขภาพจิต ครอบครัวมีปัญหาเศรษฐกิจ การหย่าร้าง สภาพจิตใจของพ่อแม่ได้รับความกระทบกระเทือนมีอารมณ์ฉุนเฉียวหงุดหงิดง่าย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้จึงระบายออกกับเด็ก

3. การรู้จักธรรมชาติและความต้องการมูลฐานของเด็ก พ่อแม่ที่พยายามเข้าใจลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโตและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเด็กเมื่อมีปัญหาย่อมมีส่วนช่วยสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี ดังเช่นคำกล่าวของเฟลมมิ่ง (ศิริอร นพกิจ. 2545 :29) ที่ว่าพ่อแม่ที่ไม่มีความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับวัยรุ่นดีพอ ไม่เข้าใจวัยรุ่น จะเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และเด็กวัยรุ่นได้

4. ความคงเส้นคงวาของพ่อแม่ในการวางระเบียบวินัย ปัจจัยนี้มีอิทธิพลต่อบรรยากาศในครอบครัว โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีความอดทนน้อยต่อการไม่คงเส้นคงวาของพ่อแม่ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดการคลอนแคลนในสร้างสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูก นอกจากปัจจัยที่มีส่วนสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวที่กล่าวมาแล้ว นวลละออ สุภาผล (2524 : 51) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวมักขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้ด้วย (อัมพร ศรีประเสริฐสุข. 2545 : 27)

1. ระเบียบกฎเกณฑ์และการคาดหวังต่างๆพ่อแม่ควรมีอย่างแจ่มชัด ถึงเวลากลับบ้าน การทำการบ้าน การช่วยเหลืองานในครอบครัวและการรับผิดชอบอื่นๆ

2. การยืดหยุ่น เด็กวัยรุ่นมองทุกอย่างด้วยความสดชื่น แต่พ่อแม่อาจต้องการให้เขาคิดทบทวนพฤติกรรมเขาใหม่ในลักษณะที่ผ่อนปรน

3. สนับสนุนให้กำลังใจ พ่อแม่ต้องแสดงความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าเขาเป็นคนดี

4. ตระหนักถึงความต้องการเป็นอิสระและความเป็นเอกวัตรของบุคคล การตัดสินใจเรื่องต่างๆและความผิดพลาดต่างๆ

5. หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์และติเตียน เด็กวัยรุ่นยังไม่มีความแน่ใจเกี่ยวกับตนเอง การติเตียนหรือวิพากษ์วิจารณ์ทำให้เขารู้สึกผิดหวัง

6. ความรักและเอาใจใส่ เด็กวัยรุ่นจะไม่แสดงว่าเขาต้องการสองสิ่งนี้ แต่แท้จริงเขายังคงต้องการให้พ่อแม่รักและยอมรับ

5.3 สัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อยาเสพติด

กุหลาบ รัตนสัจธรรมและคณะ (2538) ได้ทำวิจัยเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงของการใช้ยาเสพติด การรับรู้ความรุนแรงของยาเสพติด และการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการป้องกันการติดยาเสพติด

สุพัตร ศรีวุฒิชากร และคณะ (2534 : 193-206) ศึกษาสาเหตุของการดมสารระเหยของวัยรุ่นพบว่าวัยรุ่นไม่มีความสุขในครอบครัวถูกคนในครอบครัวทำร้ายและวัยรุ่นต้องการหาประสบการณ์ใหม่ๆ

ยุทธศักดิ์ สีหนาท (2539) ที่พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดีมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น แต่ก็กล่าวได้ว่ามีแนวโน้มความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดาจะมีผลให้ใช้สารเสพติดน้อยลง

จากเอกสารงานวิจัยสัมพันธภาพในครอบครัวที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น สรุปได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นบทบาทส่วนหนึ่งของ สมาชิกในครอบครัวที่ได้มีการปฏิสังสรรค์กันหลายๆด้านเพื่อให้เกิดความสนใจ รู้จักค่านิยม ความเชื่อถือ ตลอดจนบุคลิกภาพของกันและกันสร้างความสัมพันธ์และทัศนคติต่อกัน เมื่อสัมพันธภาพดีก็จะก่อให้เกิดทัศนคติที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ตรงกับนโยบายรัฐบาลที่กล่าวว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา เป็นสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจของเด็กให้เข้มแข็ง งานวิจัยฉบับนี้จึงศึกษาร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูซึ่งสัมพันธภาพในครอบครัวและบทบาทการเลี้ยงดูเป็นอย่างไรบ้าง ส่งผลให้เด็กมีทัศนคติต่อยาเสพติดในทางไม่ดี และสามารถเป็นเกราะป้องกันตนเองจากการติดยาเสพติดได้

6. การอบรมเลี้ยงดู

6.1 ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึงกระบวนการฝึกอบรมปรุงแต่งและการถ่ายทอดลักษณะต่างๆ จากบิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดให้แก่เด็ก ซึ่งในแต่ละสังคมก็มีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ลักษณะนิสัย วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มนั้นๆ นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าประสบการณ์การเลี้ยงดูที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก ฉะนั้นพ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดเด็กจึงมีส่วนในการปลูกฝังบุคลิกภาพ ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่างๆ ให้แก่เด็ก ทัศนคติหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่ทำการศึกษาครั้งนี้จึงมีรากฐานมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือบุคคลที่ใกล้ชิดดูแลเด็ก เป็นปัจจัยที่สำคัญ ครอบครัวที่เข้มแข็งคือครอบครัวที่มีคุณภาพต้องทำให้เด็กเป็นผู้นำที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความสามารถปรับตัว มีสภาพจิตปกติ ไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือใช้สารเสพติด (พฤติกรรมศาสตร์ : 2545 8(1) : 2) เด็กวัยรุ่นที่ เข้มแข็งทางจิตใจสามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้อย่างมีวิจารณญาณสามารถส่งผลต่อทัศนคติเรื่องยาเสพติดที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาต่อไป

6.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดู

ในการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพทุกด้านของลูก ซึ่งความคิดนี้ปรากฏในทฤษฎีจิตวิทยาที่สำคัญๆ เช่น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (ดวงเดือน ศาสตรภัทร. 2535) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเริ่มตั้งแต่วัยทารกซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพเมื่อเด็กโตขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอายุ 1- 5 ปี เด็กจะต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี เพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการ ถ้าในช่วงชีวิตตอนต้นเด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่ดี เมื่อโตขึ้นจะมีปัญหาในการปรับตัวและปัญหาอื่นๆ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Ericson (นวลละออ สุภาผล. 2527:33-34) กล่าวไว้ว่า การที่ทารกแรกเกิดมีการเผชิญสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างจากภายในครรภ์และเริ่มต้นที่จะมีบุคคลิกภาพเป็นของเขาเองในระยะแรกคือบทบาททางเพศ เพศต่างกันจะได้รับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน สิ่งแวดล้อมย่อมมีผลต่อพัฒนาการทุกด้าน สิ่งแวดล้อมในสังคมและสถาบันต่างๆ จะขัดเกลาพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก นอกจากนี้สังคมและสถาบันต่างๆจะเป็นแหล่งที่ช่วยให้พ่อแม่เข้าใจพัฒนาการของเด็กแล้วนำความรู้นั้นมาอบรมเด็กเพื่อให้มีบุคลิกภาพตามที่สังคมยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับทารกแรกเกิดอยู่ในเงื่อนไขของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สิ่งแวดล้อมทางกายสังคม วัฒนธรรม ความคิด พวกนี้มีอิทธิพลต่อบุคคลในการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษหรือปลูกฝังอุดมคติเหล่านี้เป็นแนวทางในการค้นหาศักยภาพของตนเองดังนั้นทุกคนจึงต้องการความรู้และคำแนะนำเพื่อการดำรงชีวิตและพัฒนาตนเอง ทั้งนี้แบบแผนในการดำรงชีวิตของเด็กก็เกิดจากการที่เด็กรับรู้ความจริงต่างๆประสบการณ์ที่เขาได้รับในกลุ่มสังคมก็คือครอบครัว

รูปแบบและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

เฮอร์ลอค (ศิริอร นพกิจ. 2545 : 26; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973 : 303-304) ได้แบ่งลักษณะการควบคุมวัยรุ่นของพ่อแม่ที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัวและบุคลิกภาพหรือทัศน คติของวัยรุ่นออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. แบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritarian Control)ในบ้านที่เข้มงวดกวดขันจะทำให้วัยรุ่นเป็นคนที่ยอมตามและกลัวที่จะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งต่างๆซึ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ที่คาดหวังให้วัยรุ่นมีความรับผิดชอบมากขึ้นตามวัย ในขณะที่วัยรุ่นเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่นั้น วัยรุ่นจะเกิดความไม่พอใจพ่อแม่ขึ้นเรื่อย ๆการเลี้ยงดูแบบนี้จะขัดขวางไม่ให้วัยรุ่นได้เป็นตัวของตัวเองตามที่เขาต้องการด้วยเหตุนี้วัยรุ่นจึงสะสมความขุ่นเคืองใจอย่างรุนแรงและจะแสดงการต่อต้านโดยการไม่พูดจากับพ่อแม่หรือไม่ปรึกษาหารือไม่ขอคำแนะนำเมื่อเวลามีปัญหา ซึ่งผลของการควบคุมแบบเข้มงวดกวดขันจะทำให้เกิดความบาดหมางที่รุนแรงระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ได้

2. แบบประชาธิปไตย (Democratic Control) วัยรุ่นที่ได้รับการควบคุมแบบประชาธิปไตยจะมีสัมพันธภาพที่ราบรื่นกับผู้ปกครองได้มากกว่าแบบแรก จากการที่วัยรุ่นชื่นชมและยอมรับนับถือในตัวพ่อแม่ จะทำให้วัยรุ่นอยากเข้าหาพ่อแม่เพื่อปรึกษาหารือเวลาที่มีปัญหา วัยรุ่นจึงมีทัศนคติที่ดีต่อพ่อแม่มากกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการควบคุมแบบเข้มงวดกวดขัน นอกจากนี้วัยรุ่นจะชื่นชมชีวิตในบ้าน ชื่นชมในสิ่งที่พ่อแม่ทำให้และไม่ลังเลที่จะแสดงออกถึงความยอมรับนับถือและความชื่นชมที่เขามีต่อพ่อแม่ผลก็คือทำให้บรรยากาศของบ้านมีความอบอุ่นและมีการยอมรับ

3. แบบปล่อยปละละเลย (Permissiveness) คือไม่มีการควบคุม ผลของการไม่ควบคุมแบบนี้จะทำให้วัยรุ่นไม่ยอมรับนับถือในตัวพ่อแม่ ไม่ชื่นชมยินดีในสิ่งที่พ่อแม่ทำให้และไม่มีแรงจูงใจที่จะช่วยตัวเองในการดำเนินชีวิต วัยรุ่นจึงคาดหวังแบบเห็นแก่ตัวให้พ่อแม่ทำอไรในขณะที่เขาทำอะไรตอบแทนพ่อแม่เพียงเล็กน้อยหรือไม่ตอบแทนอะไรเลย วัยรุ่นที่ได้รับอนุญาตให้ทำอะไรตามใจทุกอย่างจะรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่มีความมั่นใจ เมื่อใดที่วัยรุ่นทำสิ่งที่ผิดเขาจะรู้สึกขุ่นเคืองใจต่อต้านพ่อแม่และตำหนิว่าเป็นความผิดของพ่อแม่ที่ไม่แนะนำหรือห้ามปรามเขา

4. แบบไม่สม่ำเสมอ (Inconsistent Control) การควบคุมแบบไม่สม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นการควบคุมแบบผ่อนผันหรือแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อวัยรุ่นรู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรมจากความไม่สม่ำเสมอของพ่อแม่ วัยรุ่นและญาติพี่น้องจะช่วยกันทำการต่อต้านพ่อแม่และปกป้องวัยรุ่นที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ในฐานะเป็นผู้มีความทุกข์ร้อนซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในบ้านและไม่สนับสนุนให้เกิดสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น

ดวงเดือน พันธมนาวิน อรพินท์ ชูชม และ งามตา วนินทานนต์ (2528 : 4-12) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทยออกเป็น 5 แบบ คือ

1. แบบรักสนับสนุน คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แสดงความรักต่อลูกอย่างเปิดเผยยอมให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของครอบครัวและมีความเข้าใจความรู้สึกของลูกอย่างดี การอบรมแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่บุตรต้องการ ดังนั้นบุตรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะให้ความสำคัญ

ต่อบิดามารดา หรือผู้ดูแลเขา เด็กยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ โดยง่ายมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือกับผู้อื่นมาก และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

2. แบบควบคุมมาก- น้อย คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยควบคุมบังคับและลงโทษลูกเมื่อลูกกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการซึ่งการอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้จะยับยั้งการพึ่งพาตนเองความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในการแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยหมายถึง การปล่อยให้เด็กคิดและตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ควรทำสิ่งใด และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

3. แบบใช้เหตุผล คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แจกแจงเหตุผลต่างๆ แก่เด็กให้ทำหรือห้ามปรามมิให้เด็กกระทำสิ่งใดๆ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ช่วยให้บุตรได้เรียนรู้ และรับทราบถึงสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำ มีความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบสูง และสามารถต้านทานต่อสิ่งยั่วยุใจได้

4 .แบบลงโทษทางจิต- ทางกาย คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ลงโทษทางจิตหรือทางกายเมื่อเด็กทำผิด ซึ่งการลงโทษทางกายจะเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม ที่พ่อแม่มักใช้อย่างจงใจ และบ่อยกว่าการให้รางวัลเมื่อเด็กทำดี การลงโทษทางกายมีประโยชน์เพียงเล็กน้อยคือสามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว แต่มีผลเสียต่อเด็กมากเพราะทำให้เด็กก้าวร้าว ชอบรังแก ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า ส่วนการลงโทษทางจิตจะให้ผลดีในการช่วยเสริมสร้างจริยธรรมของเด็ก

5. แบบให้พึ่งตนเองเร็ว คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เด็กพึ่งตนเองได้เร็วไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานเกินไป

จากทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ได้นำรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบไทยทั้ง 5 รูปแบบมาศึกษา เพื่อพิจารณาว่าการอบรมเลียงดูที่แตกต่างกันก่อให้เกิดทัศนคติต่อยาเสพติดอย่างไรบ้างเมื่อผู้วิจัยให้โปรแกรมกิจกรรมต้านยาเสพติดแก่เด็กแล้ว และเด็กสามารถยอมรับและเข้าใจในสิ่งที่มีประโยชน์นำไปปฏิบัติ และให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงผลการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องการสร้างสัมพันธภาพกันในครอบครัวกับเด็กตามแนวทางป้องกันการติดยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (เรืองชัย บุญศักดิ์. 2527 : 38) ครอบครัวและสถาบันการศึกษาควรปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่เด็กเพื่อมิให้เบี่ยงเบนไปจากสังคม ควรสร้างความสำเร็จในชีวิตให้กับเด็กสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจของเด็กให้เข้มแข็ง เพื่อไม่ให้ถูกชักจูงไปใช้ยาเสพติดได้ง่าย

7. การอบรมเลี้ยงดู กับทัศนคติต่อยาเสพติด

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก – น้อย ทำให้เด็กมีความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัวเพราะผู้ใหญ่เข้าใจความรู้สึกของเด็กดี ยอมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวเด็กจะมีความรู้สึกว่าตนเองได้การยอมรับความสามารถ ความคิดของตนเอง เด็กได้รับความร่วมมือในการทำงาน และมีโอกาสทำสิ่งที่ตนเองต้องการสำเร็จด้วยตนเอง ไม่ถูกทอดทิ้งหรือเกลียดชัง ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่มีปฏิปักษ์ ไม่มีอารมณ์แค้น ชิงชัง มีสติยับยั้งชั่งใจตนเอง ไตร่ตรอง มีความรับผิดชอบ

และคุณธรรมแห่งการเป็นคนดี โอกาสที่เด็กจะทำความผิดย่อมเป็นไปได้ยาก สอดคล้องกับงานวิจัยของลาดทองใบ ภูอภิรมย์ (2530.166-167) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุนจะทำให้เด็กมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีโดยมีความรักความเอาใจใส่เป็นรากฐาน อันจะเป็นภูมิคุ้มกันการติดยาเสพติดของเยาวชน จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่งานวิจัยที่ศึกษา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีผลต่อด้านทัศนคติ นำไปสู่การมีจริยธรรมกับเด็กได้ รักสนับสนุนมากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเพติดสูงกว่ารักสนับสนุนน้อย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ การที่พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดเด็กช่วยชี้นำเด็กให้เอาแบบอย่างที่ดี โดยมีการพูดคุยกันมากกว่าที่พ่อ แม่หรือผู้ใกล้ชิดจะให้คำพูดเพียงฝ่ายเดียว การเอาใจใส่พูดคุยกับเด็กอย่างสนิทสนม รับฟังความคิดเห็นเด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางจิตใจกล้าเปิดเผยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ศิริเวชและคณะ (2541) พบว่าวัยรุ่นที่แก้ไขปัญหาและปรับตัวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่รับผิดชอบตนเองได้ส่วนมากมีครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่นผูกพันซึ่งกันและกัน บิดามารดาการอบรมเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่เข้าใจยอมรับความคิดเห็นของวัยรุ่นอย่างมีเหตุผล ให้ความรู้เรื่องยาเสพติดในด้านต่างๆ ที่ได้เห็นในชีวิตประจำวันจากข่าวทางหนังสือให้เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะมีความคิดแบบแก้ไขปัญหา กล้าซักถามถึงความรู้สึกต่างๆ เพราะเด็กจะรู้สึกอบอุ่นทางจิตใจที่ได้รับจากการพูดคุยเป็นกันเอง ซักถามกันอย่างสนิทสนมระหว่างบุคคลในครอบครัว จะทำให้เด็กมีความคิดต้านยาเสพติด ซึ่งงานวิจัยคุณพัชรินทร์ เสรี (2545) ศึกษาพบว่าเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่งานวิจัยที่ศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมีมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเพติดสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย สามารถทำให้เด็กวัยรุ่นมีจิตสำนึกสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว จากการเอาใจใส่จากครอบครัว ความรักความอบอุ่นที่สร้างจิตสำนึกให้เด็ก อิสระในการแสดงความคิดเห็น เข้าใจในตนเอง ยอมรับตนเอง มีความก้าวหน้าในด้านความคิดอุดมการณ์ ทำให้เขาสามารถปรับตัวในวัยรุ่นได้ (เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. 2540 : 33; อ้างอิงจาก La Voice. 1976) วัยรุ่นที่ทำผิดกฎหมายส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (ควบคุมน้อย) ไม่เอาใจใส่ ไม่มีระเบียบลงโทษ ขาดเหตุผลในการลงโทษ ทำให้วัยรุ่นขาดที่พึ่ง มีปัญหาในการปรับตัว และหันไปพึ่งยาเสพติดในที่สุด แต่เมื่อศึกษาพบอีกว่าวัยรุ่นวัยรุ่นที่ทำผิดกฎหมาย ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่ค่อนข้างมากเกินไป ทำให้เด็กไม่มีความรู้ที่ถูกต้อง ในเรื่องการคบเพื่อน และการเที่ยวเตร่ ซึ่งเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญในการชักชวนเพื่อนวัยรุ่นให้ใช้ยาเสพติด (ปัทมา ศิริเวชและคณะ 2541 : 30) ซึ่งคุณประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2537) ได้ศึกษาสภาพความเป็นไปในบ้านที่มีอิทธิพลหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมพบว่าบรรยากาศของการทอดทิ้งปล่อยปละละเลย (ควบคุมน้อย) ทำให้ลูกขาดระเบียบวินัย ก้าวร้าว เจ้าอารมณ์หรือบางคนมีพฤติกรรมเงียบเฉย ซึมเศร้า ไม่มีความสุข อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดและโกรธง่าย ครอบครัวที่ช่วยเหลือเด็กมากเกินไป ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าทำในสิ่งใดๆ ไม่รู้จักตนเอง

ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ สอดคล้องงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536) ศึกษาเยาวชนไทยที่บำบัดและอยู่ในสถานกักกันนั้นพบว่า เยาวชน 51 % มาจากครอบครัวที่แตกแยก พ่อ แม่ หรือผู้ใกล้ชิดเด็กนั้นแม้จะรักเด็กพอสมควรแต่ก็มีการควบคุมดูแลเด็กน้อยเกินไป การรักษาระเบียบในครอบครัวไม่เหมาะสม ไม่คงเส้นคงวา ทำให้เยาวชนทำผิดกฎหมายมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวปกติ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แต่เด็กในครอบครัวที่แตกแยกเท่านั้น แต่ปรากฏว่ามาจากครอบครัวปกติด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ เสรี (2545) พบว่าเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย เหตุผลคือเด็กที่อิสระไม่รู้จักขอบเขตของความพอดี ทำให้มีเวลาว่างในการท่องเที่ยวตามใจชอบ และมีความอยากรู้อยากลอง จะเป็นสื่อชักนำให้เด็กติดยาเสพติดได้ง่าย (จิตรา เฝ้าทรัพย์. 2520 : 15) จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่งานวิจัยที่ศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเพติดสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต – กาย การลงโทษทางกายและทางจิตทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแปรปรวนหรือ มีพฤติกรรมสับสนในบทบาทเกิดการต่อต้านโดยการเก็บกดอารมณ์ไว้ระบายอารมณ์ออกมาเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวกับบุคลอื่น ในด้านผิดศีลธรรม เพราได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษรุนแรงเกินไป จากงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ (2536) ศึกษาพบว่าเยาวชนไทยที่บำบัดและอยู่ในสถานกักกัน มาจากครอบครัวที่มีการลงโทษทางจิต-กาย รุนแรงเกินไปไม่คงเส้นคงวาทำให้เยาวชนทำผิดกฎหมายมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวปกติ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กลงโทษทางจิต ทำให้เด็กชดเชยทางอารมณ์ของตนเองด้วยการเสพยาเสพติดเพื่อแสดงถึง การมีอำนาจ ความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบต่อตนเองแต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ เสรี (2545) ศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดมีแนวโน้มที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ไม่ติดยาเสพติด การลงโทษทางกายนั้นมีประโยชน์เพียงเล็กน้อย คือสามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว มีผลเสียต่อเด็กมาก เพราะสอนให้เด็กก้าวร้าว ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า ทำให้เด็กเกลียดกลัวผู้ลงโทษ ส่วนการลงโทษทางจิตนั้นได้ผลดีในการเสริมสร้างจริยธรรมของเด็กและพฤติกรรมที่พึงปรารถนา (เสาวภา เบ็ญจพันธุ์. 2546 : 24) ยาเสพติดเป็นสิ่งไม่มีประโยชน์ พฤติกรรมที่เด็กจะแสดงต่อสิ่งไม่ดีนั้นมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้จิตใจ ของเด็กไม่บอบช้ำทั้งกายและใจเพื่อให้เด็กมีความมั่นใจในสิ่งที่ผู้ใหญ่สั่งสอนแบบถูกต้องไม่รุนแรงเกินไป ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ศึกษาว่าการ อบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต–กาย จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่งานวิจัยที่ศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเพติดสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว – พึ่งตนเองช้า ในด้านการอบรมการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง จากงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2512) เรื่องลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กวัยรุ่นไทย พบว่าการฝึกความเป็นอิสระโดยสนับสนุนให้กำลังใจในการพึ่งตนเอง รับผิดชอบตนเองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาความต้องการสัมฤทธิ์ผลของเด็กโดยเฉพาะเมื่ฝึกเด็กในระยะที่เด็กมีอายุน้อย ยิ่งอายุน้อยเท่าไรก็ยิ่งมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น นั่นก็คือการฝึกให้เด็กพึ่งตนเองเร็วนั่นเองสัมพันธ์กับการศึกษารายกรณีในเด็กติดยาเสพติดเรื่องรักเป็นพิษ ของอุษา จารุสวัสดิ์ (2530) โดยใช้

แบบทดสอบทางจิตวิทยา พบว่า วิธีการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด บังคับ ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพชอบพึ่งพาผู้อื่น จะเห็นได้ว่าเด็กติดยาเสพติดส่วนใหญ่จะมีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่นโดยเฉพาะจากบุคคลใกล้ตัว เช่นเพื่อนและในที่สุดก็ถูกเพื่อนชักจูงไปในทางที่ไม่ดีเช่น เสพยาเสพติดในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กถูกอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว เด็กจะมีความใฝ่สัมฤทธิ์สูง ประพฤติตนไปในทางที่ดี ไม่เชื่อฟังหรือพึ่งพาคนอื่นเสมอไป ทำให้เด็กมีภูมิต้านทานต่อยาเสพติด ไม่ถูกชักจูงง่าย จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่งานวิจัยที่ศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเพติดสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า

จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดานั้นมีอิทธิพลอย่างมากในการนำไปสู่การติดยาเสพติดของเด็ก ซึ่งสรุปได้ว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ใช้อารมณ์ ควบคุมมากหรือน้อยเกินไป โดยเฉพาะการควบคุมมากจะมีผลสูงกว่า รวมถึงการลงโทษทางกายและให้เด็กพึ่งตนเองช้า เป็นสาเหตุที่นำไปสู่การมีทัศนคติต่อยาเสพติดในเรื่องความรู้ต่างๆ ในด้านการออกฤทธิ์ยาของการเสพ ความพึงพอใจในด้านการเสพซึ่งเกิดจากการอ่อนแอทางด้านจิตใจและนำไปสู่การพึ่งพายาเสพติดฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยที่ประมวลไว้มาตั้งสมมติฐานเปรียบเทียบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก–น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล–อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต – กาย หรือทุกแบบต้องมีเกี่ยวเนื่องกันและใช้ร่วมกัน เพื่อให้วัยรุ่นมีความเข้มแข็งทั้งกายและใจ ส่งผลให้มีทัศนคติเรื่องยาเสพติดและกระตุ้นให้ครอบครัวได้มีแนวทางใน**การป้องกันการติดยาเสพติดของวัยรุ่น**

7.1 ปัจจัยทางชีวสังคมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดในด้านปัจจัยทางชีวสังคม นำมาเกี่ยวข้องอย่างไรผู้วิจัยได้ศึกษาจากสถิติสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในตารางข้างต้น พบว่า จำนวนเพศชายมีสถิติการเข้ารับการบำบัดการติดยาเสพติดมากกว่าผู้หญิง ซึ่งเป็นไปได้ว่า (สมภพ เรืองตระกูล. 2543) ผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นจะมีพฤติกรรมที่ชอบความเสี่ยงในเรื่องต่างๆ มากกว่าผู้หญิง วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งต้องมีการปรับตัวอีกหลายอย่าง ด้วยการเข้ากลุ่มเพื่อน (จากเอกสารประกอบการเรียนจิตวิทยาวัยรุ่นประณต เค้าฉิม. 2545) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการหาเอกลักษณ์ในตนเอง การหาความมั่นคงทางจิตใจ ทางสังคมเด็กวัยรุ่นจะมีความเป็นตัวของตัวเอง ห่างจากบิดามารดาหันมาคบเพื่อน และไว้ใจเพื่อน ช่วงวัยรุ่นตอนต้นเด็กจะให้ความสนิทสนมและไว้วางใจเพื่อนสูงสุด ต่อจากนั้นลดลง วัยรุ่นชอบเสี่ยงภัยเพื่อความสนุกสนาน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง โดยคิดว่าตนเองเป็นคนเข้มแข็ง เมื่อวัยรุ่นประเมินความเสี่ยงจะคิดเฉพาะผลกระทบในปัจจุบัน ไม่คิดถึงผลในระยะยาวเหมือนในผู้ใหญ่ เช่นการสูบบุหรี่ คิดว่าโก้เก๋ โดยเพศชายจะต้องมีความเข้มแข็งความเชื่อมั่นมากกว่าผู้หญิง (จาก เอกสารของประกอบการเรียนเรื่อง การรวมกลุ่มและ พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นของประณต เค้าฉิม. 25) กล่าวว่า เพศหญิงมีความแตกต่างในเรื่องค่านิยม เรื่องความปลอดภัยส่วนบุคคลสูงกว่าเพศชาย ฉะนั้นวัยรุ่นจึงมีความกลัวคนแปลกหน้ามากกว่า และพูดถึง

สิ่งที่เขากลัวบ่อยกว่าผู้ชาย เด็กวัยรุ่นชายมีความสนใจและมีค่านิยมแตกต่างจากเด็กวัยรุ่นหญิง ฉะนั้น ความกังวลใจของเด็กแต่ละเพศจึงแตกต่างกัน เด็กวัยรุ่นชายจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสามารถและอาชีพ คือ การยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าเด็กผู้หญิง

อารมณ์ต่างๆ ในวัยรุ่น 2 เพศ จะเชื่อมโยงด้านความคิด ความรู้สึก การกระทำ เพราะวัยรุ่นทั้ง 2 เพศ มีอารมณ์หลากหลาย เช่น ถ้ามีความวิตกกังวลใช้ กลวิธารในรูปพฤติกรรมต่อต้านสังคม ความโกรธที่เกิดจากสิ่งกระตุ้นให้เกิดคือเรื่อง ทางสังคมต่างๆ จากบุคคลรอบตัว ความคับข้องใจเป็นภาวะเครียดอย่างหนึ่ง การแสดงออกทางอารมณ์คือความก้าวร้าว การถอยหนี วัยรุ่นที่มีปัญหายาเสพติดก็จะเกิดในเด็กที่มีการควบคุมอารมณ์ไม่ดี การต่อต้านอำนาจผู้ใหญ่ พฤติกรรมเช่นนี้ไม่ได้เพิ่งมีในวัยรุ่น แต่เริ่มมีมาตั้งแต่วัยเด็ก ในวัยรุ่นจะมีแนวโน้มที่จะต่อต้านสูงขึ้น และแสดงการท้าทายอำนาจต่างๆ จุดสูงสุดของพฤติกรรมนี้จะอยู่ในช่วงที่เรียนระดับมัธยมปลาย หลังจากนั้นลดลง ไม่เพียงแต่วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมต่อต้านท้าทายอำนาจของผู้ปกครองและครูเท่านั้น แต่จะต่อต้านท้าทายกฎหมายและสถาบันที่รักษากฎหมายด้วย เห็นได้ชัดในเด็กวัยรุ่นชายมากกว่าวัยรุ่นหญิง เด็กหญิงจะแสดงความโกรธต่ออำนาจของผู้ใหญ่ในรูปก้าวร้าวน้อยกว่าเด็กชาย ฉะนั้นเด็กวัยรุ่นชายอาจจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ซึ่งเป็นการต่อต้านสังคมท้าทายกฎหมายมากว่าเพศหญิง

7.2 เพศกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ยินดี อันถาวร (ยินดี อันถาวร. 2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดงานประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่านักเรียนที่เพศต่างกันมีความรู้เรื่องสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับปยารี พิริยะอุดมพร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนนทบุรีผลการศึกษา พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน มีความรู้เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนปัทมา กาญจนวงษ์ (2536 : 25) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน พบว่านักเรียนหญิงมีเจตคติต้านยาเสพติดมากกว่านักเรียนชาย ปริวรรต มโนรมชัชวาล (2533 : 81-93) ศึกษาพบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีการปฏิบัติทางด้านสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าเพศเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับเจตคติต่อสารเสพติด สอดคล้องกับ จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) ที่พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดที่แตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีการรับรู้ดีกว่านักเรียนชาย

การศึกษาของ จงจิน เฉลิมโรจน์ (2526 : ค-ง) พบว่าเพศมีความแตกต่างกันในการดูแลสุขภาพตนเองในเรื่องสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 เช่นเดียวกับมาณี สมิธิสัมพันธ์ (2522 : 7-9) นักเรียนหญิงมีค่านิยมที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่านักเรียนชาย

โจนส์ (ประครองศรี แซ่เต็ง. 2531 : 23; อ้างอิงจาก Jones. 1974 : 2583A) ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพย์ติดของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 กลุ่มๆละ 6 คน กลุ่มหนึ่งได้เรียนโปรแกรมเรื่องสารเสพย์ติดมาแล้ว อีกกลุ่มหนึ่งยังไม่เคยเรียน พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพย์ติด นักเรียนหญิงมีเจตคติต่อต้านสารเสพย์ติดมากกว่านักเรียนชาย

จากการศึกษานำร่อง (Pilot study) ของอริสสรา พรสุดารัตน์และคณะ (2545) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมต้านภัยยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติต่อยาเสพติดของวัยรุ่น ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมต้านยาเสพติด นักเรียนหญิงมีทัศนคติทางลบต่อยาเสพติดสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าส่วนใหญ่วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่าวัยรุ่นเพศหญิง แสดงว่าเพศของนักเรียนมีผลต่อพฤติกรรมการติดยาเสพติด

7.3 ระดับเศรษฐกิจกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ปยารี พิริยะอุดมพร(2543 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนนทบุรีผลการศึกษาพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองต่างกันมีความรู้เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ เศรษฐกิจของตนเอง เศรษฐกิจของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย มีส่วนสำคัญต่อการต้านหรือส่งเสริมการเสพยาบ้าของนักเรียน สนิท สมัครการและคณะ (2530 : ไม่มีเลขหน้า) ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย พบว่าผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางและยากจนสอดคล้องกับ ทวิวรรณ สีระพันธ์ (2525 : ข-ง) พบว่าจำนวนผู้ปกครองของนักเรียนมากกว่าครึ่งมีรายได้มากกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และเมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครอบครัวกับความรู้เรื่องสารระเหยพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษานำร่อง (Pilot study) ของอริสสรา พรสุดารัตน์และคณะ (2545) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมต้านภัยยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติต่อยาเสพติดของวัยรุ่น ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจครอบครัวสูงมีทัศนคติทางลบต่อยาเสพติดสูงกว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ

โสภา ชูพิกุลชัยและคณะ (2533 : 12-21)ศึกษาการแพร่ระบาดของการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กที่ติดสารเสพติดมีบิดามารดาที่มีรายได้เฉลี่ย 5,659บาทต่อเดือน สอดคล้อง

กับสุพัตรา ศรีวณิชชก (2534 : 193-208) พบว่าเด็กเร่ร่อนที่สูดดมสารระเหยส่วนใหญ่บิดามารดามีรายได้ค่อนข้างต่ำกว่า 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของมาณี สมิธิสัมพันธ์ (มาณี สมิธิสัมพันธ์. 2527 : 7 – 9) ศึกษาพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่ได้ทำให้ค่านิยมไม่ดีเกี่ยวกับสารเสพติดแตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสพยาส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ คือมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน เมื่อระดับเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดีแล้ว อาจทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา เช่น ปัญหาการหย่าร้าง การทะเลาะวิวาท เป็นต้น ส่งผลให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น เล่นการพนัน ติดยาเสพติด เป็นต้นซึ่งถ้าพิจารณาได้อีกว่าเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงก็จะได้เปรียบกว่าเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำในด้านคำแนะนำจากพ่อแม่และโอกาสที่เข้าสังคม (ประณต เค้าฉิม. 2545 : 25) การเข้าสังคมของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการปรับตัวทางสังคม เรามักพบเสมอว่าวัยรุ่นที่ขาดทักษะทางสังคมที่มาจากพ่อแม่เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและไม่ได้พาเด็กเข้าสังคมชี้แนะสิ่งถูกสิ่งผิด เมื่อวัยรุ่นมีปัญหาเข้ามาอยู่ในกลุ่มเพื่อนไม่ดี เด็กจะสร้างพฤติกรรมทดแทนขึ้นในลักษณะที่ไม่พึงปรารถนา หรือพฤติกรรมในลักษณะต่อต้านสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่าวัยรุ่นที่มีระดับเศรษฐกิจแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน

7.4 อาชีพของผู้ปกครองกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ยินดี อันถาวร (ยินดี อันถาวร. 2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดงานประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542: 135) ศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดและความหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีพ่อที่มีอาชีพรับจ้าง แม่ที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย ตามสภาพความเป็นจริง การประกอบอาชีพรับจ้างนั้นมักจะใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ ถ้ามีการทำงานหนักมากจะมีผลทำให้ร่างกายเหนื่อยอ่อน ดังนั้นเมื่อทำงานหนักมาก ๆก็จะมีผลต่อสภาวะของจิตใจ ที่ทำให้เหนื่อยล้าตามไปด้วย จึงทำให้ไม่มีจิตใจที่จะไปอบรมดูแลลูกเท่าที่ควร

สรุปได้ว่าวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งเป็นอาชีพที่มักใช้แรงงานจนทำให้ร่างกายและจิตใจเหนื่อยอ่อน จึงทำให้ไม่มีเวลาอบรมดูแล วัยรุ่นเหล่านั้นจึงแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ติดยาเสพติด เล่นการพนัน เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าอาชีพของบิดามารดาอาจเป็นตัวแปรที่ทำให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า เพศ ระดับเศรษฐกิจ อาชีพของผู้ปกครอง และกิจกรรมหรือชุดฝึกเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นจากทัศนคติที่เกิดจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เชิงประเมินค่า ความรู้สึกพึงพอใจ และความพร้อมกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา พฤติกรรมของเด็กเกิดจากการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานจากสัมพันธภาพในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู อาชีพ รับจ้าง แม่บ้าน รับราชการ อาชีพใดที่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็กวัยรุ่นให้มีทัศนคติไม่ดีต่อยาเสพติด และทำให้วัยรุ่นไม่ใช้เป็นพฤติกรรมต่อต้านสังคม ผู้วิจัยจะทำการศึกษาตัวแปรด้านนี้พร้อมกับตัวแปรด้านอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยศึกษาสัมพัธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันและกิจกรรมต้านยาเสพติดกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนดูแลให้เด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อครอบครัวและสังคม เป็นการพัฒนาทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อประเทศชาติในอนาคต

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 325 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ข่องโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 325 คนโดยมีวิธีการเลือกดังนี้

1.การเลือกโรงเรียน เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง รูปแบบการประเมินโครงการคือ มีกลุ่มควบคุมที่แท้จริง วัดก่อน วัดหลัง (The true Control Group , Pretest- Postest Design) ซึ่งผู้วิจัยต้องทำการสอน ทดลองให้กิจกรรมต้านยาเสพติดและกิจกรรมนันทนาการในวันเดียวกันและคาบเดียวกันทั้ง 2 ห้องเรียน จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างดีจากผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนที่ใช้ทดลองแบบสุ่มอย่างง่าย ชนิดเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและคณะครูเห็นประโยชน์ของการวิจัยและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนแออัดซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติดเป็นโรงเรียนที่มีการคมนาคมสะดวก ผู้วิจัยสามารถเดินทางไปทดลองได้สะดวก

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

2.1 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนมักกะสันพิทยา ชั้นมัธยมปีที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 8 ห้องเรียน จำนวนห้องละ 40-41 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลากมา 2 ห้องเรียนห้องละ 33 คน ได้จำนวนนักเรียนทั้งหมด 66 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนกลุ่มละ 40-41 คน เอาจำนวนนักเรียนที่มาสม่ำเสมอครบทุกครั้งที่ทำการทดลอง ได้จำนวนเท่ากันทั้ง 2 ห้อง ห้องละ 33 คน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประเมินผลโครงการ (True experimental design) (นวลละออ สุภาผล. 2544 : 51) โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control-Group , Pretest-Posttest Design มีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

กลุ่ม	การสุ่ม	คะแนนวัดก่อน	คะแนนวัดหลัง
กลุ่มทดลอง	R	X	X
กลุ่มควบคุม	R	C	C

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการทดลอง

R หมายถึง การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

X หมายถึง การให้กิจกรรมต้านยาเสพติด

C หมายถึง การให้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด สัมพันธภาพในครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดูมาตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาความชัดเจนด้านภาษาที่ใช้และตรงกับเนื้อหาเรื่องที่ต้องการวัดตามนิยามปฏิบัติการ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยหาสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม(Item-total Correration Coefficient) โดยใช้สูตร Person product – moment correlation

3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธ์อัลฟา (Coefficient alpha) ของ Conbach เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบชุดกิจกรรมต้านยาเสพติด 1 ชุด และแบบสอบถาม 3 ฉบับคือ

1. แบบสอบถามทัศนคติ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้เชิงประมาณค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกต่อยาเสพติด และความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด

2. แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

3. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ คือ

- การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย – มาก
- การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล – อารมณ์
- การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย – มาก
- การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-กาย
- การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว -ช้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ รายได้ครัวเรือน อาชีพในครัวเรือน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่2 แบบวัดทัศนคติต่อยาเสพติด

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกต่อยาเสพติด และความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด แบบวัดนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับ องค์ประกอบของทัศนคติด้านความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติดและความรู้สึกต่อยาเสพติด ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียวจาก"เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ส่วนองค์ประกอบด้านความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียวจาก "จริงที่สุด" ถึง " ไม่จริงเลย" โดยความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกต่อยาเสพติด และความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถามองค์ประกอบละ 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 21 ข้อ

มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อยาเสพติดเพื่อช่วยกำหนดความหมาย และกำหนดข้อความที่ใช้วัดทัศนคติต่อยาเสพติด

2. กำหนดคำนิยามของทัศนคติต่อยาเสพติด และคำนิยามของทัศนคติต่อยาเสพติด 3 องค์ประกอบคือความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกต่อยาเสพติด และความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด

3. เรียบเรียงข้อความตามคำถามทัศนคติต่อยาเสพติด ให้ครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ จะได้ความรู้เชิงประเมินผลต่อยาเสพติด 7 ข้อ ความรู้สึกต่อยาเสพติด 7 ข้อ และความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด 7 ข้อ

4. ให้ผู้เชี่ยวชาญคือ รศ. ดร.นวลละออ สุภาผล ตรวจแบบสอบถามแต่ละข้อความตรงตามนิยามของข้อคำถามหรือไม่ แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การให้คะแนนแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน	เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่าง	ให้	5 คะแนน

การรวมคะแนนแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้วิจัยรวมคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดมีคะแนนอยู่ระหว่าง 21 –105 คะแนน ความหมายของคะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย สดงว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่า ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

ตัวอย่างแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

แบบวัดความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด

การติดยาเสพติดอาจทำให้กลายเป็นอาชญากรได้

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบวัดความรู้สึกต่อยาเสพติด

ข้าพเจ้าเชื่อว่า บุคคลที่ติดยาเสพติดจะเรียนหนังสือและทำงานต่างๆ ไม่ได้ดี

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบวัดความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด

ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่ชักจูงไปทางที่เสื่อมเสียโดยเฉพาะเพื่อนที่มีประวัติติดยาเสพติด

.....	.....	.....
ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือแบบวัดทัศนคติ

การตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาคือ รศ.ดร.นวลละออ สุภาผล ตรวจสอบองค์ประกอบทัศนคติว่าสามารถวัดได้ตามคุณลักษณะต่างๆ ตามนิยามที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คนนำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้มาหาความสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมรายด้านโดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ซึ่งการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงลักษณะนี้ เป็นการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Analysis) ในคราวเดียวกัน พบว่าแบบสอบถามวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.23-0.70

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่คัดเลือก แล้วข้างต้นมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธ์แอลฟ่า ของครอนบาค (conbach) พบว่าแบบวัดทัศนคติต่อยาเสพติดมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายปรับปรุงมาจาก กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาจำนวน 32 ข้อ Try out กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน แล้วได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่าหรือเท่ากับ 0.2 ขึ้นไป เหลือเนื้อหาจำนวน 27 ข้อแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 4 หน่วยแบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีกับกลุ่มที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี โดยใช้คะแนนของกลุ่มเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่ามีสัมพันธภาพในครอบครัวดี ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่ามีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี แบบวัดนี้กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.88 ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งได้ 0.87

ตัวอย่าง

พ่อแม่ฉันมักคุยกันเมื่อมีเวลาว่าง

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในบ้านพ่อแม่มักจะปรึกษากัน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
ตอบบ่อยมาก	4 คะแนน	ตอบบ่อยมาก	1 คะแนน
ตอบบ่อย	3 คะแนน	ตอบบ่อย	2 คะแนน
ตอบนานๆ ครั้ง	2 คะแนน	ตอบนานๆ ครั้ง	3 คะแนน
ตอบไม่เคยเลย	1 คะแนน	ตอบไม่เคยเลย	4 คะแนน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดเลี้ยงดูเด็กตามทัศนะของเด็ก 5 ด้าน

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ คือโดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ คุณศิริอร นพกิจ (2545) ปรับปรุงแบบสอบถามจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) จำนวนอย่างละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ และนำมา Try out กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่าหรือเท่ากับ 0.2 ขึ้นไปเหลือข้อคำถามทั้งหมด 44 ข้อ

1.1 การอบรมเลี้ยงแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาพ่อแม่ต้องการให้ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง (เริ่มข้อที่ 1 –9)

ตัวอย่าง

จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ซึ่งคุณศิริอร นพกิจ ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 0.32 –0.81 และค่าความเชื่อมั่น 0.17 ซึ่งผู้วิจัยนำไปหาค่าอำนาจจำแนก 0.20 –0.48 ค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งได้ 0.64

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
ตอบจริง	4 คะแนน	ตอบจริง	1 คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	3 คะแนน	ตอบค่อนข้างจริง	2 คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	2 คะแนน	ตอบค่อนข้างไม่จริง	3 คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	1 คะแนน	ตอบไม่จริงเลย	4 คะแนน

- แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก กับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้รับคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะ เนื้อหาพ่อแม่จะอธิบายถึงเหตุผลในการที่จะลงโทษฉันทุกครั้ง (เริ่มข้อที่ 10-17)

ตัวอย่าง

จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ซึ่ง คุณศิริอร นพกิจ ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 0.42 –0.93 และค่าความเชื่อมั่น 0.78 ผู้วิจัยไปหาค่าอำนาจจำแนกอีกครั้งได้0.23 –0.77ค่าความเชื่อมั่นได้ 0.67

เกณฑ์การให้คะแนน

- แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล กับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก

1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาพ่อแม่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของฉันอย่างใกล้ชิด (เริ่มข้อที่ 18-25)

ตัวอย่าง

จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ซึ่งคุณศิริอร นพกิจ ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง .20- 0.21 และค่าามเชื่อมั่น 0.67 ผู้วิจัยนำไปหาค่าอำนาจจำแนก 0.20 –0.54 ค่าความเชื่อมั่น อีกครั้งได้ 0.48

เกณฑ์การให้คะแนน

- แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก กับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก

1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกายเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาพ่อแม่จะลงโทษฉันด้วยวิธีทำให้ฉันเจ็บปวดตามร่างกายเสมอ (เริ่มข้อที่ 26-34)

ตัวอย่าง

จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ซึ่งคุณศิริอร นพกิจ ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง0.45–0.83 และค่าความเชื่อมั่น 0.58 ผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนก 0.24 –0.39 เชื่อมั่นของแบบสอบถามอีกครั้งได้เท่ากับ 0.53

เกณฑ์การให้คะแนน

- แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต กับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่งคือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตผู้วิจัยไม่ได้ฝึกและทำการสัมภาษณ์มารดาของเด็ก แต่วัดปริมาณพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลในเด็กซึ่งวิธีการนี้ ข้าพเจ้าผู้วิจัยไม่สามารถทำได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากอุปสรรคของเวลาและสถานที่ จึงได้ข้อมูลจากเด็กเท่านั้นเพราะเป็นกิจกรรมการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการกระทำของเด็กที่พ่อหรือแม่ฝึกเด็กให้ทำ

1.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า – เร็วเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหา (เริ่มข้อที่ 35-45)

ตัวอย่าง

พ่อแม่ฝึกให้ฉันอาบน้ำเองเมื่ออายุ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ปี ไม่ได้ฝึก

ตอบ 1 ขวบ ให้ 10 คะแนน

ตอบ 2 ขวบ ให้ 9 คะแนน

ตอบ 3 ขวบ ให้ 8 คะแนน

ตอบ 4 ขวบ ให้ 7 คะแนน

ตอบ 5 ขวบ ให้ 6 คะแนน

ตอบ 6 ขวบ ให้ 5 คะแนน

ตอบ 7 ขวบ ให้ 4 คะแนน

ตอบ 8 ขวบ ให้ 3 คะแนน

ตอบ 9 ขวบ ให้ 2 คะแนน

ตอบ 10 ขวบ ให้ 1 คะแนน

ตอบ ไม่ได้ฝึก ให้ 0 คะแนน

ซึ่งคุณศิริอร นพกิจ ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 0.33 – 0.45 ค่าความเชื่อมั่น 0.91 ผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนก 0.43 –0.87 เชื่อมั่นของแบบสอบถามอีกครั้งได้เท่ากับ 0.89 ผู้วิจัยไม่ได้ฝึกและทำการสัมภาษณ์มารดาของเด็กแต่วัดปริมาณพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลในเด็กซึ่งวิธีการนี้ข้าพเจ้าผู้วิจัยไม่สามารถทำได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากอุปสรรคของเวลาและสถานที่ จึงได้ข้อมูลจากเด็กเท่านั้นเพราะเป็นกิจกรรมการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการกระทำของเด็กที่พ่อหรือแม่ฝึกเด็กให้ทำ

เกณฑ์การให้คะแนน

- แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว – ช้า ในการตอบแบบทดสอบนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 0 ถึง 10 คะแนน และคะแนนรวมจาก 0 ถึง 100 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึงได้รับการรอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าได้รับการรอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1.นำหนังสือที่ทางบัณฑิตวิทยาลัยออกให้ไปขอความร่วมมือจากโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม

2. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมกับนำแบบสอบถามอีก 2 ชุด คือ แบบสอบสัมพันธภาพในครอบครัว และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

3. ดำเนินกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมแก่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 2 คาบ/สัปดาห์ คาบละ 50 นาที เป็นเวลาทั้งหมด 10 ครั้ง สำหรับกิจกรรมในแต่ละกลุ่มนั้นใช้รูปแบบกิจกรรมที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.1 กลุ่มทดลอง ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด

3.2 กลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

4. หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) กับนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดฉบับเดียวกับที่ใช้กับการทดสอบก่อนการทดลอง

5. นำคะแนนที่ได้จากการสอบถามของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย SPSS^{+} (Statistical Package for Social Science) ซึ่งวิเคราะห์ผลดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม

2.ใช้ t – test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 – 8

3.ใช้ Two way Analysis of Variance เพื่อทดสอบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับกิจกรรมต้านยาเสพติดและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 9

4. ใช้ Two way Analysis of Variance เพื่อทดสอบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยดูกับกิจกรรมต้านยาเสพติดและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ10 - 14

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - Distribution
P	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกยกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
SS	แทน	ค่าผลบวกยกกำลังสองของคะแนน (Sum of squares)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน F – distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การวิเคราะห์แบบ t - test

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติยาเสพติด โดยพิจารณาตัวแปรอิสระร่วมกันสองตัวคือสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ (รักสนับสนุนมาก – น้อย ใช้เหตุผล – อารมณ์ ลงโทษทางจิต – ทางกาย ควบคุมมาก – น้อย พึ่งตนเองเร็ว – ช้า)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยเสนอการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1.จำนวนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม จำแนกตาม เพศ ระดับเศรษฐกิจ อาชีพของผู้ปกครอง

2.แสดงค่าพิสัยของคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม จำแนกตามสัมพันธภาพในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู 5 ด้าน

3.ผลการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม จำแนกตามเพศ ระดับเศรษฐกิจ อาชีพของผู้ปกครอง

4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด โดยพิจารณาตัวแปรอิสระร่วมกันสองตัวคือ สัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู 5 ด้านและตัวแปรตามคือ ทัศนคติที่เกี่ยวกับยาเสพติด

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ คือ

1. ลักษณะทางชีวสังคม

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ระดับเศรษฐกิจ อาชีพของผู้ปกครอง

ตัวแปร		กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	16	24.24	15	22.73	31	46.97
	หญิง	17	25.76	18	27.27	35	53.03
	รวม	33	50.00	33	50.00	66	100.00
ระดับเศรษฐกิจ							
	สูง	15	22.73	10	15.15	25	37.88
	ต่ำ	18	27.27	23	34.85	41	62.12
	รวม	33	50.00	33	50.00	66	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพผู้ปกครอง						
รับจ้าง	20	30.30	23	34.85	43	65.15
รับราชการ	7	10.61	2	3.03	9	13.64
ค้าขาย	6	9.09	8	12.12	14	21.21
รวม	33	50.00	33	50.00	66	100.00

จากตาราง 1 ข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ เพศชายจำนวน 31 คน (46.97) เพศหญิง จำนวน 35 คน (53.03) ระดับเศรษฐกิจสูง จำนวน 25 คน (37.88) ระดับเศรษฐกิจต่ำ จำนวน 41 คน (62.12) อาชีพผู้ปกครองรับจ้างจำนวน 43 คน (65.15) อาชีพผู้ปกครองรับราชการ จำนวน 9 คน (13.64) อาชีพผู้ปกครองค้าขาย จำนวน 14 คน (21.21)

2. ข้อมูลเบื้องต้นด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และ การอบรมเลี้ยงดู ดังแสดงใน ตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู

ตัวแปร	กลุ่ม	ระดับ	จำนวน คน	พิสัยคะแนน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
สัมพันธภาพในครอบครัว	ทดลอง	ดี	15	63-124	88.73
		ไม่ดี	18		
	ควบคุม	ดี	19	67-124	90.45
		ไม่ดี	14		
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน	ทดลอง	มาก	14	22-45	29.70
		น้อย	19		
	ควบคุม	มาก	19	23-38	31.52
		น้อย	14		

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่ม	ระดับ	จำนวน คน	พิสัยคะแนน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้	ทดลอง	เหตุผล	16	14-35	26.67
		อารมณ์	17		
	ควบคุม	เหตุผล	17	22-35	27.97
		อารมณ์	16		
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม	ทดลอง	มาก	14	17-35	25.73
		น้อย	19		
	ควบคุม	มาก	16	20 –36	27.09
		น้อย	17		
การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ	ทดลอง	ทางจิต	19	21-35	26.52
		ทางกาย	14		
	ควบคุม	ทางจิต	19	21-37	26.64
		ทางกาย	14		
การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง	ทดลอง	เร็ว	13	17-67	40.06
		ช้า	20		
	ควบคุม	เร็ว	17	22-65	44.06
		ช้า	16		

จากตาราง 2 ข้อมูลเบื้องต้น ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับจากครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ วัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีสัมพันธภาพดีจำนวน 15 คน มีสัมพันธภาพไม่ดีจำนวน 18 คนวัยรุ่นในกลุ่มควบคุมมีสัมพันธภาพดีจำนวน 18 คน มีสัมพันธภาพไม่ดีจำนวน 14 คน การอบรมเลี้ยงดูในวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจำนวน 19 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยจำนวน 14 คน วัยรุ่นในกลุ่มทดลอง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 16 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ จำนวน 17 คน วัยรุ่นในกลุ่มควบคุมได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 17 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ จำนวน 16 คน วัยรุ่นในกลุ่มทดลอง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก จำนวน 14 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย จำนวน 19 คน วัยรุ่นในกลุ่มควบคุมได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก จำนวน 16 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย จำนวน 17 คน วัยรุ่นในกลุ่มทดลอง ได้รับการอบรม

เลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตจำนวน 19 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย จำนวน 14 คน วัยรุ่นในกลุ่มควบคุมได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต จำนวน 19 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย จำนวนวัยรุ่นในกลุ่มทดลอง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วจำนวน 13 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า จำนวน 20 คน วัยรุ่นในกลุ่มควบคุมได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว จำนวน 17 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า 16 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตอนที่ 2 เสนอผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกันในเรื่องกิจกรรมที่ได้รับ (ต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์) เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง

2.1 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด -กลุ่มสัมพันธ์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์"ปรากฏผลในตารางที่ 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด	33	93.91	7.41	2.88	.00*
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	33	87.55	10.33		

*p < .05

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตาราง 3) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า เด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 93.91 และเด็กวัยรุ่นที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เฉลี่ย 87.55 นั้นคือเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่าเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2.2 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นเพศชาย เมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย ปรากฏผลในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นเพศชาย เมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด	16	91.81	7.46	1.55	.065
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	15	86.67	10.79		

*p < .05

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นเพศชาย 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน (ดูตาราง 4) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่มพบว่า เด็กวัยรุ่นเพศชายในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 91.81 และเด็กวัยรุ่นเพศชายที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เฉลี่ย 86.67 คะแนนอย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างดังกล่าวนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

2.3 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นเพศหญิงเมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง ปรากฏผลในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นเพศหญิง เมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด	17	95.88	7.008	2.584	.007*
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	18	88.28	10.191		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นเพศหญิง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05(ดูตาราง 5) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่มพบว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิงในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 95.88 และเด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เฉลี่ย 88.28 นั้นคือเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด สูงกว่าเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

2.4 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างสูง เมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ระดับเศรฐกิจค่อนข้างสูง ปรากฏผลในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง เมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด	15	92.67	8.79	0.18	.43
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	10	92.00	9.381		

*p < .05

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างสูง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน (ดูตาราง 6) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่มพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างสูง ในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 92.67 และเด็กวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างสูงที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เฉลี่ย 92.00 อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างดังกล่าวนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

2.5 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างต่ำ เมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ระดับเศรฐกิจค่อนข้างต่ำ ปรากฏผลในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ เมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด	18	94.94	6.10	3.609	.005*
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	23	86.57	10.31		

*p < .05

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างต่ำ 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตาราง6) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่มพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างต่ำ ในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 94.94 และเด็กวัยรุ่นที่มีระดับเศรฐกิจค่อนข้างต่ำที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกียวกับยาเสพติด เฉลี่ย 85.61 นั้นคือเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด สูงกว่าเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

2.6 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายเมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายปรากฏผลในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายเมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด	6	95.50	7.66	1.592	.07
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	8	88.50	8.47		

* p < .05

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มี ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน (ดูตาราง 6) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่มพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 95.50 และเด็กวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกียวกับยาเสพติด เฉลี่ย 88.50 อย่าไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างดังกล่าวนี้ยังไม่สนับสนุนสมมติฐาน ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

2.7 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างเมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีผู้ปกครองอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างปรากฏผลในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างเมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	P
กิจกรรมต้านยาเสพติด	20	93.75	6.97	2.584	.007*
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	23	86.52	11.14		

* $p < .05$

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่ม นี้มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตาราง 9) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่มพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 93.75 และเด็กวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เฉลี่ย 86.52 นั้นคือเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด สูงกว่าเด็กวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

2.8 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการเมื่อจำแนกตามกิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีผู้ปกครองอาชีพรับราชการมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการปรากฏผลในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการเมื่อจำแนกการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	SD	t	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด	7	93.00	9.31	0.35	.37
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	2	95.50	4.95		

* $p < .05$

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มี ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ 2 กลุ่มคือกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ด้วยวิธี t-test ปรากฏว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน (ดูตาราง10) โดยคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้ง 2 กลุ่มพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 93.00 และเด็กวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เฉลี่ย 95.50 อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่าง ดังกล่าวนี้ยังไม่สนับสนุน สมมติฐานฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 8

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระสองตัวร่วมกัน

เสนอผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระสองตัวร่วมกัน คือสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู 5 ด้าน ดังมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับสัมพันธภาพในครอบครัว

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่ำ ปรากฏผลในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ (ก)	1	844.57	11.86	.00**
สัมพันธภาพในครอบครัวดี-ไม่ดี(ข)	1	657.02	9.22	.00**
ก X ข	1	103.79	1.46	.232
ส่วนที่เหลือ	62	4416.03		
ทั้งหมด	65			

** p<.01

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้ตัวแปร 2 ตัวคือ การให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับสัมพันธภาพในครอบครัว ผลปรากฏในตาราง 11 พบว่าคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการมีสัมพันธภาพในครอบครัวแต่อย่างไร ผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 9

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 10 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนุนมากมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ปรากฏผลในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ (ก)	1	807.42	10.78	.00**
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย (ข)	1	357.43	4.77	.00**
ก X ข	1	171.86	2.3	.135
ส่วนที่เหลือ	62	4642.62		
ทั้งหมด	65			

**p<.01

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น โดยใช้ตัวแปรร่วม 2 ตัวคือการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนผลปรากฏในตาราง 12 พบว่าคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนแต่อย่างไร ผลส่วนนี้ในส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 10

3.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล -อารมณ์

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 12 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ปรากฏผลในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล -อารมณ์

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ (ก)	1	664.94	8.03	.01*
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-ใช้อารมณ์ (ข)	1	2.82	0.03	.85
ก X ข	1	34.12	0.41	.52
ส่วนที่เหลือ	62	5135.94		
ทั้งหมด	65			

* $p < .05$

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดโดยใช้ตัวแปรร่วม 2 ตัว คือ การให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเหตุผล-อารมณ์ ผลปรากฏในตาราง 13 พบว่าคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แปรปรวนไปตาม ปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเหตุผล-อารมณ์ ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.4 การวิเคราะห์ผลของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดหลังให้โปรแกรมการสอนโดยพิจารณาตามคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก – น้อย

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 12 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ปรากฏผลในตาราง 14

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	P
กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ (ก)	1	686.63	8.29	.01*
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย (ข)	1	37.16	0.45	.51
ก X ข	1	2.42	0.03	.87
ส่วนที่เหลือ	62	5133.54		
ทั้งหมด	65			

*p< .05

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดโดยใช้ ตัวแปรร่วม 2 ตัว คือ การให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ผลปรากฏในตาราง 14 พบว่าคะแนนทัศนคติที่เกี่ยวกับยาเสพติดไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.5 การวิเคราะห์ผลของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดหลังให้โปรแกรมการสอนโดยพิจารณาตามคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางทางกาย–จิต

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 13 ที่ตั้งไว้ว่า" กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย ปรากฏผลในตาราง 15

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	P
กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ (ก)	1	556.26	6.91	.01*
การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-ทางจิต (ข)	1	99.91	0.12	.72
ก X ข	1	168.32	2.09	.15
ส่วนที่เหลือ	62	4994.69		
ทั้งหมด	65			

* p< .05

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดโดยใช้ ตัวแปรร่วม 2 ตัว คือ การให้กิจกรรมต้านยาเสพติด - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต ผลปรากฏในตาราง 15 พบว่าคะแนนทัศนคติที่เกี่ยวกับยาเสพติดไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.6 การวิเคราะห์ผลของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดหลังให้โปรแกรมการสอนโดยพิจารณาตามคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว - ช้า

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 14 ที่ตั้งไว้ว่า"กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า ปรากฏผลในตาราง 16

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นโดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดู

แบบพึ่งตนเองเร็ว -ช้าแหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	P
กิจกรรมต้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์ (ก)	1	580.72	7.11	.01*
การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า (ข)	1	27.09	0.33	.57
ก X ข	1	80.43	0.98	.33
ส่วนที่เหลือ	62	5067.45		
ทั้งหมด	65			

*p<.05

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดโดยใช้ตัวแปรร่วม 2 ตัว คือ การให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง ผลปรากฏในตาราง16 พบว่าคะแนนทัศนคติที่เกี่ยวกับยาเสพติดไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญคือ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้าน ยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวะสังคมแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง

3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ความสำคัญของการวิจัย

1.ทำให้ทราบผลของการใช้กิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนอื่นๆได้นำกิจกรรมต้านยาเสพติดไปใช้ต่อไป

2.ทำให้ทราบผลที่เกิดจากความแตกต่างกันของลักษณะทางชีวสังคมด้านเพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครองที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

3.ทำให้ทราบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน กับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้กับกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมักกะสันพิทยาคม กรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 325 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมักกะสัน ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 2 ห้อง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆละ 33 คน

สมมติฐานการวิจัย

1.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

2.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติที่เชิงนิเสธเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย

3.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง

4.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจอ่นข้างสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

5.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

6.กลุ่มที่ได้รับกิจก่รรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเชิงนิเสธกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

7.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

8.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

9.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

10.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย

11.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์

12.กลุ่มที่ได้รับการทำกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย

13.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย

14.กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมีทัศนคติเชิงนิเสธไเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบวัดลักษณะทางชีวสังคมได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจครอบครัวและอาชีพของผู้ปกครอง

2. แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบวัดนี้มีลักษณะให้เลือกตอบประกอบไปด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่าการวัดได้ 5ระดับโดยครอบคลุม 3 องค์ประกอบคือ

1. ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด จำนวน 7 ข้อ
2. ความรู้สึกต่อยาเสพติด จำนวน 7 ข้อ
3. ความพร้อมด้านจิตใจต่อยาเสพติด จำนวน 7 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0 .84

3.แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวปรับปรุงมาจาก กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาจำนวน 27 ข้อแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 4 หน่วย โดยครอบคลุม ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว 15 ด้าน ครั้งนี้ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นอีกครั้งได้ 0.87 ค่าอำนาจจำแนก 0.29–0.73

4. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ใช้แบบสอบถามของ ศิริอร นพกิจ (2545) ปรับปรุงแบบสอบถามจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) แบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดู 5 ชนิด คือ

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก–น้อย จำนวน 9 ข้อ แบบสอบถามมีทั้งด้านบวก (รักสนับสนุนมาก) และด้านลบ (รักสนับสนุนน้อย) แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 4 หน่วย มีระดับความเชื่อมั่น 0.64 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 – 0.48

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ จำนวน 8 ข้อ แบบสอบถามมีทั้งด้านบวก (การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล) และด้านลบ (การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์)แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 4 หน่วย มีระดับความเชื่อมั่น .68 ค่าอำนาจจำแนก 0.23 –0.66

การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย อารมณ์ จำนวน 8 ข้อ แบบสอบถามมีทั้งด้านบวก (การอบรมเลี้ยงดูแบบแบบควบคุมมาก) และด้านลบ (การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย) แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 4 หน่วย มีระดับความเชื่อมั่น 0.45 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 – 0.54

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย จำนวน 9 ข้อ แบบสอบถามมีทั้งด้านบวก (การอบรมเลี้ยงดูแบลงโทษทางจิต) และด้านลบ (การอบรมเลี้ยงดูแบพึ่งตนเองช้า) แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 4 หน่วย มีระดับความเชื่อมั่น 0.52 ค่าอำนาจจำแนก 0.25 – 0.39

การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว - ช้าจำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามดูจากคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 10 หน่วย มีระดับความเชื่อมั่น 0.89 ค่าอำนาจจำแนก 0.43 – 0.87

5. กิจกรรมต้านยาเสพติด เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 กิจกรรม โดยครอบคลุมองค์ประกอบของทัศนคติ 3 องค์ประกอบ คือ

1.กิจกรรมชุดที่ 1 – 6 ตรงกับองค์ประกอบความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด

1.1 กิจกรรมชุดที่ 1-3 เห็นประโยชน์ในการไม่เสพยาเสพติด

1.2 กิจกรรมชุดที่ 3-6 โทษของการไม่เสพยาเสพติด

2. กิจกรรมชุดที่ 7 – 8 ตรงกับองค์ประกอบความรู้สึกต่อยาเสพติด

3. กิจกรรมชุดที่ 9–10 ตรงกับองค์ประกอบความพร้อมด้านจิตใจต่อยาเสพติด

6. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ประกอบด้วยกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย ,การมองคน , การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, การสื่อความหมาย, การตัดสินใจ, กระบวนการทำงานกลุ่ม , การรวมกลุ่มปฏิบัติงาน, ความสามัคคี , การติชมซึ่งกันและกัน

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมกับนำแบบสอบถามอีก 2 ชุด คือ แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

2. ดำเนินกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมแก่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 2 คาบ/สัปดาห์ คาบละ 50 นาที เป็นเวลาทั้งหมด 10 ครั้ง สำหรับกิจกรรมในแต่ละกลุ่มนั้นใช้รูปแบบกิจกรรมที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติด

2.2 กลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

3. หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) กับนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดฉบับเดียวกับที่ใช้กับการทดสอบก่อนการทดลอง

4.นำคะแนนที่ได้จากการสอบถามของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเอสพีเอสเอส (Spss.Statistical Package for the social science) และในการทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ ยอมรับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของคะแนนทัศนคติ สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู 5 ด้าน

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกันโดยการทดสอบค่าที (t-test)เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-8

3. วิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two- Way- Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 9-14 หาความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls)

สรุปผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า เพศชายที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่าเพศชายที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติติเชิงนิเสธ

เกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า เพศหญิงที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่าเพศหญิงกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามสมมติฐานที่ตั้ง

สมมติฐานข้อ 4 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 5 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 6 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

ผลวิจัยตามสมมตฐานข้อนี้ พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อ 7 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 8 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 9 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และสัมพันธภาพในครอบครัว ปรากฏผลว่า ไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติดกับสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 10 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนปรากฏผลว่า ไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด-กับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 11 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ปรากฏผลว่าไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 12 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ปรากฏผลว่าไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 13 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต ปรากฏผลว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด กับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 14 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมีทัศนคติติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า- เร็ว

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมต้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า-เร็ว ปรากฏผลว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติดกับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า- เร็ว ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

1.ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงเป็นที่น่าพอใจว่า ชุดกิจกรรมต้านยาเสพติดซึ่งใช้ในการฝึกครั้งนี้เป็นชุดที่มีประสิทธิภาพดีและมีคุณภาพสูงวิธีหนึ่ง

ผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ วชิรดิลก (2544) พบว่าเจตคติต่อยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้ากับกลุ่มที่ได้ได้รับการฝึกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 แอนดริวส์และเฮอร์ (Andrews and Hearns. 1984) พบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติและการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสุขภาพแตกต่างกับกลุ่มควบคุมเช่นเดียวกับงานวิจัยของบอทวินและอิงค์ (1980)

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง

2.1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ อาจเกิดจากความตั้งใจและความสนใจในกิจกรรมและสมาธิ

ของนักเรียนชายมีน้อยกว่านักเรียนหญิง จึงควรพัฒนาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมให้มีความ เข้มข้นขึ้น และจัดกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนชายให้มากขึ้น

2.2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

อาจเนื่องจากพฤติกรรมการเรียน เช่นความตั้งใจและความสนใจกับกิจกรรม สมาธิ ในเรื่องความแตกต่างเพศ จึงควรพัฒนาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมให้มีความเข้มข้นขึ้นและจัดกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจของแต่ละเพศ และประสิทธิภาพของโปรแกรมต้านยาเสพติดมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพในกลุ่มทดลอง

2.3 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4สามารถอธิบายได้ดังนี้

อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองไม่มีปัญหาการเงิน ทำให้มีเวลาและมีจิตใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตรรวมทั้งได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่ผู้ปกครองซื้อหามาให้อ่าน หรือได้ดูสื่อจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ทำให้เด็กได้รับความรู้อย่างเต็มที่

2.4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 5

จากศึกษางานวิจัยของปยารี พิริยะอุดมพร (2543) พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองแตกต่างกันมีความรู้เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าแตกต่างกัน สุพัตรา ศรีวณิชชกร พบว่าเด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่บิดามารดามีรายได้ค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่าเด็กกลุ่มที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิท สมัครการ (2530) พบว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง และยากจน จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าการให้กิจกรรมต้านยาเสพติดสามารถพัฒนาทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสตพิดให้สูงขึ้นได้ ในกลุ่มที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีปัญหาการเงิน ทำให้ไม่มีเวลาและขาดจิตใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตรรวมทั้งโอกาสการได้รับข้อมูลข่าวจากสื่อต่างๆ ค่อนข้างน้อย

2.5 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย การวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 6 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาข้อมูลในลักษณะนี้เพิ่มเติม

2.6 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง การวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 7 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

จากการศึกษางานวิจัยของ หนึ่งฤทัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542) พบว่าเยาวชนที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีพ่อแม่ที่มีอาชีพรับจ้าง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูงอาจเนื่องมาจากผู้ปกครองต้องทำงานหนัก มีความเมื่อยล้า ทำให้ไม่มีเวลาและขาดจิตใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตร รวมทั้งโอกาสการได้รับข้อมูลข่าวจากสื่อต่างๆ ค่อนข้างน้อย จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าการให้กิจกรรมต้านยาเสพติดสามารถพัฒนาทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสตพิดให้สูงขึ้นได้ ในกลุ่มที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

2.7 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเชิงนิเสธ เกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ การวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 8 อาจเนื่องมาจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาข้อมูลในลักษณะนี้เพิ่มเติม

3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์สัมพันธภาพในครอบครัวกับกิจกรรมต้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติดกับสัมพันธภาพในครอบครัว แสดงว่าผลของกิจกรรมต้านยาเสพติดเป็นอิสระจากตัวแปรอื่นสามารถส่งผลต่อตัวแปรตามได้ แต่จากการพิจารณาเพิ่มเติม พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวพบว่าวัยรุ่นที่ได้รับสัมพันธภาพในครอบครัวดีมีคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด (99.1) สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีมีคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด (75.89) ทั้งนี้เนื่องจากเด็กวัยรุ่นที่ได้รับสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีความสนิทสนมกลมเกลียวกันภายในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันมีการตัดสินใจร่วมกันในเรื่องต่างๆ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันลูกให้ความรักความเคารพต่อพ่อแม่ยอมรับกฎเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ เมื่อลูกมีปัญหาพ่อแม่ให้คำปรึกษาหารือ พูดคุยซักถามกันระหว่างกันเมื่อเด็กมีปัญหาคับข้องใจ เข้ามาปรึกษาหารือกัน หรือร่วมช่วยตัดสินใจจะทำให้เด็กกล้าแสดงออก และสามารถรับรู้ในสิ่งที่ถูกต้องมองเห็นปัญหาต่างๆ ได้ดีกว่าเด็กที่มีปัญหาครอบครัว ครอบครัวที่ให้กำลังใจลูกไม่เข้มงวดกวดขันมากเกินไป ความสัมพันธ์อันอบอุ่นจากพ่อแม่เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเป็นรากฐานที่สำคัญในการปรับตัวและแบบพฤติกรรมที่ดีงาม (เสาวภา เบ็ญจพันธ์ทวี. 2540)

4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนกับกิจกรรมต้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด กับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แสดงว่าผลของกิจกรรมต้านยาเสพติดเป็นอิสระจากตัวแปรอื่นสามารถส่งผลต่อตัวแปรตามได้แต่จากการพิจารณาการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนพบว่าเด็กวัยรุ่นได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มีคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด (98.33) สูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย มีคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด (86.55) ซึ่งเป็นผลที่ขยายจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเป็นประโยชน์อีกประการหนึ่งที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อแนะนำได้ ทั้งนี้จากการศึกษาเด็กที่มีจิตใจที่ได้รับความรักจากครอบครัวมาก ทำให้เด็กมีความเข้มแข็งทางจิตใจ เมื่อได้รับการสอนจากโปรแกรมต้านยาเสพติดสามารถับรู้ได้ดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

น้อย ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ (2530) พบว่ากลุ่มวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติดต่ำจะมาจากครอบครัวที่มีการรอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก เด็กมีความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัวโดยมีความรักให้กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ศิริเวช (2541) พบว่าวัยรุ่นที่แก้ปัญหาและปรับตัวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่รับผิดชอบตนเองได้ ส่วนมากมาจาก ครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น ผูกพันซึ่งกันและกัน บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักเอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขของลูก มีความใกล้ชิดกับลูกในปริมาณต่างๆ อย่างเหมาะสม

5. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์กับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด กับการอบรมเลี้ยงดูแบบเหตุผล-อารมณ์ ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งผลนี้อาจเกิดจากปัจจัยทางด้านอายุของวัยรุ่น เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ และ อาชีพของผู้ปกรอง หรือการได้รับการอบรมเลี้ยงดูร่วมกับด้านอื่น ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำตัวแปรเหล่านี้เข้ามาศึกษาด้วย

6. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมกับกิจกรรมต้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด กับการได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งผลนี้อาจเกิดจากปัจจัยทางด้านอายุของวัยรุ่น เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ และ อาชีพของผู้ปกรอง หรือการได้รับการอบรมเลี้ยงดูร่วมกับด้านอื่น ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำตัวแปรเหล่านี้เข้ามาศึกษาด้วย

7. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิตกับกิจกรรมต้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด กับการได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเกิดจากพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมไทยซึ่งส่งผลต่อการอบรมเลี้ยงดู กล่าวคือ พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมไทยส่วนหนึ่งยังยึดถือว่าเมื่อลูกทำผิดถูกตี แต่การทำโทษทางกายนั้นส่วนหนึ่งไม่ต้องการให้ลูกเจ็บกายแต่เพื่อต้องการอบรมสั่งสอน ควบคู่ไปกับการอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษ ฉะนั้นการลงโทษทางกายอาจร่วมกับการให้เหตุผล ทำนองเดียวกันผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูลูกด้วยวิธีการลงโทษทางจิตก็อาจร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจึงทำให้ไม่ส่งผลต่อทัศนคติเรื่องยาเสพติด

8. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า กับกิจกรรมต้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่าไม่พบฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต้านยาเสพติด กับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง ฉะนั้นผลส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อธิบายได้ว่าอาจมีหลายปัจจัยหลัก การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน และในครอบครัวหนึ่งอาจมีการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันตามสถานการณ์ที่เกิดจากพฤติกรรมพัฒนาการตามวัยและสติปัญญาของเด็ก หรือการได้รับอาหารที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย และสมอง การฝึกฝนจากคนในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ควบคุมมากเกินไปอาจทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองช้า หรือการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยเกินไปซึ่งทำให้เด็กพึ่งตนเองช้าหรือเร็ว แต่ส่งผลต่อต่อทัศนคติเรื่องยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบประเด็นที่จะเสนอแนะในแง่ของการนำผลการศึกษาไปใช้ให้เห็นประโยชน์ทางการปฏิบัติ และในแง่ของการศึกษาวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย ทำให้เกิดแนวคิดในการวางแผนป้องกันการติดยาเสพติดของวัยรุ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆเช่น ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน ควรนำชุดกิจกรรมต้านยาเสพติดไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ในช่วงอายุเดียวกันเพื่อเป็นการป้องกันปัญหายาเสพติด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลระยะยาว มีการวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดหลังการทดลองแล้ว 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี จะทำให้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะการติดตามผลระยะยาว ย่อมจะทำให้ทราบถึงทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้รับกิจกรรมต้านยาเสพติดว่า จะคงทนอยู่เพียงใด ฉะนั้น งานวิจัยที่จะดำเนินต่อไปตามแนวทางของงานวิจัยนี้จึงควรมีการติดตามผลระยะยาว

2. ระยะเวลาของการให้กิจกรรม และการวัดผลการให้กิจกรรม คือ ถ้ามีการฝึกฝนอย่าง---เข้มข้นเกินไปจะมีผลทำให้กลุ่มต่างๆซึ่งมีลักษณะทางชีวสังคมแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่าง เมื่อเสร็จสิ้นการให้กิจกรรม ดังนั้นในขณะให้กิจกรรม ควรมีการวัดการพัฒนาทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นระยะด้วย เพื่อให้ทราบว่าในกลุ่มที่มีลักษณะภายในแตกต่างกัน กลุ่มไหนจะพัฒนาได้เร็วช้าต่างกันอย่างไร และเป็นผลให้ทราบว่า การให้กิจกรรมดังกล่าวควรใช้ชุดฝึกกิจกรรมจำนวนอย่างน้อยกี่กิจกรรมจึงจะสามารถพัฒนาทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มนักเรียนแต่ละลักษณะได้ เพื่อจะได้ประหยัดเวลา และทรัพยากรที่ใช้ในการให้กิจกรรม และเพื่อปรับปรุงแก้ไขจำนวนชุดของกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

3. จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือ มีจำนวนกลุ่มละอย่างน้อย 50 คน โดยมีจำนวนคนในกลุ่มที่มีลักษณะทางชีวสังคมเท่ากันทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม น่าจะทำให้ได้ผลชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ควรจัดให้มีโครงการเข้าค่ายในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อป้องกันปัญหาการขาดหายไปของกลุ่มตัวอย่าง

5. ควรศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมด้านยาเสพติด กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ผลร่วมกันระหว่างการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน กับสติปัญญา การอบรมเลี้ยงดูกับปัจจัยทางชีวสังคม มีผลร่วมกันต่อทัศนคติเรื่องยาเสพติดหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). **แผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2540–2544)**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพ และนันทนาการ กรมพลศึกษา. (2541). ***ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย***. กรุงเทพฯ : กลุ่มวิจัย ส่วนส่งเสริมพลศึกษา สุขภาพ และนันทนาการ. ถ่ายเอกสาร.

กระทรวงสาธารณสุข, กรมพลศึกษา. (2541). ***ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย***. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

กสิณา บุญแสง. (2544). ***การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษากลุ่มและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมุ่งหวังในชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น ศูนย์เมอร์ซี่. กรุงเทพมหานคร***. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. (2526). ***ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว***. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กุหลาบ รัตนสัจธรรม และ คณะ. (2541). ***สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหา ยาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของ นักศึกษาระดับอาชีวะศึกษาในภาคตะวันออก***. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

จรรยา ลาภศิริอนันต์กุล. (2540). ***การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านชุมนุมนักเรียน อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี***. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

จิรวัน เทียนทองดี. (2542). ***พฤติกรรมการปกป้องสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพฯ.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จิราภรณ์ กลิ่นศรีสุข. (2537). ***ผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม กรุงเทพมหานคร***. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (เอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ณัฐพล ปานปรีชา. (2540). *โปรแกรมการสร้างพลังในการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาแอมเฟตามีนของนักเรียนมัธยม2 จังหวัด สระบุรี.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ดุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). *คู่มือเลี้ยงลูก วัยรุ่นตอนต้น..ด้วยดวงใจ.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอจำกัด.

ดุษฎี โยเหลา, ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. (2540). *ปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ งามตา วนินทานนท์. (2536). *รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและการป้องกัน.* กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก. (2526). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดวงเดือน ศาสตรภัทร. (2535). *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ต้นคำ ไชยสมหมาย. (2538). *วิธีเลี้ยงลูกให้ชาญฉลาดและมีความสุข.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดล.

ทัดดาว อิมพะสุต. (2543). *แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตรและสัมพันธภาพภายในครอบครัว.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม (สังคมวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ทัศนียา ปิ่นคล้าย. (2543). *พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทองเรียน อมรัชกุล. (2520). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน.* พิษณุโลก : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

ธนวรรธณ์ อิ่มสมบูรณ์. (2537). *แนวทางการดำเนินงานสุขศึกษาในการป้องกันและควบคุมเอดส์ระดับจังหวัด.* กรุงเทพฯ : กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข.

ธนันชัย สุขา. (2540). *การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดมหาสารคาม.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม.. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

ธันวามาส ศุภวรรณรักษ์. (2543). ***พฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนผู้ใหญ่สตรีบางเขน กรุงเทพมหานคร.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ธงชัย ทวิชาชาติ และ คณะ. (2543). ***หนังสือเรียนสมบูรณ์แบบ พ.402 สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2.*** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

นริศรา แย้มทรัพย์. (2544). ***ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้รูปแบบค่ายเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการเลิกสูบบุหรี่ของกลุ่มผู้สูบบุหรี่ในกรุงเทพมหานคร.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิตยา เพ็ญศิริ. (2538). ***ผลของการศึกษาเพื่อการสร้างพลังในโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสุพรรณบุรี.*** วิทยานิพนธ์ วท.ด. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

นิรนาท แสนสา. (2543). ***กระบวนการเข้าสู่การใช้ยาบ้า ของนักเรียนวัยรุ่น.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

นิออน พิณประดิษฐ์ และ คณะ. (2541). ***ปัจจัยจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดยาเสพ ติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.*** ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นวลละออ สุภาผล. (2527). ***หนังสือประกอบการสอนทฤษฎีบุคลิภาพ.*** กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

------. (2534). ***ทัศนคติโครงการนักเรียนนายร้อยตำรวจฝึกรับใช้ประชาชนในชนบท และความคาดหวังในบุคลิกภาพอำนาจนิยมของตำรวจในอนาคต.*** กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

——. (2544). ***หนังสือประกอบการสอนการประเมินโครงการ : รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง.*** กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บังอร ดวงรัตน์. (2541). ***ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเสพติดยาบ้าของพวกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุญสม มาร์ติน และ คณะ. (2540). ***หนังสือเรียนพลานามัยรายวิชาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.*** กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

ประณต เค้าฉิม. (2545). *เอกสารการสอนจิตวิทยาวัยรุ่น.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประนอม ประทีปทวี. (2542). *การพัฒนาสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนประเภทวิดีทัศน์ เรื่องความเสี่ยงสารเสพติดในโรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี.* กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *การวัดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ประภาสี สุขทรรศนีย์. (2536). *ลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นศึกษาเฉพาะเขตชุมชนแออัดคลองเตย.* วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ปริทรรศ์ กันจันทร์. (2540). *ประสิทธิภาพการสอนอย่างมีแบบแผนต่อความรู้ เจตคติและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเรื่องสารระเหยของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ประเสริฐ นุนาบี. (2541). *การศึกษาเจตคติที่มีต่อสิ่งเสพติดของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปิ่น โค. (2540). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เผ็จ สกุลโชติ, ร.ต.ท. (2544). *ปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับทัศนคติในการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพ ติดในสถานศึกษา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

พัชรินทร์ เสรี. (2544). *บุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบและการอบรมเลี้ยงดูกับการติดยาเสพติดของเด็กวัยรุ่น.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พัฒน์ สุขจำนงค์. (2529). *ยาเสพติดมีพิษ ชีวิตเป็นภัย.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พิริยาภรณ์ ประเทืองเศรษฐ์. (2544). *บทบาทบิดามารดาและการปรับตัวกับเพื่อนของวัยรุ่น.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

พริ้มเพา ผลเจริญสุข. (2545). *ยาเสพติดพิษร้าย.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พรทิพย์ วชิรดิลก. (2544). ***ผลของการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต ต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัด อุดรธานี.*** มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

พวงเพ็ชร จินะวงศ์. (2543). ***การป้องกันและการแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลประตูลี้ จังหวัดลำพูน.*** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). ***วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.*** กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไพรวัลย์ ศรีเทพ. (2541). ***ประสิทธิผลของโครงการเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพฯ.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มัฏฐวรรณ คงทอง. (2538). ***ประสิทธิผลของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มในการงดสูบบุหรี่ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มาณี สมิธิสัมพันธ์ และ คณะ. (2522). ***ค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการติดยาเสพติดให้โทษ.*** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

"ยาเสพติดในโรงเรียน". (2542, สิงหาคม). ***วารสารสานปฏิรูป.*** 2(4) : 10-15.

"ยาเสพติดภัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมไทย". (2545, มกราคม-มีนาคม). ***วารสารวิทยุสราญรมย์.*** 1(14) : 102-103.

ยินดี อ้นถาวร. (2544). ***ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 ในโรเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัด สมุทรปราการ.*** กรุงเทพ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

รัชนีวรรณ ชาลีสมบัติ. (2545). ***การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการเสพย์แอมเฟตามีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี.*** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542.** ปีที่พิมพ์ 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

เรืองชัย บุญศักดิ์. (2527). ***ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 11 ที่มีต่อปัญหายา เสพติด.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. (2530). ***บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติด.*** กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทย์ เที่ยงบูรณธรรม. (2531). ***ตำรายาเสพติด.*** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ศรายุทธ รัตนปัญญา. (2544). ***แนวทางการวางแผนป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา.*** กรุงเทพฯ : สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศศิธร พรไพรินทร์. (2541). ***ผลการใช้โปรแกรมการเลิกเสพเฮโรอีน ตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกเสพเฮโรอีน ความคาดหวังในผลการเลิกเสพเฮโรอีนของผู้เสพเฮโรอีนที่เข้ามารับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศิริรัตน์ คุปติวุฒิ. (2545). ***เอกสารแผ่นพับภาควิชาจิตเวชศาสตร์ เรื่อง สัมพันธภาพเชิงสร้างสรรค์.*** ภาควิชาแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. กรุงเทพฯ : โซลเวย์ (ประเทศไทย จำกัด).

ศิริรัตน์ ชูชีพ. (2544). ***ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยการใช้ทักษะชีวิตเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาบ้าของผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดรักษา ในโรงพยาบาลธัญรักษ์ จังหวัดปทุมธานี.*** กรุงเทพ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

ศิริรัตน์ ภูละมัย. (2543). ***ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาบ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จ.สุพรรณบุรี.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศิริอร นพกิจ. (2545). ***เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศุภศิลป์ กระแสสินธุ์. (2545). ***ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการใช้ยาบ้าในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามแนวพื้นที่ชายแดนจังหวัดจันทบุรี.*** วิทยานิพนธ์ ร.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายสำเนา.

สนิท สมัครการ และ คณะ. (2530). **รายงานวิจัยเรื่อง *"พฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของ หนุ่มสาวไทย".*** กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สาวิตรี พิริยะสถิตย์. (2544). ***ความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในภูมิภาคตะวันตก.*** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

สุขฤดี ธัชศฤงการสกุล. (2543). ***โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุวลักษณ์ สินทรัพย์. (2543). ***การเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก การใช้ตัวแบบการ์ตูน และการใช้สถานการณ์จำลองที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงยาเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนบ้านมะค่า (คงฤทธิบัวสุวรรณ อนุสรณ์).*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุกัญญา เจียมประชา. (2543). ***การศึกษากรณีการเสพยาบ้า : ปัญหา สาเหตุและแนวทางในการแก้ไข.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุทัศนีย์ ไวยนิยะ. (2531). ***มาเลี้ยงลูกวัยรุ่นด้วยความรักกันเถอะ.*** กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.

สุธิดา ,ชิโนดม. (2545). ***การศึกษาโครงการรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง.*** วิทยานิพนธ์ วส.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุรีย์ วิภาคประทีป. (2534). ***สัมพันธภาพในครอบครัวของแรงงานสตรีที่ทำงานในระบบจะศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมสิ่งทอในเขตอ้อมน้อย จ.สมุทรสาคร.*** กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบัติ จันทรวงศ์ และ รังสรรค์ ธนะพรพันธ์. (2519). ***"รักเมืองไทยเล่ม 1 ตามบทความวิชาการทางสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์".*** กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

สมบัติ จันทรวงศ์ และ รังสรรค์ ธนะพรพันธ์. (2519). ***รักเมืองไทยเล่ม 1.*** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สมภพ เรืองตระกูล. (2543). ***ยาเสพติดมหันตภัยเงียบที่ป้องกันได้.*** กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (ม.ป.ป). ***รายงานประจำปี 2540 –2544.*** กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (ม.ป.ป.). ***แนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา***. กรุงเทพฯ : กองบำบัดรักษา.

———. (2542). ***แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา***. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. อัดสำเนา.

———. (2545, มีนาคม-สิงหาคม). ***ประมาณการผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด.*** วารสารสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 18(1) : 50 - 52.

———. (2546). ***สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน***. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http/www.oncb.go.th/c2-statistic.html. วันที่สืบค้น 10 พฤษภาคม 2546.

———. (2546). ***สถิติผู้ติดยาเสพติด ปี2545***. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http/www.oncb.go.th. วันที่สืบค้น 10 พฤษภาคม 2546.

เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. (2540). ***ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่น.*** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

หนึ่งฤทัย กอปรศรีสวัสดิ์. (2542). ***การศึกษาสาเหตุของการติดสารเสพติดและความคาดหวังในการข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติดกรุงเทพมหานคร***. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อนงค์ คำชู. (2540). ***ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1- ปีที่6 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพฯ***. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อนุวัฒน์ ร่มโพธิ์ทอง. (2544). ***การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความตระหนักในปัญหาที่เกิดจากสิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม***. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา สุขารมย์. (ม.ป.ป.). ***เอกสารการสอนพื้นฐานทางจิตวิทยาการศึกษา***. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาธิ ครูศากยวงศ์. (2542). "ความรู้และการป้องกันตนเองจากยาบ้าของนักเรียน นักศึกษาในเขต ภาคใต้ ของประเทศไทย," ***วารสารสุขภาพจิตและจิตแพทย์***. 1: 58-60.

อรเพ็ญ นาควัชระ. (2528). ***ปัญหาสิ่งเสพติดและการควบคุม***. เชียงใหม่ : ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อำไพ สวัสดิ์พงษ์. (2535, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม). "การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน," ***สารวัตรนักเรียน***. 1(2) : 22-28.

Botvin , Gilbert J. and End. (1980, April). "A comprehensive school – based smoking prevention program," ***the journal of school health***. n.d : 209 –212.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
กิจกรรมต้านยาเสพติด

ชุดฝึกที่ 1
เรื่อง มารู้จักยาเสพติดกันเถอะ

วิธีการมี 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 บรรยายความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดประเภทต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เห็นโทษจากการใช้ยาเสพติดแต่ละประเภท

เวลา 30 นาที

เนื้อหา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติดโทษของยาเสพติด

เฮโรอีน

เป็นยาเสพติดร้ายแรง ที่มีสารทำให้เกิดการเสพติดได้ง่าย เสพเพียงครั้งเดียวจะทำให้ติดได้ เฮโรอีนออกฤทธิ์กดประสาท ทำให้ผู้เสพสมองมึนชา เลื่อนลอย เมื่อเสพบ่อยๆ จะทำให้สมองเสื่อม ปัญญาอ่อน อารมณ์และจิตใจผิดปกติ หากเสพเกินขนาดอาจช็อกและเสียชีวิต การเสพเฮโรอีนโดยวิธีฉีดอาจทำไปสู่การติดโรคเอดส์

<u>ลักษณะของผู้เสพเฮโรอีน</u> ผู้เสพติดมีร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเองหรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

ยาบ้า (Methamphetamine)

ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ทำให้ผู้เสพมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตใจสับสน เมื่อหมดฤทธิ์ยาผู้เสพจะอ่อนเพลีย ประสาทล้าทำให้การตัดสินใจผิดพลาด ถ้าเสพเป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอน เครียด ความดันโลหิตสูง คลุ้มคลั่ง อาจทำร้ายตนเองผู้อื่นได้

<u>ลักษณะของผู้เสพยาบ้า</u> พบว่าผู้เสพติดจะมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตสับสน คลุ้มคลั่ง หวาดระแวง หรือมีอาการทางประสาท

สารระเหย

ออกฤทธิ์กดประสาท ทำให้ผู้เสพสมองมึนชาเลื่อนลอย ควบคุมตัวเองไม่ได้ หากเสพเป็นระยะเวลานานจะทำลายอวัยวะและระบบประสาท ทำให้สมองฝ่อ ความจำเสื่อม ลิ้นแข็ง พูดลำบาก ควบคุมการทรงตัวไม่ได้ การทำลายของสารระเหยต่ออวัยวะและระบบประสาทนั้นเป็นการทำลายอย่างถาวร ไม่สามารถรักษาให้กลับมาเป็นปกติได้

<u>ลักษณะของผู้เสพสารระเหย</u> ผู้เสพติดมีร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเองหรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้นผู้เกี่ยวข้องกับเฮโรอีน ยาบ้า จะได้รับโทษตามกฎหมายดังนี้

1. ผู้ผลิต/จำหน่าย มีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต
2. ผู้เสพ มีโทษจำคุก 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับ 5000 - 100000 บาท

3. หลอกลวง/ขู่เข็ญให้ผู้อื่นเสพ โดยเฉพาะกระทำต่อผู้หญิงและผู้ที่ไม่บรรลุนิติภาวะ มีโทษถึงประหารชีวิต

ผู้เกี่ยวข้องกับสารระเหย จะได้รับโทษตามกฎหมายดังนี้

1. ผู้เสพ/หลอกลวง/ขู่เข็ญให้ผู้อื่นเสพ มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. ผู้จำหน่ายให้ผู้มีอายุไม่เกิน 17 ปี (ยกเว้นขายเพื่อการเรียนการสอน)
3. มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 10000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บุหรี่

การออกฤทธิ์ของบุหรี่

พิษของบุหรี่ทำให้เกิดโรคและความเสื่อมโทรม กับอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย โดยเฉพาะนิโคตินในบุหรี่เป็นสารเสพย์ติดเช่นเดียวกับเฮโรอีน 85% ของคนติดบุหรี่เริ่มลองสูบก่อนอายุ 16 ปี ทำให้เสพติด นิโคตินในบุหรี่มีฤทธิ์เสพติดเท่ากับเฮโรอีน เกิดรอยย่น ควันบุหรี่ลดการไหลเวียนของเลือดไปยังผิงหนังส่วนต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดผิดแห้งกร้านและเกิดรอยย่น

<u>ลักษณะอาการของผู้เสพบุหรี่</u>

ต้อกระจก ยิ่งสูบมากเท่าไหร่โอกาสเกิดต้อกระจกยิ่งมากเท่านั้น

มะเร็งในปาก บุหรี่เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดมะเร็งที่ลิ้นและในปาก บุหรี่ยังทำให้ฟันผุ มีกลิ่นปากและเป็นโรคเหงือก

นิ้วและเล็บเหลือง ทาร์หรือน้ำมันดินจากควันบุหรี่จะทำให้นิ้วเหลือง และเล็บเสีย

มะเร็งกล่องเสียง 4 ใน 5 ของคนที่เป็นมะเร็งกล่องเสียงเกิดจากการสูบบุหรี่

โรคหัวใจ ภายใน 1 นาทีที่สูดควันบุหรี่เข้าไป หัวใจจะเต้นเร็วขึ้น ความดันเลือดจะสูงขึ้นและทำให้หัวใจทำงานหนักขึ้น

มะเร็งปอดและถุงลมโป่งพอง การสูบบุหรี่ มีโอกาสเสียชีวิตจากมะเร็งปอดถึง 20 เท่าของคนที่ไม่สูบ แต่ก่อนหน้านั้น สมรรถภาพปอดของคุณจะลดลง จะเป็นโรคถุงลมโป่งพอง ซึ่งร้อยละ 90 ของคนที่เป็นโรคนี้เกิดจากการสูบบุหรี่

แผลในกระเพาะอาหาร ผู้ที่สูบบุหรี่มีโอกาสเกิดโรคแผลในกระเพาะอาหารมากว่าคนที่ไม่สูบ และมีอัตราการเกิดเลือดออกในกระเพาะอาหารมากว่า และทำให้แผลหายช้ากว่าปกติ

สมรรถภาพทางเพศเสื่อม ผู้ชายที่สูบบุหรี่จะมีน้ำอสุจิน้อยลง ปริมาณตัวอสุจิลดลงและเคลื่อนไหวได้น้อยลง และมีโอกาสสมรรถภาพทางเพศเสื่อม

ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงโทษของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องโทษของยาเสพติด สามารถบอกได้ว่ายาเสพติดนั้นมีโทษต่อตนเองและสังคมอย่างไร

เวลา 15 นาที

เนื้อหา ผลจากการใช้ยาเสพติด

- คนติดยาเสพติดจะมีสุขภาพทรุดโทรม อ่อนแอ โรคภัยไข้เจ็บรบกวน เช่น ดับแข็ง วัณโรค
- คนติดยาเสพติดที่ใช้เข็มและกระบอกฉีดยาเสพติดร่วมกับผู้อื่น มีโอกาสติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์ได้ ซึ่งโรคดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่มีทางรักษาให้หายได้
- วัยรุ่นที่เมากาว ทินเนอร์ แลกเกอร์ แล้วไปมั่วสุม สำส่อนทางเพศ มีโอกาสติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์โดยไม่รู้ตัว
- ยาเสพติดทุกชนิด เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เมื่อมีคนติดยาเสพติดในบ้านทุกคนในครอบครัวจะเดือนร้อน ไม่มีความสุข
- คนติดยาเสพติด จะใช้เงินจำนวนมากซื้อหายาเสพติดมาเสพ เมื่อไม่มีเงินก็เที่ยวลักเล็กขโมยน้อย ทำให้ไม่มีความสงบสุขในชุมชน
- คนขับรถบรรทุกมีความหลงเชื่อผิด ๆ ว่า กินยาม้าแล้วต้องกินเหล้าและเที่ยวผู้หญิงไประหว่างทาง การกระทำเช่นนี้ นอกจากจะทำให้เกิดอุบัติเหตุเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นแล้ว ยังทำให้ได้รับเชื้อโรคเอดส์ นำไปแพร่แก่ลูกเมียทางบ้านด้วย
- ในบ้านเมืองที่มีคนติดยาเสพติดมาก ๆ นอกจากจะสูญเสียทางสังคมเศรษฐกิจและความมั่นคงแล้ว ยังเสียชื่อเสียงของประเทศชาติอีกด้วย

ขั้นที่ 3 สรุปความรู้เกี่ยวกับโทษของการใช้ยาเสพติด

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเป็นการย้ำถึงอันตรายจากการใช้ยาเสพติด ให้นักเรียนรู้สึกว่าสิ่งเสพติดนั้นเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงอย่างยิ่ง

เวลา 5 นาที

เนื้อหา โทษโดยทั่วไป

- ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อย ๆ
- มีอาการอยากยาเมื่อขาดยา
- มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง
- สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง และอาจถึงตายได้
- โทษทางกฎหมาย ถูกจับ ต้องโทษถูกคุมขัง สูญเสียอิสรภาพ เสียอนาคต และอาจเสียชีวิต

ชุดฝึกที่ 2
เรื่อง ภัยจากยาเสพติด

วิธีการมี 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยข่าวของบุคคลที่ติดยาเสพติดที่กระทำผิดกฎหมายร้ายแรง

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงโทษของการติดยาเสพติด

เวลา 5 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยเปิดประเด็นถึงข่าวของบุคคลที่ติดยาเสพติดที่กระทำผิดกฎหมายร้ายแรง เช่น เมายาบ้าแล้วข่มขืนผู้อื่น
2. ตั้งประเด็นซักถามนักเรียนว่าเมื่อเสพยาเสพติดแล้วจะเกิดโทษกับใครบ้าง และเกิดโทษอย่างไรบ้าง ให้คิดไว้และเตรียมคำตอบไว้ในกิจกรรมต่อไป

ขั้นที่ 2 แบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายและให้ใบงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนระดมความคิดเห็น และอภิปรายประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกันโทษของยาเสพติด

เวลา 15 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 – 6 คน
2. แจกใบงานให้นักเรียนกลุ่มละ 1 เรื่องโดยแจกคนละ 1 ใบ

<u>ใบงาน</u> เป็นบทความ ข่าว หรือภาพเกี่ยวกับบุคคลที่ติดยาเสพติดที่กระทำผิดกฎหมายร้ายแรง เช่น เมายาบ้าแล้วข่มขืนผู้อื่น เป็นต้น

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านถึงโทษของการใช้ยาเสพติดที่สำคัญในเรื่องนั้นๆ

ขั้นที่ 3 นำเสนอผลงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านถึงโทษของการใช้ยาเสพติดที่สำคัญในแต่ละเรื่อง

เวลา 20 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเรื่องของกลุ่มตนเองให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน
2. ให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงานการอภิปรายเรื่องของตนเองถึงโทษของการใช้ยาเสพติดที่สำคัญในเรื่องนั้นๆหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 สรุป

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้รู้สึกตระหนักถึงโทษของการใช้ยาเสพติด

เวลา 10 นาที

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยสรุปถึงโทษและผลกระทบของการใช้ยาเสพติด ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

ชุดฝึกที่ 3
เรื่อง ชีวิตไร้สุขเมื่อเสพยา

วิธีการมี 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด และตระหนักว่ายาเสพติดมีพิษภัยและเป็นปัญหาใกล้ตัว

เวลา 5 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยพูดคุยเปิดประเด็นเรื่อง ประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด
2. ซักถามนักเรียนถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติดว่าน่าจะมีอะไรบ้าง
3. ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นโดยยังไม่สรุป

ขั้นที่ 2ให้ดูวีดิโอเรื่อง เพื่อนเก่า

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยอ้อมเกี่ยวกับโทษของการใช้ยาเสพติดและประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด จากเนื้อหาในวีดีโอเรื่อง เพื่อนเก่า

เวลา 25 นาที

เนื้อเรื่อง

กานต์และทวน เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็กๆ ฐานะทางบ้านของกานต์จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่กานต์เป็นคนที่มีความรับผิดชอบตั้งใจเรียนหนังสือ เมื่อสำเร็จการศึกษาจึงมีงานที่ดีทำและมีครอบครัวที่อบอุ่น ส่วนทวนแม้จะเกิดมาในครอบครัวที่ร่ำรวยแต่เพราะความที่ชอบเอาแต่ใจตนเองดื้อรั้นประกอบกับทางบ้านตามใจ ทวนจึงไม่สนใจการเรียนเอาแต่เที่ยวเตร่และในที่สุดติดสารเสพติด เมื่อทางโรงเรียนรู้ ทวนจึงถูกไล่ออกจากโรงเรียน ไม่มีงานทำ ไม่มีอนาคต ทวนตกเป็นทาสสารเสพติดอย่างถอนตัวไม่ขึ้น ยิ่งนานวันสุขภาพก็ยิ่งทรุดโทรม ต้องขอเงินคนอื่นเหมือนขอทานเพื่อนำเงินไปซื้อสารเสพติด และเมื่อเสพมากเกินขนาดจึงเกิดอันตรายจนเสียชีวิต

ขั้นที่ 3 อภิปราย

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึก และแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาในวีดีโอเรื่อง เพื่อนเก่า

เวลา 10 นาที

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึก และแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาในวีดีโอเรื่อง เพื่อนเก่า ในประเด็นดังนี้

1.ผลดีจากการที่กานต์ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.สาเหตุที่ทวนติดยาเสพติด

3.ผลเสียที่ทวนติดยาเสพติด

ขั้นที่ 4 สรุป

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและตระหนักประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 10 นาที

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยอธิบายและสรุปถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติดต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ และวิธีป้องกันการติดยาเสพติด

วิธีป้องกันการเสพยาเสพติด

1.เยาวชนควรศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมีหลายวิธีนอกเหนือจากการศึกษาในโรงเรียน การรับความรู้และข่าวสารต่างๆ จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือ โทรทัศน์ แล้วนำมาพิจารณาอย่างมีเหตุผล จะทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในโทษภัยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทันยุค ทันเหตุการณ์

2.มีความภาคภูมิใจโดยนับถือตนเอง มีคุณค่าต่อครอบครัว บุคคลอื่น ชุมชน และสังคม

3.สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

4.เลือกคบเพื่อนที่ดี ต้องรู้จักปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธ เช่น การพูดปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองยาเสพติด เป็นต้น

5.ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส

6.ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ ทำงานอดิเรก เป็นต้น

7.รู้จักแก้ปัญหาชีวิตไปในทางที่ถูก รู้จักกล้าเผชิญปัญหา แก้ปัญหาด้วยความคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล

8.ปรึกษาผู้ใหญ่เมื่อมีปัญหา หากดมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ควรจะปรึกษาผู้ใหญ่ทันที อย่าหลีกหนีปัญหาด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง

ชุดฝึกที่ 4
เรื่อง ยาเสพติดทำลายชีวิต

วิธีการมี 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยตัวอย่างของบุคคลที่มีชื่อเสียง นักกีฬา ดาราที่มีชื่อเสียงไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของการไม่ไปเกี่ยวข้องกับเสพยาเสพติด และตระหนักว่ายาเสพติดมีพิษภัยและเป็นปัญหาใกล้ตัว

เวลา 10 นาที

เนื้อหา

วันนี้เราจะมาคุยกันถึงเรื่อง ประโยชน์ของการไม่เสพยาเสพติด และตัวอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จโดยไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น ภราดร ศรีชาพันธุ์ มีชื่อเสียงจากการเล่นกีฬา

การเสพยาเสพติด เช่น ยาบ้า เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน และกำลังมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกวัน ซึ่งยาเสพติดมีโทษ พิษภัย และก่อให้เกิดปัญหา ตลอดจนส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง น้ำพุ ให้นักเรียนฟัง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเปิดเผยความรู้สึก จากเรื่องที่เล่าโดยใช้วิธีการสุ่มถามในประเด็นดังนี้
   - นักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นโดยไม่ต้องสรุป

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายตามใบงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบของการเสพยาเสพติด และตระหนักว่ายาเสพติดเป็นปัญหาใกล้ตัวหากนักเรียนประมาทจะมีโอกาสเข้าสู่ปัญหานี้ได้โดยไม่ได้ตั้งใจ

เวลา 30 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน แจกใบงานให้นักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปกลุ่มละ 1 ประเด็น โดยใช้เวลา 15 นาที โดยแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1, 2	ก. สาเหตุที่น้ำพุติดยาเสพติดเกิดจากอะไรบ้าง
	ข. ผลที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดมีอะไรบ้าง
กลุ่มที่ 3, 4	ถ้าหากน้ำพุไม่เสพเฮโรอีน จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง
กลุ่มที่ 5, 6	ถ้าหากน้ำพุไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (น้ำพุจะทำอะไร)

กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เรียนหนังสือกับน้ำพุ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อน้ำพุอย่างไร

2. ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้น โดยเสนอทีละประเด็น เช่น ประเด็นที่ 1 จบแล้วผู้วิจัยนำอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปเพื่อนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด โดยเพิ่มเติมแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยสรุปสาเหตุ และให้นักเรียนอภิปรายถึงประโยชน์ของการไม่เสพยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสรุปความคิดรวบยอดให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุ และประโยชน์ที่จะเกิดได้ถ้าไม่เสพยาเสพติด

เวลา 10 นาที

เนื้อหา สาเหตุการติดยาเสพติด

สาเหตุการติดยาเสพติด

1. สาเหตุจากตนเอง ได้แก่

1. เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การทาสีหรือการทำงานที่ต้องสูดดมสารระเหยประเภททินเนอร์ แลคเกอร์ กาวยาง เบนซิน อยู่เป็นประจำ ในที่ ๆ ไม่มีการถ่ายเทอากาศอย่างรวดเร็ว และโดยไม่มีผ้าปิดจมูก หรือการใช้แอมเฟตามีน (ยาบ้า) เพื่อลดความอ้วน เพื่อให้ทำงานได้ทน การใช้ยาแก้ปวดติดต่อกันในระยะเวลานาน เป็นต้น

2. ถูกหลอกลวงหรือชักจูงให้เสพสารโดยการเข้าใจผิดหรือโดยไม่รู้ตัว เช่น การปลอมปนสารเสพติดมาในรูปเครื่องดื่ม ทอฟฟี่ อาหารต่าง ๆ หรือโดยอ้างว่าสารเสพติดเหล่านั้นเป็นยาช่วยระงับความทุกข์ ความวิตกกังวล และช่วยเพิ่มรสชาติให้กับชีวิต

3. อยากลอง เนื่องจากเห็นคนอื่นเสพและเห็นมีการโฆษณาต่าง ๆ ทำให้อยากรู้สารเสพติดชนิดนั้น ๆ มีรสชาติอย่างไร มีอิทธิพลรุนแรงเพียงใด และไม่เชื่อว่าตนเองจะติดยาเสพติดง่าย ๆ เมื่อเสพเพียงสองสามครั้งเพราะความสนุกหรือความคึกคะนอง เป็นเหตุให้ติดยาเสพติดตลอดไป

4. การแก้ปัญหาในทางที่ผิดเมื่อมีปัญหา ความวิตกกังวลต่าง ๆ แล้วไม่รู้วิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จึงหันไปใช้สารเสพติดเพื่อให้มึนเมา สามารถลืมหรือหลบปัญหาได้ชั่วขณะ

5. การมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น สมัยก่อน มีค่านิยมว่าการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ชายเต็มตัว หรือเห็นว่าสิ่งเหล่านี้คือเครื่องมือในการช่วยให้เข้าสังคมได้ง่าย มีบางสมัยที่ผู้หญิงเรียนจบเมืองนอกนิยมสูบบุหรี่ ทำให้การสูบบุหรี่ในหมู่สตรีมีมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้หลังจากที่ได้มีการรณรงค์การไม่สูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องช่วยลดปัญหาลงไปได้มาก

6. จากโรคภัยไข้เจ็บ การติดยาเสพติดมีสาเหตุมาจากอาการป่วยที่ทรมาน และได้รับความเจ็บปวดทางกายอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้ต้องใช้ยาเสพติดเข้าระงับความเจ็บปวดนั้น หรือ

อาการทางโรคประสาท ทำให้เกิดอารมณ์หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน โมโหร้าย อาจมีผู้แนะนำยาประเภทคลายอารมณ์มาให้ใช้ เมื่อรับประทานแล้วรู้สึกสบายใจ อารมณ์ดีขึ้น จึงใช้เป็นประจำและเป็นสาเหตุให้ติดยาไปในที่สุด

7. การไม่มีพลังจิตหรือกำลังใจ ในการต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือความกดดันในชีวิต รวมทั้งการฝืนตนเองมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี ปรากฏว่ามีคนเป็นจำนวนมากที่ติดสารเสพติด เพราะความเครียด ความผิดหวัง ความเสียใจต่าง ๆ และเมื่อติดแล้ว ก็เลิกไม่ได้เพราะไม่มีพลังจิตมากพอที่จะฉุดดึงตัวเองจากขุมนรกของความอยาก ความต้องการสารเสพติดได้

8. การไม่มีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้อื่น วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยที่ติดสารเสพติด เพราะถูกเพื่อนชักชวนแล้วไม่รู้จักวิธีปฏิเสธ ต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือในหมู่เพื่อนฝูง โดยพยายามทำอะไรให้คล้าย ๆ กัน เลียนแบบตามกัน จึงเป็นจุดอ่อนให้กลุ่มที่แสวหาเหยื่อเพื่อมาเป็นสมาชิกสารเสพติดสามารถชักจูงล่อมาติดกับได้ง่าย เพราะผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีสภาวะจิตใจใกล้เคียงกัน คือเป็นผู้ที่มีปัญหา ขาดความอบอุ่น เมื่อมารวมกลุ่มกันโดยมีสื่อคือ สารเสพติด ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นเป็นพวกเดียวกันได้ง่าย

9. เหงา ไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนใช้สารเสพติดเพื่อแก้เหงา หรือเพิ่มรสชาติให้ชีวิต จะเห็นได้ว่าในสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสังสรรค์ ซึ่งอาศัยการกินโดยเฉพาะการดื่มสุราเพื่อเป็นสื่อในการรวมกลุ่มมากกว่าสังคมของชนตะวันตกที่นิยมอยู่เงียบ ๆ กับครอบครัว และแสวหาความเพลิดเพลินในการใช้เวลาว่าง จากการอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ฟังดนตรี ทำงานอดิเรกต่าง ๆ

10. ระดับสติปัญญา เด็กที่เฉลียงฉลาดมักจะไม่ติดสารเสพติด เด็กที่ติดสารเสพติดมักจะมีสติปัญญาต่ำถูกชักจูงหรือหลอกลวงได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาจะถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติดระบายความทุกข์ได้ง่าย

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. จากครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่ง เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่ได้ให้การอบรมทางด้านจิตใจแก่เด็กตลอดเวลา อุปนิสัยส่วนตัวของเด็ก อารมณ์ของเด็ก มีจุดเริ่มต้นมาจากบ้าน ครอบครัวจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดีหรือคนเลวได้ ถ้าครอบครัวมีความผาสุก บิดามารดามีความรักห่วงใยในตัวลูก เอาใจใส่ อุปการะเลี้ยงดู และพยายามอบรมบ่มนิสัยในทางที่ดีงามให้แก่บุตร ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตร ย่อมทำให้บุตรเกิดความรักพ่อแม่ มีความอบอุ่นใจและมีความสุข รวมทั้งรับแต่สิ่งที่ดีงามเข้ามาในชีวิต ทำให้เด็กเจริญเติบโตด้วยดีทั้งสติปัญญาและความนึกคิด เพียบพร้อมด้วยความงามทั้งกาย วาจา และใจ แต่ถ้าครอบครัวที่มีบิดามารดาไม่มีความสามัคคี เสียสละ ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีแต่การทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ เด็กย่อมรับนิสัยก้าวร้าว พูดจาหยาบคาย ชอบวิวาท หรืออยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นโรคประสาท จู้จี้จุกจิก ขี้บ่น เด็กมักจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หรือในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบเล่นการพนัน ดื่มสุรา เด็กจะติดนิสัยชอบเล่นการพนัน ดื่ม

สุราไปด้วย หรือบิดามารดาเลิกร้างแตกแยก หรือไม่อยู่ด้วยกัน เด็กมักจะติดนิสัยแข็งกระด้างหรือกลายเป็นพาลเกเร เพื่อหาทางชดเชยความต้องการ เป็นต้น ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูลูกที่อยู่ในวัยรุ่น

2. จากที่ตั้งของโรงเรียนและชุมชน เช่น สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนไม่ดี สภาพชุมชนที่ตั้งโรงเรียนเป็นชุมชนแออัด มีการค้าสารเสพติด มีผู้ติดสารเสพติดในละแวกบ้าน เป็นสิ่งดึงดูดให้เสพได้โดยสะดวก เช่น ขนาดของโรงเรียนใหญ่โตเกินกว่าที่จะควบคุมได้ ครู และอาจารย์ในโรงเรียนไม่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาสารเสพติด และเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก ตลอดจนมีขบวนการค้าสารเสพติดในโรงเรียน โดยนักเรียนด้วยกันเอง ในขณะที่โรงเรียนไม่มีระบบการป้องกันปัญหาสารเสพติด สภาพชุมชน ที่ตั้งโรงเรียนเป็นชุมชนแออัด มีการค้าสารเสพติด มีผู้ติดสารเสพติดในละแวกบ้าน เป็นสิ่งดึงดูดให้เสพได้โดยสะดวกหากไม่ติดยาเสพติด ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ดังนี้

<u>ต่อตนเอง</u> เป็นผู้มีสุขภาพดี มีความสุข ไม่ทุกข์ทรมานจากการเสพยา ไม่ทำลายอนาคตของตนเอง สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์

<u>ต่อครอบครัว</u> ทำให้สมาชิกอื่น ๆ เกิดความสบายใจ ไม่เป็นทุกข์เป็นกังวล ครอบครัวมี

ความอบอุ่น มีความสุขที่แท้จริง ไม่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล เป็นที่ชื่นชมของสังคมรัว

<u>ทางเศรษฐกิจ</u> ไม่ต้องหาเงินเพื่อใช้จ่ายในการซื้อหายาเสพติด เพราะเมื่อติดยาเสพติดจะทำให้ต้องหาเงินมาเพื่อให้ได้เสพยาเมื่อไม่ได้จะทำให้เกิดความวุ่นวายเป็นทุกข์ และคิดหาวิธีที่จะหาเงินมาใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

<u>ทางสังคม</u> ไม่ต้องพยายามทำทุกอย่างเพื่อจะหาเงินมาใช้จ่ายในการซื้อหายาเสพติด โดยก่อความผิดตามมาอีก เช่น การลักขโมย การโจรกรรม การฉกชิง วิ่งราว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม และสร้างความวุ่นวายภายในสังคมต่อไปอีก

<u>ความเป็นพลเมืองดี</u> เพราะการติดยาเสพติดทำให้บุคคลกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพ ขาดประสิทธิภาพในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบงาน
2. ใบความรู้ (สรุปสาเหตุของการติดยาเสพติดและประโยชน์ถ้าไม่เสพยาเสพติด)

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจฟังที่ผู้วิจัยเล่าให้ฟัง และร่วมกันอภิปรายสรุป
2. สังเกตจากการสนใจซักถาม

ใบงาน

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันกลุ่มละ 6 คน ร่วมกันอภิปราย เพื่อให้ได้ข้อสรุปตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใช้เวลา 15 นาที ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น

กลุ่มที่ 1, 2 ก. สาเหตุที่น้ำพุติดยาเสพติดเกิดจากอะไรบ้าง

ข. ผลที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดมีอะไรบ้าง

กลุ่มที่ 3, 4 ถ้าหากน้ำพุไม่เสพเฮโรอีน จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

กลุ่มที่ 5, 6 ถ้าหากน้ำพุไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (น้ำพุจะทำอะไร)

กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เรียนหนังสือกับน้ำพุ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อน้ำพุอย่างไร

เรื่องของน้ำพุ

น้ำพุมีพี่น้องทั้งหมด 4 คน ตัวน้ำพุเองเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว พ่อแม่ของน้ำพุหย่าร้างกัน แม่จึงต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูลูกจนไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิดประกอบกับน้ำพุเป็นลูกผู้ชาย คนเดียว จึงเข้ากับพี่ ๆ ซึ่งเป็นผู้หญิงไม่ได้ เมื่อน้ำพุเกิดความว้าเหว่ กลุ้มใจจึงหันไปคบเพื่อนที่ไม่ดี ชอบเที่ยวเตร่ ไม่สนใจการเรียน และมั่วสุมกับเพื่อนเสพยาเสพติด จนกระทั่งถูกจับและถูกส่งเข้าไปอยู่ในสถานกักกันบ้านเมตตา เมื่อออกจากบ้านเมตตาน้ำพุก็หันกลับไปใช้ยาเสพติดอีกและเพิ่มปริมาณมากยิ่งขึ้น ต่อมาน้ำพุและเพื่อนๆ ไปบำบัดรักษาการติดยาเสพติดที่สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอกจนสามารถเลิกยาเสพติดได้ หลังจากนั้นก็กลับไปอยู่กับแม่และได้เรียนหนังสืออีกครั้ง เมื่อน้ำพุได้พบกับสภาพแวดล้อมเดิมและปัญหาเดิมที่ทำให้กลุ้มใจ จึงหันกลับไปใช้ยาเสพติดอีกและในที่สุดก็ต้องเสียชีวิตเพราะยาเสพติด

ที่มา : เรื่องของน้ำพุ สร้างขึ้นจากเรื่องจริง เพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้ผู้ปกครองหันมาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน มิให้บุตรหลานต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด

ชุดฝึกที่ 5
เรื่อง แม่ที่เสียลูกไป

วิธีการมี 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยตัวอย่างของพิษภัยของยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักในโทษ พิษภัย ผลกระทบของการเสพยาเสพติด และตระหนักว่ายาเสพติดเป็นปัญหาใกล้ตัว

เวลา 10 นาที

เนื้อหา

วันนี้เราจะมาคุยกันถึงเรื่อง พิษภัยของยาเสพติด นักเรียนทราบไหมว่า ปัญหาวัยรุ่นในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร

การเสพยาเสพติด เช่น ยาบ้า เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน และกำลังมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกวัน ซึ่งยาเสพติดมีโทษ พิษภัย และก่อให้เกิดปัญหา ตลอดจนส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยเปิดเทปคาสเซท เรื่อง แม่ที่เสียลูกไปแล้ว ให้นักเรียนฟัง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเปิดเผยความรู้สึก จากเรื่องที่เล่าโดยใช้วิธีการสุ่มถามในประเด็นดังนี้
   - นักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นโดยไม่ต้องสรุป

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายตามใบงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงโทษ พิษภัย ผลกระทบของการเสพยาเสพติด และตระหนักว่าเป็นปัญหาใกล้ตัวหากนักเรียนประมาทจะมีโอกาสเข้าสู่ปัญหานี้ได้โดยไม่ได้ตั้งใจ

เวลา 30 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน แจกใบงานให้นักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปกลุ่มละ 1 ประเด็น โดยใช้เวลา 15 นาที โดยแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1, 2 ก. ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้ามีอะไรบ้าง
ข. ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้าเกินขนาดมีอะไรบ้าง

กลุ่มที่ 3, 4 ถ้าหากโจ้ไม่เสพยาบ้า จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

กลุ่มที่ 5, 6 ถ้าหากโจ้ไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (โจ้จะทำอะไร)

กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เล่นฟุตบอลกับโจ้ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อโจ้

อย่างไร

2. ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้น โดยเสนอทีละประเด็น เช่น ประเด็นที่ 1 จบแล้วผู้วิจัยนำอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปเพื่อนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด โดยเพิ่มเติมแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยสรุปพิษภัย และผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสรุปความคิดรวบยอดให้นักเรียนเข้าใจถึงพิษภัย และผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติด

เวลา 10 นาที

เนื้อหา

ผู้ติดยาเสพติดก่อให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น ดังนี้

<u>ปัญหาต่อตนเอง</u> ทำลายอนาคตของตนเอง เพราะผู้เสพจะมีอาการผิดปกติทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เกิดความทุกข์ทรมาน มีพฤติกรรมผิด ๆ

<u>ปัญหาต่อครอบครัว</u> เมื่อสมาชิกของครอบครัวติดยาเสพติด จะทำให้สมาชิกอื่น ๆ เกิดความหวั่นวิตก เป็นทุกข์เป็นกังวล ครอบครัวขาดความอบอุ่น ไม่มีความสุขที่แท้จริง ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล กลายเป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจ ครอบครัวต้องมีภาระมากขึ้น เพราะค่าใช้จ่ายในการซื้อยาเสพติดนั้นสูงมาก ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจตามมา

<u>ปัญหาทางเศรษฐกิจ</u> เมื่อบุคคลติดยาเสพติดให้โทษ ครอบครัวจะไม่สามารถแบกภาระได้ การหาเงินเพื่อใช้จ่ายในการซื้อหายาเสพติดไม่ได้จะทำให้เกิดความวุ่นวายเป็ฯทุกข์ และคิดหาวิธีที่จะหาเงินมาใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

<u>ปัญหาทางสังคม</u> เมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ และไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากบิดามารดาหรือญาติพี่น้องได้แล้ว จะต้องพยายามทำทุกอย่างเพื่อจะหาเงินมาใช้จ่ายในการซื้อหายาเสพติด โดยก่อความผิดตามมาอีก เช่น การลักขโมย การโจรกรรม การฉกชิง วิ่งราว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม และสร้างความวุ่นวายภายในสังคมต่อไปอีก

<u>ปัญหาของความเป็นพลเมืองดี</u> การติดยาเสพติดทำให้บุคคลกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพ ขาดประสิทธิภาพในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

สื่อการเรียนการสอน

1. เทปคาสเซท เรื่อง แม่ที่เสียลูกไปแล้ว
2. ใบงาน
3. ใบความรู้ (สรุปพิษภัยและผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติด)

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจฟังเทปคาสเซท และร่วมกันอภิปรายสรุป
2. สังเกตจากการสนใจซักถาม

ใบงาน

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันกลุ่มละ 6 คน ร่วมกันอภิปราย เพื่อให้ได้ข้อสรุปตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใช้เวลา 15 นาที ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น

กลุ่มที่ 1, 2 ก. ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้ามีอะไรบ้าง

ค. ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้าเกินขนาดมีอะไรบ้าง

กลุ่มที่ 3, 4 ถ้าหากโจ้ไม่เสพยาบ้า จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

กลุ่มที่ 5, 6 ถ้าหากโจ้ไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (โจ้จะทำอะไร)

กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เล่นฟุตบอลกับโจ้ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อโจ้อย่างไร

แม่ที่เสียลูกไปแล้ว

หญิงวัยกลางคนผู้หนึ่งเธอมีลูกชายอยู่เพียงคนเดียว เธอตั้งความหวังเอาไว้ว่า จะยอมตรากตรำงานหนัก เพื่อจะให้ โจ้...ลูกชายของเธอ มีชีวิตที่ดี ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน แต่แล้วความหวังของเธอ ก็พังทลายลง เมื่อค้นพบความจริง ...

โจ้... เด็กชายวัย 10 ขวบ กำลังย่างเข้าวัยรุ่น ปกติโจ้ชอบที่จะไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ที่สนามในตรอกอุทิศ ใกล้ ๆบ้าน ย่านคลองตัน โจ้ไปเล่นฟุตบอลที่นั่นทุกวัน โดยที่ไม่รู้เลยว่ากำลังจะมีภัยมาใกล้ตัว วันหนึ่งโจ้ได้พบกับรุ่นพี่คนหนึ่งชื่อ เสก อายุมากกว่า 2 ปี เสกเข้ามาตีสนิทกับโจ้ โดยเอาน้ำมาให้กิน เอาบุหรี่มาให้สูบ พอสนิทกันแล้ว เสกก็ชวนโจ้ไปคุยที่บ้านของเขา ต่อมาเสกชวนโจ้ไปคุยบริเวณตึกที่กำลังก่อสร้างปากซอยอุทิศและเอายาบ้ามาให้กิน โจ้ก็ลองกัน และมีความรู้สึกว่า แรก ๆ ที่กินยาบ้า รู้สึกสนุกและสบายกระปรี้กระเปร่า แต่พอกินนานๆ เข้า จะขี้เกียจทำตัวสกปรก ไม่อาบน้ำ ข้าวไม่กิน กินแต่น้ำกับสูบบุหรี่ และได้รู้จักเพื่อนของเสกที่มากินยาบ้าด้วยกัน แรก ๆ โจ้กินยาบ้าเพียงเสี้ยวเดียว แต่พอนาน ๆ เข้าเสี้ยวเดียวไม่อยู่ต้องกันเป็นเม็ด จนกระทั่งโจ้ต้องใช้ถึง 3 เม็ด กินไปนาน ๆ จะเกิดอาการหลับใน ต้องมีคนมานั่งอยู่ใกล้ ๆ คอยสะกิดแล้วถึงจะรู้ตัว และเกิดประสาทหลอน บางวันอาจดูว่าฝนตกหรือว่าเห็นอะไรต่าง ๆ นานา เป็นภาพหลอนทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ บางครั้งโจ้ถามแม่ บางทีโจ้หูแว่ว ขนาดไปเอามีดมาพกติดตัวไว้ แม่ก็กลัวเพราะเกรงว่าจะเอามีดไปทำร้ายคนใกล้เคียง ต่อมาเสกและเพื่อนได้แนะนำวิธีการเสพยาบ้าโดยการสูดควัน โจ้จึงเรียนรู้วิธีการเสพยาบ้าอีกวิธีหนึ่ง

วันหนึ่งโจ้ได้พบกับชายรูปร่างสูงใหญ่ ผิวดำ ผมยาว เอายาบ้าถุงใหญ่มาส่งให้เสก มีอยู่ประมาณ 1,000 เม็ด ชายคนนั้นชักชวนให้โจ้เข้าร่วมขบวนการค้ายาบ้า โดยอ้างว่าไม่ต้องกลัวถูกตำรวจจับ เขาสามารถช่วยให้หลุดคดีได้ทุกที่ ทุกสถานีตำรวจที่จะให้โจ้นำยาบ้าไปส่ง

1 เดือนผ่านไป โจ้ร่างกายผ่ายผอมทรุดโทรม ไม่ได้ไปโรงเรียน ไม่ไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ แต่ไปคลุกคลีร่วมแก๊งค์อยู่กับเสก โจ้บอกว่าแรก ๆ ก็รู้สึกว่าสนุก รู้สึกว่าตัวเองใหญ่โตกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน มีปัญหาอะไรก็บอกพี่ ๆ จัดการให้ ไม่มีใครกล้าหือ แต่หลังจากนั้นไม่นานขณะที่โจ้กำลังเสพยาบ้าอยู่กับเสกและเพื่อน วันนั้นโจ้เสพมากถึง 20 เม็ด หลังจากนั้นไม่นานโจ้เกิดอาการตัวซีดจนเขียว ใจสั่น หายใจไม่ออก เหงื่อแตกและมีกล้ามเนื้อกระตุกตามร่างกาย ขณะนั้นโจ้นึกถึงแม่ แต่อนิจจา...ยาบ้าได้คร่าชีวิตโจ้ไปเสียแล้ว โจ้เริ่มชัก และหมดสติไป ลมหายใจค่อย ๆ แผ่วลง โจ้เสียชีวิตไปแล้ว เหลือเพียงแม่ที่ต้องรู้สึกปวดร้าวที่สุดกับการสูญเสียครั้งนี้ อย่างไรก็ตามเธอต้องพยายามกล้ำกลืนความเสียใจนั้น และต้องต่อสู้กับชีวิตต่อไปอย่างเดียวดาย...

บทความนี้ดัดแปลงมาจากคอลัมน์ เลขที่ 1 วิภาวดีฯ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2542 หน้า 19 ของเพลิงมรกตและเอกสารเผยแพร่บทความพิเศษเรื่องแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ของสำนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2539 หน้า 8 (อ้างถึงในสุขฤดี ธัชศฤงคารสกุล)

ชุดฝึกที่ 6
เรื่อง การเห็นประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด

วิธีการ มี 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อชี้นำให้เห็นถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 15 นาที

เนื้อหา

1. ผู้วิจัยกล่าวถึงโทษของการใช้ยาเสพติด และชี้ให้เห็นประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด
2. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างผลกระทบของการใช้ยาเสพติด

ขั้นที่ 2 กิจกรรมถามตอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถแยกโทษของการใช้ยาเสพติด และประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติดได้

เวลา 20 นาที

เนื้อหา

<u>กิจกรรมถามตอบ</u>

<u>อุปกรณ์</u>

1. บัตรคำที่มีลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพดี ประสบความสำเร็จ
2. บัตรคำที่มีลักษณะอาการของผู้ติดยาเสพติด

<u>วิธีการ</u>

เมื่อผู้วิจัยบอกลักษณะของบุคคลตามบัตรคำ ให้นักเรียนบอกว่าเป็นลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพดี ประสบความสำเร็จ หรือเป็นลักษณะของผู้ติดยาเสพติด

ขั้นที่ 3 อภิปรายสรุปผล

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติดได้

เวลา 15 นาที

เนื้อหา

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปภาพรวมของประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด

ชุดฝึกที่ 7
เรื่อง เมื่อหนุ่มทำผิด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อโทษของยาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

เวลา 50 นาที

กิจกรรม อภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "เมื่อหนุ่มทำผิด"

วิธีการมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

วัตถุประสงค์ย่อย เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งเป็น 10 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
3. ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "เมื่อหนุ่มทำผิด" ให้สมาชิดแต่ละกลุ่มอ่าน

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อโทษของยาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

เวลา 25 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมแสดงความรู้สึกจากคำถามในเรื่อง "เมื่อหนุ่มทำผิด"
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนความรู้สึกที่รวบรวมได้ในกลุ่มลงบนกระดาษ
3. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำกระดาษที่เขียนความรู้สึกทั้งหมดไปติดที่กระดานหน้าห้อง
4. วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เรื่อง "เมื่อหนุ่มทำผิด" ว่า
   - 4.1 หนุ่มในเรื่องเป็นคนอย่างไร
   - 4.2 ความรู้สึกของเขาบอกอะไรกับนักเรียน
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอผลการวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

วัตถุประสงค์ย่อย เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

เวลา 10 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความรู้สึกที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง "เมื่อหนุ่มทำผิด"
2. ผู้วิจัยให้กำลังใจและชื่นชมนักเรียนที่แสดงความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1.สังเกตการร่วมกิจกรรมของสมาชิก

2. สังเกตจากการแสดงความรู้สึกของสมาชิก

กรณีตัวอย่าง
เรื่อง เมื่อหนุ่มทำผิด

ใคร ๆ ที่รู้จักหนุ่มก็บอกว่าหนุ่มเป็นคนเลว เป็นเด็กไม่ดี เพราะหนุ่มชอบทำผิด และไม่ได้เป็นความผิดธรรมดา ๆ อย่างเช่น โกหก ไม่ส่งการบ้าน ไม่ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือชอบแกล้งเพื่อน เท่านั้นนะ ความผิดของหนุ่มถึงขั้นทำผิดกฎหมายเลยหละ เสพเฮโรอีนก็เคย ช่วยเขาส่งและขายเฮโรอีนก็เคย ขโมยของในห้างสรรพสินค้า.....หนุ่มทำบ่อย แต่ถ้าถามความรู้สึกเมื่อหนุ่มทำผิด หนุ่มบอกได้ว่า

- ฉันรู้สึกเหนื่อยที่ต้องคอยหลบ ๆ ซ่อน ๆ หรือหนีตำรวจ
- ฉันรู้สึกว่ามันท้าทาย
- ฉันรู้สึกว่ามันตื่นเต้น
- ฉันรู้สึกเก่งและโก้
- ฉันรู้สึกว่ามีเพื่อนยอมรับ
- ฉันรู้สึกเหงาและเศร้าที่พ่อแม่บอกว่าฉันเกเร ไม่เชื่อฟัง
- ฉันรู้สึกเบื่อ ๆ ในบางครั้ง
- ฉันรู้สึกสับสน
- ฉันรู้สึกภูมิใจเมื่อฉันทำสำเร็จ

เห็นไหม.....เมื่อคุณได้คุยกับหนุ่ม คุณก็ต้องบอกว่าหนุ่มเป็นคนไม่ดี ถ้าคุณทำผิดเหมือนหนุ่มคุณจะรู้สึกอย่างไร ?

ชุดฝึกที่ 8
เรื่อง รักชีวิต ไม่ติดผงขาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อโทษยาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

เวลา 50 นาที

กิจกรรม -สถานการณ์จำลอง

- เปิดวิดีโอ เรื่อง"วัยวน"

อุปกรณ์ .เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง "วัยวน"

วิธีการมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความรู้สึก

เวลา 10 นาที

กิจกรรม

นำเข้าสู่บทเรียนโดยผู้วิจัยกล่าวนำถึงปัญหาวัยรุ่น ปัญหาครอบคัว ในสังคมปัจจุบัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลอง

2.2 ผู้วิจัยเปิดวีดีโอเทป" วัยวน "

2.3 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มกลุ่มละ 6 คนเพื่อให้สมาชิกร่วมกันศึกษาและแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

เวลา 20 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

กลุ่มที่1-2 ก) ถ้าพบปัญหาในครอบครัวเช่นนี้จะทำอย่าไรบ้าง

ข) ผลที่เกิดจากการใช้เผงขาว (เฮโรอีน)มีอะไรบ้าง

กลุ่มที่ 3-4 ตนเองเป็น "มีชัย " จะแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง

กลุ่มที่ 5-6 ในกลุ่มคิดว่าเพื่อน ๆของ " อธิวัฒน์ " มีพฤติกรรมเป็นอย่างไร

กลุ่มที่ 7-8 ถ้าหากเป็นพบเพื่อนมีปัญหาทางบ้าน จะช่วยเหลือเพื่อนอย่างไรบ้าง

2. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามช่วยกันสรุปกรณีตัวอย่างและโทษของการใช้ยาเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผลและประยุกต์หลักการ

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1.ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียน 1 คนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกันมาสรุปร่วมกันกับผู้วิจัย

2. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างและประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับ หากนักเรียนมีเพื่อนที่สงสัยติดยาหรือมีปัญหาในครอบครัวติดยาเสพติดจะช่วยอธิบายให้เพื่อนหยุดยาเสพติด หรือให้คำแนะนำนั้นได้อย่างไร

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการตอบคำถามทั้งหมดในเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดและกรณีตัวอย่างวิธีการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่5 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก

ใบความรู้ 1

(แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง"เราจะช่วยเพื่อนไม่ให้ติดสารเสพติดได้อย่างไร")

สาเหตุของการติดยาเสพติด

สาเหตุของการติดยาเสพติด สาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนจำนวนมากติดสารเสพติด

1. สาเหตุจากความอยากรู้อยากลอง เยาวชนบางคนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าสารเสพติดนั้นมีอันตรายและทำให้เกิดการติดได้ง่ายจึงทดลองเสพดู ด้วยความอยากรู้เพราะเห็นว่าเป็นของแปลกใหม่เมื่อทดลองเสพไปหลาย ๆครั้งก็ทำให้เกิดการติดยาโดยไม่รู้ตัวเช่นเฮโรอีน ทดลองเพียง 1-3ครั้งก็ทำให้เกิดการติดแล้ว

2. สาเหตุจากเพื่อน เยาวชนวัยรุ่นส่วนมากมีความรักเพื่อน เชื่อเพื่อนกลัวเสียเพื่อนกลัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้จึงพยายามที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมของกลุ่มเพื่อน บางครั้งเพื่อนชวนให้ทดลองสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่กล้าปฏิเสธเช่น การชักชวนให้ทดลองยาเสพติดและทำให้ติดยาในที่สุด

3. สาเหตุจากครอบครัว ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกันแยกกันอยู่ ไม่เข้าใจลูก ไม่รู้จักแบ่งเวลาให้กับลูกหรือสมาชิกในครอบครัวเกิดขัดแย้งกันทำให้สมาชิกในครอบครัวนั้นไม่มีความสุข อาจหันไปใช้ยาเสพติดและเกิดการติดได้

4. สาเหตุจากการว่างงานคนที่ว่างงานมักไม่มีเงินมาใช้จ่าย จะกลุ้มใจหันไปใช้ยาเสพติดเพราะว่ายาเสพติดจะช่วยให้หายกลุ้มได้ ผลสุดท้ายนำไปสู่การติดยา

5. สาเหตุจากการทำงานบางคนมีความจำเป็นต้องทำงานหนักเกินกว่าร่างกายจะรับได้ จึงหันไปใช้ยาเสพติดเพราะเข้าใจผิดว่าจะช่วยให้ทำงานได้มากขึ้นจนต้องใช้เป็นประจำหรือเป็นนิสัยเช่นกัน เช่นการนิยมใช้ยาบ้า(แอมเฟตามีน)ในกลุ่มผู้ขับรถบรรทุก รถประจำทาง เกษตรกร

6. สาเหตุจากการที่ยาเสพติดหาง่าย การลักลอบซื้อขายยาเสพติดในชุมชนบางชุมชนสามารถกระทำได้ง่ายเพาะสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยจึงทำให้คนในชุมชนมีโอกาสที่จะติดยาเสพติดได้ง่าย

7. สาเหตุจากการใช้ยาในทางที่ผิด บางคนไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติดและมีความเชื่อที่ผิด ๆ เช่น ผู้ใช้แรงงานชาวไร่ ชาวนา กรรมกรแบกหามนิยมกินยาแก้ปวดชนิดซองเพื่อช่วยให้มีแรงทำงาน หากไม่กินทำงานไม่ไหวการกินยาเพื่อช่วยกระตุ้นให้ร่างกายมีแรงทำงานเป็นการใช้ยาในทางที่ผิดและความเชื่อที่ผิดทำให้ร่างกายดื้อยาและติดยาได้

ข้อสังเกตของอาการผู้ติดยาเสพติด อาการของผู้ที่ติดยาเสพติดสามารถสังเกตได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

-สุขภาพทั่วไปทรุดโทรมเพราะฤทธิ์ของยาทำให้เบื่ออาหาร

-ร่างกายผอมซีดน้ำหนักลด ทำงานไม่ไหวและมักมีโรคแทรก

-โรคทางเดินอาหารเช่น ปวดท้อง ดับแข็ง

-โรคทางเดินหัวใจเช่น ปอดบวม วัณโรค

-ริมฝีปากเขียวคล้ำและแห้ง

-ร่างการสกปรกมีกลิ่นตัวแรงเพราะไม่ชอบอาบน้ำ

2. จะสังเกตเห็นอาการทางจิตใจได้ดังนี้

-อารมณ์หงุดหงิดก้าวร้าว ฉุนเฉียว

-จิตใจอ่อนแอ ซึมเศร้าวิตกกังวล

-ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. นิสัยจะเปลี่ยนแปลงไปเช่น ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หนีเรียนหนีงานบ่อยๆชอบอยู่คนเดียวหลบหน้าเพื่อนฝูง แต่ชอบมั่วสุมกับพวกที่ใช้ยาเสพติดด้วยกัน สูบบุหรี่จัดใช้เงินเปลืองมีนิสัยชอบลักเล็กขโมยน้อยเพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด

ใบความรู้ 2

(แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง"เราจะช่วยเพื่อนไม่ให้ติดสารเสพติดได้อย่างไร")

ผลร้ายของยาเสพติด

1. คนติดยาเสพติดจะมีสุขภาพร่างกายที่ทรุดโทรม อ่อนแอโรคภัยไข้เจ็บรบกวนเช่น ตับแข็ง วัณโรค โรคผิวหนัง
2. คนติดยาเสพติดที่ใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้อื่น มีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้ซึ่งโรคดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่มีทางรักษาหายได้
3. วัยรุ่นที่เมากาว ทินเนอร์ แล็กเกอร์ แล้วไปมั่วสุมสำส่อนทางเพศมีโอกาสติดเชื้อเอดส์โดยไม่รู้ตัว
4. ยาเสพติดทุกชนิดเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เมื่อมีคนติดยาเสพติดในบ้านทุกคนในครอบครัวจะเดือดร้อนไม่มีความสุข
5. คนติดยาเสพติดจะใช้เงินจำนวนมากซื้อหายาเสพติดมาเสพ เมื่อไม่มีเงินก็เที่ยวลักเล็กขโมยน้อยทำให้ไม่มีความสงบสุขในชุมชน
6. คนขับรถบรรทุกมีความหลงเชื่อผิด ๆว่ากินยาม้าแล้วต้องกินเหล้าและเที่ยวผู้หญิงไประหว่างเส้นทาง การกระทำเช่นนี้นอกจากจะทำให้เกิดอุบัติเหตุเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นแล้วยังทำให้ได้รับเชื้อเอดส์นำไปแพร่แก่ลูกเมียทางบ้านด้วย
7. ในบ้านเมื่อมีคนติดยาเสพติดมาก ๆนอกจากจะสูญเสียทางสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงแล้วยังเสียชื่อเสียงของประเทศชาติอีกด้วย

ใบความรู้ 3

บอกคุณลักษณะของเพื่อนที่ดี

1. สนใจและรับฟังปัญหาของเพื่อน
2. ยอมรับและปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่น
3. รักษาความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่หลาย
4. รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน
5. ให้คำพูดที่สุภาพ ไพเราะกับเพื่อน
6. บอกแต่สิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์แก่เพื่อน
7. คอยห้ามปรามไม่ให้เพื่อนกระทำชั่วหรือกระทำผิด
8. ไม่ซ้ำเติมเพื่อนเมื่อทำผิด
9. ช่วยเหลือเพื่อนในยามมีภัย
10. ให้การสนับสนุนและยกย่องเมื่อเพื่อนปฏิบัติตัวดี

ชุดฝึกที่ 9
เรื่อง เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล

วัตถุประสงค์

1.เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมทางจิตใจที่จะไม่ใช้ยาเสพติด

2.เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 50 นาที

กิจกรรม สถานการณ์จำลอง

อุปกรณ์ 1. เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง "เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล"

2. กระป๋องกาว 3 k โต๊ะ เก้าอี้

วิธีการมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

วัตถุประสงค์ย่อย เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้

2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องสถานการณ์จำลองให้นักเรียนฟัง จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท โดยให้นักเรียนเลือกกันเองจำนวน 4 คน

3.แจกเอกสารเรื่อง "เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล" เพื่อให้สมาชิกร่วมกันศึกษา และให้ผู้แสดง ได้ฝึกซ้อมแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองนั้น สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

ขั้นที่ 2

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมหลีกหนียาเสพติด

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องเผชิญปัญหา

เวลา **25 นาที**

กิจกรรม

3. ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนออกมาแสดงบทบาทสมมติใช้เวลาประมาณ 10 นาที

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 นพควรที่จะปฏิเสธการช่วยเหลือของนรินทร์หรือไม่ เพราะเหตุใด

4.2 หากนักเรียนเป็นนพนักเรียนจะจัดการกับปัญหาส่วนตัวอย่างไร และจะปฏิเสธหรือตอนรับการช่วยเหลือของนรินทร์อย่างไร เพราะอะไร

4.3 หากนักเรียนเป็นนรินทร์นักเรียนจะช่วยนพอย่างไร นักเรียนจะใช้วิธีการที่นรินทร์ใช้หรือไม่ เพราะอะไร หากไม่ใช้วิธีการของนรินทร์ นักเรียนจะช่วยนพด้วยวิธีไหนบ้าง

5. ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง
6. วิจัยให้นักเรียนซักถาม และช่วยกันสรุป

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกและอธิบายวิธีการหลนหนีจากการเสพยาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดยาเสพติด

เวลา 10 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองและประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ
2. สมาชิกรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกันและจากการสรุปของผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก

<u>สถานการณ์เรื่อง "เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล"</u>

นพเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งกำลังมีปัญหาทางบ้าน เนื่องจากพ่อแม่ทะเลาะกัน และมักจะลงที่นพเสมอ และทุกครั้งที่ทะเลาะกันก็จะดุด่านพ ทำให้นพรู้สึกว่า เขาเป็นที่รองรับอารมณ์ของพ่อแม่ นพจึงไม่อยากกลับบ้าน บ้านดูน่าเบื่อสำหรับเขา นพจึงกลายเป็นคนที่เศร้าหมอง ไม่สนุกสนานเหมือนแต่ก่อน ชอบอยู่คนเดียว ชอบเก็บตัวไม่สุงสิงกับใคร วันหนึ่งขณะที่นพกำลังใจลอยคิดอะไรเพลินๆอยู่นั้น นรินทร์ก็เข้ามาหาทำทีเป็นผู้หวังดี แสดงความเห็นใจนพ ชวนนพไปที่ห้องน้ำเพื่อดมกาว 3k แต่นพปฏิเสธเพราะรู้ดีว่าวิธีการนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้เขาหายกลุ้มใจและคลายความทุกข์จากทางบ้าน ได้และนพยังได้ตักเตือนนรินทร์ให้เลิกเสีย เพราะมักจะทำให้เกิดผลเสียอย่างมาก เสียทั้งการเรียนและสุขภาพด้วย ทำให้นรินทร์ไม่พอใจ ในคำตักเตือนของนพและรีบผลุนผลันจากไป สักครู่หนึ่งเก่งกับเวชได้เข้ามาคุยกับนพ และให้กำลังใจที่นพไม่ไปดมกาวตามคำชักชวนของนรินทร์ตามที่ทั้งสองคาดคิดไว้ และได้แสดงความจริงใจในการช่วยนพแก้ปัญหา

เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล

บรรยากาศช่วงพักกลางวันของนักเรียนโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ซึ่งเต็มไปด้วยความวุ่นวาบ บางกลุ่มก็เล่นฟุตบอลในสนาม บางกลุ่มก็จับกลุ่มคุยกันตามจุดต่างๆ แต่ก็มีเด็กชายคนหนึ่งนั่งหลบมุมอยู่คนเดียวเงียบๆใต้ต้นไม้ที่ทางโรงเรียนปลูกให้พักผ่อน สีหน้าของเขามีสีหน้าหม่นหมองเหมือนกำลังไม่สบายใจอะไรบางอย่าง ขณะที่เขานั่งคิดอะไรอยู่นั้น ก็มีเสียงตะโกนทักจากเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน

ฉากที่ 1 ใต้ต้นไม้ เก่ง เดช นพ

เก่ง เฮ้ยนพ นั่งอยู่ทำไมคนเดียว ดูหน้าตาเหมือนอมทุกข์ไว้ทั้งโลก เป็นอะไรหรือเปล่ามีอะไรจะให้เราช่วยก็บอกได้นะ

เดช ใช่ (เดชมองหน้านพด้วยความห่วงใยและกล่าวสนับสนุน)เราเป็นเพื่อนกันมีอะไรก็เล่าให้ฟังกันมั่ง ดีกว่าเก็บไว้คนเดียวนะเพื่อน

เจ้าของนามว่านพเงยหน้าขึ้นสบตาเพื่อนทั้งสอง ด้วยแววตาที่หม่นหมองพลางกล่าวตอบว่า

นพ เรามีเรื่องไม่สบายใจ ขอบใจนายทั้งสองมากที่เป็นห่วง แต่ตอนนี้เราอยากอยู่คนเดียวเงียบๆ

นพกล่าวจบพลางหันหน้าจากเพื่อน มองไปโดยไม่มีจุดหมาย

เดช ตกลงเพื่อน แต่ถ้าเมื่อไหร่นายต้องการความช่วยเหลือ นายอย่าลืมเราสองคนนะอย่างไรเราก็เป็นเพื่อนกัน ไปกันเถอะเก่ง ปล่อยให้นพเขาอยู่ตามลำพังก็แล้วกัน

ฉากที่ 2 ใต้ต้นไม้ นรินทร์ นพ ขณะที่นั่งเหม่อสายตาอย่างไม่มีจุดหมายนั้น เขาต้องสดุ้งเมื่อมีเด็กชายวัยเดียวกันเข้ามาทำลายภวังค์ด้วยเสียงอันดัง เฮ้ย นพ เอ็งเป็นอะไรไปวะ ญาติฝ่ายไหนของเอ็งเสียวะ นพก็หันหน้าไปตามเสียงที่ดังมา พลางเอ่ยขึ้นว่า

นพ ออ! นรินทร์เอ็งหรือ ตกใจหมดเลย

นรินทร์ ขวัญอ่อนจริงๆนะเอ็ง(นรินทร์กล่าวด้วยเสียงยียวน)บอกได้แล้วยังละว่าใครตาย

นพ (ถอนหายใจเฮือกใหญ่) มันก็ไม่มีอะไรมาก แต่หมู่นี้พ่อ แม่ เราทะเลาะกันบ่อยมากแล้วก็มาลงที่เราทุกที เราไม่อยากกลับบ้านเลย เหมือนเราเป็นที่รองรับอารมณ์ ไม่มีกะจิตกะใจที่จะเรียนหนังสือ ทำอะไรไม่ถูกใจไปเสียหมด บอกตรงๆว่าเราเบื่อบ้านที่สุด

นรินทร์หันมาจ้องหน้านพแล้วยิ้มอย่างมีเลศนัย พลางกล่าวว่า

นรินทร์ มันก็เป็นอย่างนี้แหละ พ่อแม่ข้าก็เป็นอย่างนี้ วันๆใค่อยเจอหน้ากัน เจอกันเมื่อไหร่ก็เอาแต่ด่า

นพ แล้วนายทำอย่างไรล่ะ

นรินทร์ เฮ้ย ข้าก็ไม่สนอยู่แล้ว่ ต่างคนต่างอยู่ ข้าถูกด่ามากๆข้าก็ออกนอกบ้าน นพเอ็งรู้มั๊ยว่าวิเศษมากกว่านั้น ข้ามีวิธีที่ทำให้สบายใจโดยไม่ต้องมานั่งอมทุกข์อย่างเอ็งหรอกมันวิเศษจริงๆนะ

นพแสดงสีหน้าฉงน พลางกล่าวถามด้วยความสนใจ อยากรู้

นพ อะไรของนายวะที่ว่าวิเศษ มันวิเศษพอที่จะทำให้หายกลุ้มใจได้หรือ

นรินทร์หัวเราะเบาๆพลางเอามือล้วงกระเป๋าและควักสิ่งหนึ่งขึ้นมาอวด ในลักษณะระวังไม่ให้คนอื่นเห็นพลางพูดว่า

นรินทร์ เอ็งดูนี่ นพ นี่แหละของวิเศษที่จะช่วยดับความทุกข์ของเอ็งให้หายได้เหมือนปลิดทิ้ง

นพจ้องมองสิ่งที่อยู่ในมือนรินทร์ พลางถามด้วยความสงสัยว่า

นพ กระป๋องอะไรของเอ็งนะ เราไม่รู้จัก

นรินทร์ โธ่! เอ็งนี่โง่จริงๆไปอยู่เขาไหนมาวะ ถึงไม่รู้ว่านี่คืออะไร นรินทร์หรี่เสียงลง พลางพูดต่อไปว่า เขาเรียกว่า กาว 3k เว้ย

นพทำตาโตด้วยความตกใจ เพราะเคยได้ยินสรรรพคุณของมัน พลางนึกถึงสิ่งที่ครูสอนเกี่ยวกับโทษของสารระเหยจำพวกกาวโดยเฉพาะกาว 3k นอกจากนี้เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว นพได้มีโอกาสไปดูนิทรรศการ เรื่องยาเสพติดให้โทษประเภทสารระเหย จำพวกกาว จึงรู้ว่ามันคือมหันตภัยที่ร้ายแรงต่อวัยรุ่นขณะนี้

นพ อะไรกันนรินทร์ นายดมไอ้นี่ด้วยหรือ นายรู้มั้ยว่ามันอันตรายขนาดไหน เราได้เรียนมาแล้ว นิทรรศการเขาก็จัดให้ชมเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว เรายังเห็นนายไปดูเลย

นรินทร์ เฮ้ย! ไม่จริงอย่าไปเชื่อมัน ข้าไม่รู้นะว่ามันเป็นอย่างไร แต่ข้ารู้แต่ว่า เมื่อดมแล้วเหมือนได้ขึ้นสวรรค์เลย นรินทร์พูดจบพลางกำมือและแสดงท่าสูดดมพร้อมทำสีหน้าแสดงความสุขที่สุดในชีวิต พลางกล่าวว่า เชื่อข้าเถอะ ลองสักครั้งสองครั้งแล้วเอ็งจะติดใจ เอ็งจะมีโลกส่วนตัวของเอ็ง ความทุกข์ทั้งหมด จะหายเป็นปลิดทิ้งสวรรค์อยู่แค่เอื้อมแล้ว ลองดูซิ ไป...ไปหับข้าหลังห้องน้ำนรินทร์กล่าวจบคว้าข้อมือของนพ นพแสดงท่าทางต่อต้านโดยขืนมือเอาไว้ไม่ยอมโดยง่าย ๆจิตสำนึกในใจผุดขึ้นมาเตือนให้รู้ว่า มันไม่ใช่ทางออกที่ดีสำหรับคนที่มีสติ นพจึงตัดสินใจพูดว่า

นพ ไม่ล่ะ ขอบใจนรินทร์ เราคิดว่าปัญหาของเราไม่ว่าจะหนักขนาดไหนมันก็ไม่จำเป็นต้องเจ้าสิ่งนี้ เราอยากเตือนนายนะนรินทร์ เราอยากให้นายเลิกมันเสีย มันไม่เป็นผลดีต่อนายเลย เราสังเกตเห็นว่าระยะนี้นายโดดเรียนบ่อย และสุขภาพก็ไม่ดีคงเป็นผลมาจากกาวมหันตภัยนี้แหละ นรินทร์แสดงอาการไม่พอใจที่ถูกปฏิเสธพร้อมกล่าวด้วยน้ำเสียงแสดงความโกรธเคือง

นรินทร์ เอ็งไม่ต้องมาสอนข้าหรอก เอ็งเอาตัวเองให้รอดและไม่ต้องมาขอความช่วยเหลือจากข้า ชีวิตข้า ข้ากำหนดเองได้ เอ็งไม่ต้องมายุ่ง

นพ ใจเย็นนรินทร์ เราหวังดีกับนายนะ

นรินทร์ ไม่จำเป็น นรินทร์กล่าวแล้วพลุนพลันเดินออกไป (นพมองตามร่างกายของนรินทร์ด้วยความรู้สึกบอกไม่ถูก พลางนึกถึงว่าทำไมผู้ที่เกี่ยวข้องจึงปล่อยให้เจ้าสิ่งนี้ระบาดเป็นอันตรายต่อเยาวชนของชาติอยู่ได้ โดยไม่พยายามหาทางป้องกันขณะที่นพกำลังคิดอยู่นั้นก็มีเสียงเรียกจนเขาต้องหันหลังกลับไปตามเสียงเรียกนั้น)

ฉากที่ 3 ใต้ต้นไม้ เก่ง นพ เดช

นพ อ๋อ เก่งกับเดชเองหรือ

เก่ง เมื่อกี้เราเห็นนรินทร์เข้าไปคุยกับนาย เราเป็นห่วงนายรู้มั้ยว่านรินทร์ติดกาว เราเห็นเขาแอบไปดมตามห้องน้ำบ่อยๆ

เดช ใช่ เรายังเคยถูกชวนให้ไปดมเลย มีพวกเราหลายคนถูกชักชวนด้วย เราสองคนแอบดูนายนานแล้วนะ เขาชวนนายหรือเปล่า นพพยักหน้าเป็นเชิงรับ เดชกับเก่งหันหน้ามองกัน และพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า

เดชกับเก่ง แล้วนายตอบว่าอย่างไร

นพ เราปฏิเสธและเรายังเตือนเขาอีกให้เขาเลิก แต่เขาโกรธและเดินหนีไป เก่งเป่าปากพรวดเหมือนโล่งอก

เดช แล้วไป

นพ ถึงแม้เราจะมีเรื่องไม่สบายใจทางบ้านก็ตาม แต่เราก็คิดว่าเราสามารถแก้ปัญหาได้โดยไม่ต้องพึ่งกาวหรอก ครูเคยสอนไว้ว่า ชีวิตของคนเรานั้นย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเสมอ การที่เราจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ก็ต้องรู้จักที่จะต่อสู้อุปสรรคด้วยตนเอง คนที่อ่อนแอเท่านั้นแหละที่จะต้องพึ่งสิ่งเหล่านี้สำหรับชีวิต

ของเรา ไม่ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ แม้ว่าจะมากกว่าที่เราเคยเป็นอยู่ทุกวันนี้เป็นร้อยเท่าสิบเท่า เจ้ามหันตภัยเหล่านี้จะไม่มีวันเข้ามาเกี่ยวข้องกับเราได้เป็นอันขาด อย่างน้อยเราจะทำให้อะไรก็ตามนึกถึงพ่อแม่ ครูอาจารย์ที่พร่ำสอนเรามา เราจะไม่ทำให้ท่านเหล่านี้ผิดหวัง

เดช เก่ง นั่งฟังและยิ้มอย่างภาคภูมิใจในเพื่อนของตน

เดช เราอยากให้วัยรุ่นทั้งหลายมีความคิดแบบเดียวกับนายจะได้ไม่ตกเป็นทาสของกาวมหันตภัยนี้ แล้วเรื่องไม่สบายใจของนาย นายจะเล่าให้เราฟังได้มั้ย นพยิ้มมีความสุขและพูดว่า

นพ ได้ซิ เพราะนายทั้งสองเป็นเพื่อนที่มีความหวังดีต่อเราอย่างแท้จริง เอาไว้เย็นนี้แล้วกันนะ นี่ถึงเวลาเรียนแล้วล่ะ เดี๋ยวเย็นนี้เราจะเลี้ยงไอศครีมนายทั้งสองคน

เก่ง ได้เลย เรากินทุกอย่าง ยกเว้นอย่างเดียวกาว 3k เราไม่เอา ทั้งสามคนหัวเราะพร้อมกันพลางลุกขึ้นกอดคอกันไปยังห้องเรียนจนลับตา

ชุดฝึกที่ 10
เรื่อง กว่าจะเป็นพญ. คุณหญิง พรทิพย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมทางจิตใจที่จะไม่ใช้ยาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 50 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนว

กิจกรรม การอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์ 1. เอกสารเรื่อง "กว่าจะเป็น พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์"

วิธีการมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

วัตถุประสงค์ย่อย เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้
2.ผู้วิจัยแจกเอกสาร"กว่าจะเป็น พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์"และหัวข้อในการอภิปราย ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมหลีกหนียาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องเผชิญปัญหา

เวลา 25 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ กลุ่มละ 5 – 10 นาที
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 นักเรียนคิดว่ามีสาเหตุและเหตุการณ์ใดบ้าง ที่อาจทำให้ พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์หันไปหายาเสพติดได้

2.2 หากนักเรียนอยู่ในครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวด ใช้คำสั่ง ไม่รับฟังความคิดเห็น นักเรียนจะทำอย่างไร

- ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถาม และช่วยกันสรุป

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกและอธิบายวิธีการหลบหนีจากการเสพยาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดยาเสพติด

เวลา 10 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับประวัติของ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ และประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ
2. สมาชิกรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกันและจากการสรุปของผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก

"กว่าจะเป็น พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์"

แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ (ศรตรีวิชัย)โรจนสุนันท์ เป็นชาวกรุงเทพฯ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย แล้วสอบเข้าศึกษาต่อในคณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี จนจบแพทย์ศาสตรบัณฑิต เมื่อปี 2522 ได้รับวุฒิบัตรผู้เชี่ยวชาญพยาธิวิทยาและอนุมัติบัตรผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชศาสตร์ จากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี เมื่อปี 2525 และ2538 ตามลำดับ

คุณหมอเริ่มชีวิตการเป็นแพทย์ฝึกหัดที่โรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก ในปี 2522 จากนั้นรับทุนของโรงพยาบาลพุทธชินราชไปเรียนต่อที่รามาธิบดี กลับมาปฏิบัติงานเป็นพยาธิแพทย์ โรงพยาบาลพุทธชินราช ตั้งแต่ปี 2525 ถึง 2533 จึงย้ายมารับตำแหน่งหัวหน้าหน่วยนิติเวชและหน่วยตรวจศพภาควิชาพยาธิวิทยา โรงพยาบาลรามาธิบดี เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาอาจารย์รามาธิบดี ในช่วงปี 2541 ถึงปี 2542

หลังจากนั้นได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการแพทยสภาประจำวาระ 2542 ถึงปี 2544 ตำแหน่งสุดท้ายก่อนหมดวาระคือ โฆษกแพทยสภา

ต่อมาในปี2543 ได้รับการโอนย้ายไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อเตรียมจัดตั้งหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์ โดยเข้ารับตำแหน่งนายแพทย์ 8 ผู้อำนวยการกองแพทย์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองโฆษกกระทรวงยุติธรรมอีกตำแหน่งหนึ่ง และเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2544 ได้รับตำแหน่งล่าสุดเป็นโฆษกกระทรวงยุติธรรม

ในระหว่างเป็นอาจารย์แพทย์ที่รามาธิบดี คุณหมดพรทิพย์ ได้เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุศาสกดูแลและเป็นที่ปรึกษาแก่นักศึกษาแพทย์ของรามาธิบดีโดยตลอด แม้จะจบการศึกษาไปแล้วก็ตามในด้านชีวิตส่วนตัว คุณหมอเป็นบุตรีคนแรกของคุณสาทรและคุณพิสมร (กีระนันท์) ศรศรีวิชัย มีน้อง 3 คน คือ ดร.พรรณทิพา วิเชียรสรรค์ ดร.ฐิติมา ตั้งเลิศไพบูลย์ และนายอาชวิช ศรศรีวิชัย ล่าสุดในปีนี้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเป็น"คุณหญิง"

คุณหมอสมรสกับคุณวิชัย โรจนสุนันท์ แห่งธนาคารไทยพาณิชย์ มีธิดา 1 คน คือน้องเท็น ด.ญ.ญารวี โรจนสุนันท์ ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

เรื่องราวชีวิตในอดีต พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์ มีพี่น้อง 4 คน เป็นหญิง 3 คนและเป็นชาย 1 คน และการสามคนโตติดกัน คุณแม่จึงส่งไปอยู่ประจำที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย อยู่ตั้งแต่เล็กๆ คุณหมอจะเป็นคนห้าวๆแต่น้องสาวคนที่สามจะเป็นคนเรียบร้อย ตอนเด็กจะไม่ค่อยได้เล่นด้วยกัน แต่จะเล่นกับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ตอนที่อยู่โรงเรียน คุณหมอจะมีผลการเรียนธรรมดา แต่น้องสาวทั้งสองคนจะเรียนเก่งมาก ได้รับรางวัลที่หนึ่งประจำชั้นเรียน จนทำให้คุณหมออยากได้บ้าง ก็เลยมีเรื่องเกิดขึ้น คือ ครั้งหนึ่งคุณหมอได้ยินข่าวว่าเพื่อนไปขโมยข้อสอบครู ความรู้สึกของคุณหมอตอนนั้นคือต้องไปบอกครู แต่ไม่ได้คิดว่าจะทำอะไรเพื่อน แต่อยากให้ผู้ใหญ่เป็นคนสอนเด็กมากกว่า เมื่อถึงเวลาสอบคุณครูใช้ข้อสอบเดิม คุณหมอตัดสินใจออกจากห้องสอบไปหาครูใหญ่เลย เพราะรู้สึกว่าไม่

ยุติธรรม กลายเป็นว่าคุณครูมาถึงก็เรียกทุกคนมาถามว่าใครบ้างที่ไม่เคยโกง เป็นครั้งที่เศร้าที่สุด เพราะมีคุณหมอคนเดียวที่ไม่เคยโกงและเพื่อนๆก็โดนลงโทษ แต่เพื่อนก็ไม่โกรธก็กลับมาดีเหมือนเดิม

คุณหมอได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากคุณพ่อที่เข้มงวดมาก พ่อแม่ต้องถูกเสมอ ตอนเด็กๆ ไม่ค่อยชอบเพราะรู้สึกว่าเข้มงวดเกินไป พวกเราต้องแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงานต่างๆ เช่น กวาดบ้าน ปูที่นอน ซักผ้า คุณพ่อมักจะซื้อหนังสือธรรมมะมาให้และจัดวันให้ลูกๆมาอ่าน ส่วนการดูภาพยนตร์ คุณพ่อจะสั่งให้เขียนเรื่องย่อจาก 8 บรรทัด จนถึงสรุปเพียง 1 บรรทัดเท่านั้น จึงทำให้ให้รู้สึกไม่ชอบ ส่วนแม่จะเป็นคนอ่อนโยน ไม่เคยเถียงพ่อ คุณหญิงจะสามารถเล่นกับน้องๆได้ต้องเป็นเวลาที่คุณพ่อไม่อยู่บ้าน แต่ทั้งคุณพ่อและคุณแม่เป็นตัวอย่างของความเป็นคนมีเหตุผล

แม้ว่าการเลี้ยงดูของคุณพ่อที่เข้มงวดแต่ก็ทำให้ลูกๆทุกคนเป็นคนดี จบปริญญาเอกถึง 2 คน ประกอบอาชีพที่มั่นคง และคุณหมอเองก็ได้เป็นถึง แพทย์หญิง คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ซึ่งมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

ใบงาน
เรื่อง "กว่าจะเป็น คุณหญิงแพทย์หญิงพรทิพย์ โรจน์สุนันท์"

คำสั่ง ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่ามีสาเหตุและเหตุการณ์ใดบ้าง ที่อาจทำให้ พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์ หันไปหายาเสพติดได้

2. หากนักเรียนอยู่ในครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวด ใช้คำสั่ง ไม่รับฟังความคิดเห็น นักเรียนจะทำอย่างไร

ภาคผนวก ข

1. แบบสอบถามทัศนคติยาเสพติด
2. แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว
3. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

1. แบบสอบถามทัศนคติยาเสพติด

แบบทดสอบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบถามเกี่ยวกับความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบถามความรู้สึกต่อยาเสพติด

ตอนที่ 4 เป็นแบบทดสอบถามความพร้อมต่อเสพยาเสพติด

.....

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนกรอกรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนลงในช่องว่างที่กำหนดให้สมบูรณ์ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง .....ที่ตรงกับความเป็นจริงในรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียน

.....

1. ชื่อ.....นามสกุล.....ห้อง.....

2. เพศ ..... ชาย ..... หญิง

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

(2) .....น้อยกว่า 8,000 บาทต่อเดือน ..... มากกว่า 8,000บาทต่อเดือน

4. อาชีพของผู้ปกครอง

.....รับจ้าง .....ค้าขาย .....รับราชการ

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อความอย่างละเอียด รอบคอบ แล้วพิจารณาว่าตรงกัความคิดเห็นของนักเรียนที่สุด โดยแต่ละข้อมีให้เลือก 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อนักเรียนเลือกคำตอบได้แล้ว ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง.....ที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนเลือกเพียงข้อเดียวดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนบางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

.....

1. การติดยาเสพติดทำให้เสียคนเสียการเรียนและเสียอนาคต

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. ยาเสพติดทุกชนิดทำให้ร่างกายทรุดโทรมและจิตใจหม่นหมอง

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. การสูบบุหรี่ทำลายปอดและอาจจะเกิดโรคมะเร็งได้

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การสูบบุหรี่ทำให้เสียเงินโดยไม่ได้ประโยชน์ใดเลย

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5 การเสพยาบ้านำไปสู่การกระทำผิดหลายประการ

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. การขายเฮโรอีนทำให้ร่ำรวยมีเงินมากได้โดยง่าย

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. การเสพเฮโรอีนทำให้ชีวิตตกต่ำ และเป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อความอย่างละเอียด รอบคอบ แล้วพิจารณาว่าตรงกับความ
รู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด โดยแต่ละข้อมีให้เลือก 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อนักเรียนเลือกคำตอบได้แล้ว ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง....ที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนเลือกเพียงข้อเดียวดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนบางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

.....

....

1. ข้าพเจ้าเชื่อว่า บุคคลที่ติดยาเสพติดจะเรียนหนังสือและทำงานต่าง ๆไม่ได้ดี

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. ข้าพเจ้าเชื่อว่า การเสพยาเสพติดเพียงครั้งเดียว ไม่ทำให้ติดยาเสพติดได้

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่เห็นโฆษณาต่อต้านยาเสพติดในโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าการลองเสพยาเสพติดเป็นการเพิ่มประสบการณ์ชีวิต

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า " ยาเสพติดอันตรายคนเสพและคนขายตายด้วยกัน "

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. ข้าพเจ้าเชื่อว่าผู้ที่ขายยาเสพติดเป็นคนเห็นแก่ได้ ไม่มีคุณธรรม

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. ข้าพเจ้าเชื่อว่ายาเสพติดเป็นตัวอบายมุข ทำให้การเรียนตกต่ำ หมดอนาคต และมีชีวิตที่ไม่ดี

.....	.....	.....	.....	.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อความอย่างละเอียด รอบคอบ แล้วพิจารณาว่าตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนที่สุด โดยแต่ละข้อมีให้เลือก 5 ตัวเลือก คือ จริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย เมื่อนักเรียนเลือกคำตอบได้แล้ว ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง.....ที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนเลือกเพียงข้อเดียวดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนบางส่วน
ไม่จริง	หมายถึง	ไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชักจูงไปทางเสื่อมเสีย โดยเฉพาะเพื่อนที่ชักชวนไปเสพยาเสพติด

.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าจะทำตามคำชักชวนของเพื่อนที่บอกว่าให้ห่างไกลยาเสพติด

.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ก่อปัญหา เช่น หนีเรียน มาโรงเรียนสาย เที่ยวกลางคืน หรือไปมั่วสุมในแหล่งต่างๆ เพราะอาจนำไปสู่การติดยาเสพติดได้

.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. หากมีเพื่อนชวนไปงานปาร์ตี้ยาเสพติด ข้าพเจ้าจะปฏิเสธทันที

.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างจากการเรียนกับสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ช่วยให้มีความอบอุ่นห่างไกลยาเสพติดได้

.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. หากมีโอกาสได้เข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีการใช้ยาเสพติด ข้าพเจ้าคิดว่าน่าลองใช้บ้าง

.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าสนใจรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และออกกำลังกาย เพื่อไม่ต้องไปพึ่งยาเสพติดเพื่อเพิ่มพลัง

.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

คำแนะนำ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ว่าตรงกับสภาพที่แท้จริงในครอบครัวของนักเรียนมีปริมาณมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงบนที่ขีดไว้ ☐ เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ

1. พ่อแม่และฉันมักคุยกันเมื่อมีเวลาว่าง

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

2. พ่อแม่มักให้ฉันได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

3. เมื่อถึงวันหยุดพ่อแม่และฉันมักตัดสินใจร่วมกันว่าจะไปเที่ยวที่ไหน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

4. พ่อแม่มักตัดสินใจร่วมกันกับฉันในการซื้อสิ่งสำคัญ

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

5. พ่อแม่มักสนับสนุนความสามารถพิเศษของฉัน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

6. เมื่อฉันมีปัญหาหนักใจพ่อแม่มักช่วยคลี่คลายให้

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

7. พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเมื่อฉันไม่สบาย

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

8. พ่อแม่มักให้ความเป็นกันเองกับฉัน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

9. เมื่อฉันต้องการสิ่งใด พ่อแม่ก็พยายามจัดหาซื้อให้ตามที่เห็นสมควร

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

10. พ่อแม่มีเวลาพอที่จะให้ความเอาใจใส่ฉัน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

11. พ่อแม่แสดงให้เห็นว่ารักฉันด้วยคำพูดและการกระทำ

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

12. พ่อแม่อนุญาตให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ๆได้

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

13. พ่อแม่มักให้ฉันเก็บรักษาเงินไว้จำนวนมากพอสมควร

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

14. เมื่อฉันต้องการใช้เงินพ่อแม่มักให้ไปหยิบเอง

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

15. ฉันปฏิบัติตนในเรื่องสุขอนามัยให้สมบูรณ์ตามที่พ่อแม่ต้องการ

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

16. ฉันประพฤติตนตามกฎระเบียบของพ่อแม่

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

17. พ่อแม่มักเข้าไปก้าวก่าย เมื่อฉันมีกิจกรรมนอกหลักสูตรกับเพื่อนๆ

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

18. ฉันมักเชื่อฟังพ่อแม่

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

19.ฉันมักขออนุญาตพ่อแม่เมื่อต้องการออกนอกบ้าน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

20. ฉันทำความเคารพพ่อแม่ทั้งไปและกลับจากโรงเรียน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

21. เมื่อมีปัญหาฉันมักปรึกษาหารือพ่อแม่

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

22. พ่อแม่มักตามหา ถ้าฉันกลับบ้านผิดเวลา แม้เพียงเล็กน้อย

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

23. เมื่อฉันริเริ่มทำอะไรใหม่ ๆ พ่อแม่คอยให้กำลังใจและให้คำแนะนำ

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

24. เมื่อฉันสอบได้คะแนนดีพ่อแม่มักให้รางวัล

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

25. เมื่อฉันทำงานผิดพลาด พ่อแม่มักให้คำแนะนำแก้ไข

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

26. พ่อแม่มักปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหา

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

27. พ่อแม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

☐ บ่อยมาก ☐ บ่อย ☐ นานๆ ครั้ง ☐ ไม่เคยเลย

3. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำแนะนำ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าตรงกับสภาพที่แท้จริงในครอบครัวของนักเรียนมากน้อยเพียงใดแล้วเลือกคำตอบที่อยู่ใต้ข้อความนั้น กาเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงบน ☐ เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบ 50 ข้อ

คำอธิบาย คำว่า "ฉัน " หมายถึง ตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

คำว่า " พ่อ แม่ " หมายถึง พ่อ หรือ แม่ หรือผู้ปกครองที่เลี้ยงดูใกล้ชิดกับท่านมากที่สุด

1. พ่อ แม่แสดงให้รู้ว่า ท่านรักฉันมาก

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง เลย

2. พ่อแม่ชอบพูดคุยหยอกล้อฉันท์เพื่อนกับฉันเสมอ

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง เลย

3. พ่อแม่ต้องการให้ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

4. พ่อแม่เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของฉันอยู่เสมอ

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

5. พ่อแม่มักแสดงให้ฉันรู้ว่าท่านภูมิใจในตัวฉันมาก

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

6. เมื่อฉันมีเรื่องไม่สบายใจ เช่นทะเลาะกับเพื่อน ถูกครูตี ฉันมักไปพูดคุยกับพ่อ แม่ แต่พ่อแม่ไม่สนใจฉันเลย

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

7. พ่อแม่ชอบพูดคุยกับฉันด้วยเสียงอันดุดังเสมอเพื่อแสดงอำนาจในการปกครองฉัน ที่ต้องเชื่อฟังท่าน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

8. พ่อแม่ไม่ได้ช่วยฉันผ่อนคลายความทุกข์ ความกังวลใจของฉันเลย

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

9. พ่อแม่ไม่เคยแสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉันมากที่สุด เช่น ไม่เคยกอดรัดที่แสดงว่ารักฉัน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

10. พ่อแม่จะอธิบายถึงเหตุผลในการที่ลงโทษฉันทุกครั้ง

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

11. พ่อ แม่เปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนที่จะดุหรือลงโทษฉันเสมอ

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

12. พ่อแม่จะตามใจฉันที่ฉันทำทุกอย่าง เมื่อฉันต้องการทำสิ่งต่างๆ โดยไม่พูดเลย

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

13. เมื่อพ่อแม่อารมณ์เสียท่านมักจะพาลดุด่าหรือลงโทษฉันเสมอ

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

14. พ่อแม่จะลงโทษฉันรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

15. พ่อแม่มักจะเพิกเฉยฉันไม่ชมเชยฉันเมื่อทำความดี

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

16. พ่อแม่ไม่เคยกล่าวขอโทษฉันเมื่อท่านดุว่าฉันโดยเข้าใจผิด

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

17. พ่อแม่ทำให้ฉันไม่กล้าเข้าหา เมื่อท่านอารมณ์เสีย

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

18. พ่อแม่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของฉันอย่างใกล้ชิด

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

19. พ่อแม่ไม่ชอบให้ฉันออกจากบ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

20. พ่อแม่ให้ฉันเลือกแบบและสีเสื้อผ้าของฉันเอง

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

21. พ่อแม่ปล่อยให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ โดยที่ท่านไม่ห่วงกังวลเลย

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

22 .พ่อแม่ควบคุมดูแลให้ฉันใช้เงินตามที่ท่านเห็นสมควร

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

23. พ่อแม่ต้องการให้ฉันเล่าอย่างละเอียดถึงการไปเที่ยวนอกบ้าน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

14. เมื่อฉันไม่ทำตามที่พ่อแม่บอก ท่านจะโกรธฉันมาก

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

15. พ่อแม่เชื่อว่าฉันดูแลรักษาตนเองได้ เมื่ออยู่ไกลสายตาท่าน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

26. ฉันเป็นเด็กดี เกินกว่าที่พ่อ แม่จะเฆี่ยนตีฉัน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

27. การว่ากล่าวติเตียนเด็กเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการทำโทษที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อฉัน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

28. เวลาพ่อแม่ลงโทษฉัน ท่านจะไม่ใช้วิธีลงโทษให้ฉันเจ็บกายเลย

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

29. พ่อแม่มักลงโทษฉันด้วยการดุว่า

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

30. เมื่อฉันทำให้พ่อแม่โมโหท่านมักจะทุบตีฉัน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

31. พ่อแม่มักลงโทษฉันด้วยวิธีทำให้ฉันเจ็บปวดตามร่างกายเสมอ

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

32. การทำหน้าบึ้งและเมินเฉยเป็นสิ่งเพียงพอที่จะให้ฉันรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่พอใจฉัน

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

33. ฉันมักเจ็บตัวเมื่อถูกพ่อแม่ลงโทษ

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

34. เมื่อฉันไม่ทำตามที่พ่อแม่สั่ง ท่านมักจะใช้วิธีการขู่ แต่ไม่ลงโทษฉันจริงๆ

☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

35. พ่อแม่ฝึกให้ฉันอาบน้ำเองเมื่อฉันอายุ

___ 1 ขวบ ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___ ไม่ได้ฝึก

36. พ่อแม่ให้ฉันแปรงฟันเอง เมื่อฉันอายุ

___ 1 ขวบ ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___ ไม่ได้ฝึก

37. พ่อแม่ให้ฉันช่วยจัดตั้งหรือเก็บจานชามอาหารเมื่อฉันอายุ

___ 1 ขวบ ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___ ไม่ได้ฝึก

38. พ่อแม่ให้ฉันรู้จักทำความสะอาดข้าวของเครื่องใช้บางอย่าง เช่น จาน ชาม ช้อน ผ้า เมื่อฉันอายุ

___ 1 ขวบ ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___ ไม่ได้ฝึก

39. พ่อแม่ให้ฉันช่วยจัดของ หรือเก็บสิ่งที่ฉันทำเลอะเทอะ ตั้งแต่ฉันอายุ

___ 1 ขวบ ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___ ไม่ได้ฝึก

40. พ่อแม่เริ่มมอบหน้าที่เล็กๆ น้อย ๆ ให้ฉันทำเป็นประจำ ตั้งแต่ฉันอายุ

___ 1 ขวบ ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___ ไม่ได้ฝึก

41. พ่อแม่ชักจูงให้ฉันรู้จักออมเงินไว้ เช่น การหยอดกระป๋องออมสิน เมื่อฉันอายุ

___ 1 ขวบ ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___ ไม่ได้ฝึก

42. พ่อแม่เริ่มฝึกให้ฉันรู้จักทำกับข้าวเล็กๆ น้อย เช่น ตำกุ้งแห้ง หุงข้าวโดยช่วยเอาน้ำใส่ข้าวตักข้าวใส่จาน ช่วยทำขนม

1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

43. พ่อแม่ขอให้ฉันช่วยหิ้วของให้ท่าน

1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

44. พ่อแม่ขอให้ฉันช่วยหิ้วของของให้ท่าน ขณะไปซื้อด้วยกัน เมื่อฉันอายุ

1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

ภาคผนวก ค
คุณภาพเครื่องมือ

1. ค่าอำนาจรายข้อของแบบวัดทัศนคติ

1.1 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านความรู้สึกเชิงประมาณค่าต่อยาเสพติด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.44
2	.56
3	.53
4	.31
5	.23
6	.28
7	.37

1.2 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านความรู้สึกต่อยาเสพติด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.30
2	.23
3	.62
4	.32
5	.58
6	.39
7	.62

1.3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.55
2	.56
3	.70
4	.52
5	.40
6	.41
7	.48

ค่าความเชื่อมั่น = 0.84

2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.30	15	.69
2	.46	16	.47
3	.26	17	.48
4	.53	18	.49
5	.68	19	.54
6	.41	20	.50
7	.68	21	.61
8	.56	22	.80
9	.53	23	.41
10	.64	24	.51
11	.30	25	.42
12	.54	26	.73
13	.30	27	.48
14	.29		

ค่าความเชื่อมั่น = .87

3. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู 5 ด้าน

3.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 9 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.37	7	.36
2	.38	8	.36
3	.48	9	.26
4	.37		
5	.30		
6	.35		

ค่าความเชื่อมั่น = .64

3.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเหตุผล-อารมณ์ 8 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
10	.23
11	.23
12	.24
13	.77
14	.49
15	.65
16	.60
17	.66

ค่าความเชื่อมั่น = .67

3.3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม 8 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
18	.20
19	.30
20	.02
21	.32
22	.54
23	.38
24	.30
25	.36

ค่าความเชื่อมั่น = .48

3.4 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-กาย 9 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
26	.25
27	.29
28	.34
29	.39
30	.26
31	.38
32	.26
33	.24
34	.28

ค่าความเชื่อมั่น = .53

3.5 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง 10 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
35	.43
36	.48
37	.70
38	.87
39	.80
40	.62
41	.46
42	.64
43	.58
44	.69

ค่าความเชื่อมั่น = .89

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อสกุล	นางสาวพวงเพชร บุณยธรรมา
วันเดือนปีเกิด	2 กรกฎาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอบางคอแหลม จังหวัดกรุงเทพ ฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	2250/2 ถนนเจริญกรุง อำเภอบางคอแหลม จังหวัดกรุงเทพ ฯ 10120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2521	โรงเรียนเสริมปัญญา จังหวัดกรุงเทพ ฯ
พ.ศ.2527	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม จังหวัด กรุงเทพ ฯ
พ.ศ.2531	วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย จังหวัด กรุงเทพ ฯ
พ.ศ.2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร